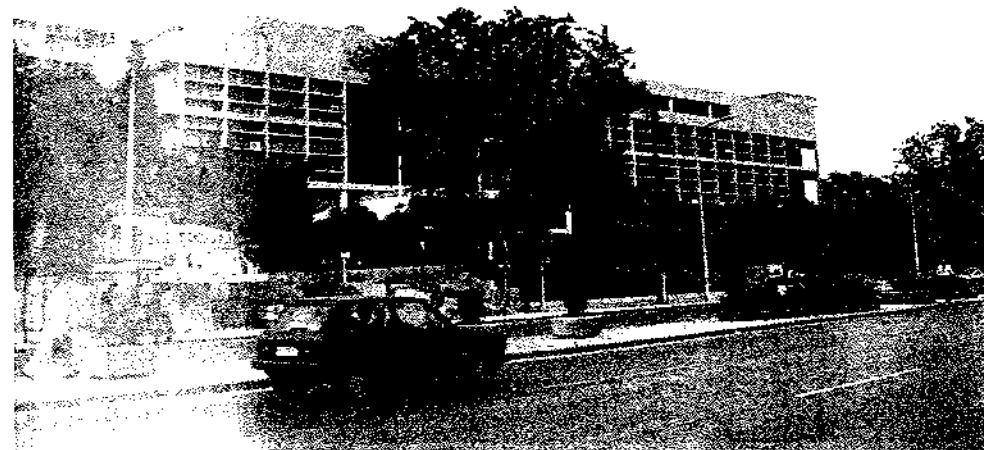

ΕΠΙΣΤΗΜΟΛΟΓΙΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
ΘΕΟΛΟΓΙΚΗ ΣΧΟΛΗ
ΠΑΡΑΚΛΗΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΘΕΟΛΟΓΙΑΣ

ΟΔΗΓΟΣ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΣΧΟΛΗΜΑΪΚΟ ΕΤΟΣ 1999-2000

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
ΘΕΟΛΟΓΙΚΗ ΣΧΟΛΗ
ΤΜΗΜΑ ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΘΕΟΛΟΓΙΑΣ

ΟΔΗΓΟΣ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΑΚΑΔΗΜΑΙΚΟ ΕΤΟΣ 1999 - 2000

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ 1999

ΠΡΟΛΟΓΙΣΜΑ ΤΟΥ ΠΡΟΕΔΡΟΥ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ

Με ιδιαίτερη ικανοποίηση χαιρετίζω την κυκλοφορία του παρόντος Οδηγού Σπουδών του Τμήματός μας, ο οποίος αυτοουχώς στυιστά ασφαλή δρομοδείκτη για τους πρωτοετείς φοιτητές, αλλά και πολύ χρήσιμο βοηθό για τους συναδέλφους τους των παλαιότερων ετών.

Οι πρωτοετείς φοιτητές μας θα διαπιστώσουν από τη μελέτη του Προγράμματος Σπουδών του Τμήματός μας τη δυναμική του, αλλά και τις φιλοδοξίες, υπό την καλή έννοια, των διδασκόντων σε αυτό να τους μυήσουν στη Θεολογική Επιστήμη, με ασφάλεια και συνέπεια συνάδουσα με τα δόγματα της Πίστεώς μας και την Πατερική παράδοση.

Έτσι εξερχόμενοι ως πτυχιούχοι του Τμήματος θα έχετε τα καλύτερα εφόδια, για να βοηθήσετε στη διακονία της Εκκλησίας στον κόσμο συνδράμοντες συγχρόνως την Παιδεία του Γένους.

Κατά τον τετραετή κύκλο των προπτυχιακών σας σπουδών οι διδάσκαλοί σας θα βρίσκονται πλησίον σας και θα σας συμπαρίστανται στα ευγενή διαβήματά σας. Θα ζήσετε τη δημιουργική εμπειρία στις αίθουσες διδασκαλίας, αλλά και στο φιλόξενο ευρύ χώρο του Πανεπιστημίου μας συνομιλούντες και συνεργαζόμενοι με φοιτητές άλλων Τμημάτων.

Εσείς οφείλετε αυτούς αλλά και την κοινωνία να τους ενημερώνετε για την ιερή Επιστήμη που σπουδάζετε και να τους ανοίγετε το μεγάλο της ψυχής σας, δίδοντες το παράδειγμα του πράου, του ειρηνικού, του φιλανθρώπου και ταπεινόφρονος θεολόγου, για να μη υπάρχει το κακό παράδειγμα που θα φέρει "έγκοπήν τινα τῷ Εὐαγγελίῳ τοῦ Χριστοῦ" (Α΄ Κορ. 9, 12).

Θά ζήσετε στη Θεσσαλονίκη, στη βυζαντινή συμβασιλεύουσα, την κατάστικτη από βυζαντινές εκκλησίες και μονές, όπου τα πάντα αναδεικνύουν το χαρακτήρα της βυζαντινής αυτοκρατορίας της Ορθοδοξίας και του πολιτισμού. Και αυτό είναι ευλογία!

Η Θεσσαλονίκη και η μακεδονική ευδοχώρα έχει να σας δώσει πολλά. Ζητήστε τα και θα τα βρείτε μέσα από τα μυστικά κρυφολήματα της πνευματικότητας της πόλεώς μας της Σχολής μας, του Πανεπιστημίου μας, που θερμαίνονται από τις ζείδωρες ακτίνες του ήλιου που προβάλλει από την κορυφή του ευλογημένου Άθωος.

Ο Πρόεδρος του Τμήματος
Αθ. Ε. Καραθανάσης
Καθηγητής της Ιστορίας του Ελληνισμού

Επιμέλεια: Δέσπω Αθ. Λιάλιου, αν. καθηγήτρια
Κυριακούλα Παπαδημητρίου, δρ. Θ. - ΕΔΤΠ

Α΄. Η ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ ΚΑΙ ΤΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ

1. Η ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

Η Θεσσαλονίκη, η δεύτερη πόλη της Ελλάδας, είναι μία από τις αρχαιότερες της Ευρώπης. Χτισμένη αμφιθεατρικά στις ακτές και τους λόφους του μυχού του Θερμαϊκού κόλπου, απλώνεται σε μήκος πολλών χιλιομέτρων. Την έχτισε ο Κάσσανδρος, ο βασιλιάς της Μακεδονίας, γύρω στο 315 π.Χ., και της έδωσε το όνομα της γυναίκας του Θεσσαλονίκης, αδερφής του Μ. Αλεξάνδρου. Από τότε η Θεσσαλονίκη έγινε η σπουδαιότερη πόλη της Μακεδονίας και το πρώτο εμπορικό λιμάνι της. Στους ρωμαϊκούς χρόνους επισκέφτηκε την πόλη ο Παύλος, ο Απόστολος των Εθνών, και κήρυξε τη νέα θρησκεία και αργότερα έστειλε στους χριστιανούς κατοίκους της τις δύο γνωστές επιστολές του Προς Θεσσαλονικείς, που είναι από τα παλαιότερα μνημεία της χριστιανικής γραμματείας.

Κατά τους βυζαντινούς χρόνους η Θεσσαλονίκη έγινε το δεύτερο πνευματικό και καλλιτεχνικό κέντρο της αυτοκρατορίας ύστερα από την Κωνσταντινούπολη. Μεγάλες μορφές της θρησκείας, της επιστήμης και της τέχνης συνδέονται με το βυζαντινό παρελθόν της: ο νομομαθής Πέτρος Μάγιστρος, ο επιγραμματοποιός Μακεδόνιος Ύπατος, ο υμνογράφος αρχιεπίσκοπος Ιωσήφ, ο Λέων ο Μαθηματικός, ο ιστορικός Ιωάννης Καρμυράκης, ο αρχιεπίσκοπος Θεσσαλονίκης Ευστάθιος, πολυγράφος ομηριστής και ανθρωπιστής, ο φιλόλογος Θωμάς Μάγιστρος, ο νομοδιδάσκαλος Κωνσταντίνος Αρμενόπουλος, συντάκτης της "Εξαβίβλου", ο θεολόγος Γρηγόριος Παλαμάς, αρχιεπίσκοπος Θεσσαλονίκης και πάπυλος. Στην ίδια περίοδο έχουν ξεχωριστή θέση οι ιεραπόστολοι αδελφοί Κυρίλλος και Μεθόδιος, που διέδωσαν το Χριστιανισμό στους Σλάβους και επινόησαν για την ευδόωση του ιεραποστολικού τους έργου ιδιαίτερη γραφή, την κυριλλική.

Αργότερα, όταν η Θεσσαλονίκη πρώτα (1430) και έπειτα η Κωνσταντινούπολη (1453), τα δύο κύρια πνευματικά κέντρα στην Ανατολή, απέκτησαν στην τουρκική επιδρομή, ανάμεσα στους Έλληνες ανθρωπιστές που ζήτησαν καταφυγή στη χριστιανική δυση και μεταφέρθηκαν εκεί την ελληνική παιδεία, ήταν και δύο Θεσσαλονικείς, ο Θεόδωρος Γαζής και ο Ανδρόνικος Κάλκας. Και κατά την Τουρκοκρατία, μολονότι οι καιροί ήταν πολύ δύσκολοι, λειτουργούσαν στην πόλη του Αγίου Δημητρίου ελληνικά σχολεία, που συντηρούσαν έστω και αμυδρή την παρουσία της ελληνικής παιδείας ως την απελευθέρωσή της στις 26

Οκτωβρίου 1912, την επέτειο εορτή του πολιούχου της. Κατά το 19ο αιώνα η πνευματική παράδοση της πόλης συνεχίστηκε από τον ιστορικό, αρχαιολόγο και γεωγράφο Μαργαρίτη Δήμιτσα, που ήταν επίσης διευθυντής του Γυμνασίου της πόλης, και από το μαθητή του Π. Παπαγεωργίου, αργότερα έναν διακεκριμένο φιλόλογο.

Πολυάριθμα μνημεία έχουν διασωθεί στην πόλη από το ιστορικό παρελθόν της. Στην περιοχή της Θεσσαλονίκης οι πρώτοι οργανωμένοι οικισμοί ιδρύθηκαν στο τέλος της 4ης χιλιετίας π.Χ. Στους οικισμούς αυτούς αναπτύχθηκε ένας γνήσια προϊστορικός πολιτισμός στο πλαίσιο μικτής οικονομίας που θεμελιωνόταν στη γεωργία, την κτηνοτροφία και τη συλλογή. Ο πολιτισμός αυτός μετασχηματίστηκε σιγά - σιγά μέσα από επαφές που είχε με άλλους ελλαδικούς πολιτισμούς και κάλυψε δύο χιλιετίες, περίπου, δηλαδή μέχρι το 1100. Από την εποχή αυτή, που είναι γνωστή ως εποχή του σιδήρου, η περιοχή γνωρίζει μία πολιτιστική ισορροπία σε όλους τους τομείς. Αυτό βοηθάει στην ανάπτυξη μικρών πολιτισμάτων, όπως η Θέρμη, η Απολλωνία, η Χαλαστέρα, κ.ά. με αυτόνομη εξέλιξη. Απόδειξη αυτής της εξέλιξης είναι τα πλούσια αρχαιολογικά ευρήματα που βρέθηκαν σε πολλά σημεία της περιοχής της πόλης της Θεσσαλονίκης και που χρονολογούνται πριν από το 315 π.Χ. Η σημαντική ανάπτυξη αυτών των μικροπολιτισμάτων θα οδηγήσει στην ίδρυση της Θεσσαλονίκης, δηλαδή στο συνοικισμό τους, όπως έγινε και στην Αθήνα με το Θησέα. Ο συνοικισμός αυτός που επισημοποιείται στα 315 π.Χ. σημαίνει την απόφαση να συγκεντρωθούν τα σκορπισμένα στην ευρύτερη περιοχή, από την περίοδο της προϊστορίας, κοινωνικο-οικονομικά στοιχεία και να παίξουν τον ιδιαίτερο ιστορικό τους ρόλο, κάτω από μία ενιαία κεντρική εξουσία. Έτσι η νέα πόλη της Θεσσαλονίκης, που ιδρύθηκε από τον Κάσσανδρο, αποκτά μεγάλη οικονομική και πολιτική δύναμη και επιβάλλεται ως πολιτιστική παρουσία στη Μακεδονία.

Ίσως είναι περιεργό το ότι, παρ' όλη τη σημαντική αυτή πολιτική και οικονομική σημασία της, η Θεσσαλονίκη δεν απέκτησε τη "συμπάθεια" των βασιλέων του μακεδονικού κράτους. Αυτό σημαίνει το ότι και μετά την ανάπτυξη της νέας πόλης εξακολούθησαν να έχουν την έδρα τους στις Αιγές και στην Πέλλα. Τα πολιτικά πρωτεία θα τα πάρει η πόλη στα ρωμαϊκά χρόνια, τότε δηλαδή που φτάνει σε μεγάλη ακμή και ο Ρωμαίος στρατηγός Αιμίλιος Παύλος την ονομαζει πρωτεύουσα της Μακεδονίας και Ηπείρου. Μεγάλο ενδιαφέρον παρουσιάζουν από τη ρωμαϊκή περίοδο η αψίδα του Γαλερίου (η Καμάρα) και η Ροτόντα. Από τη βυζαντινή εποχή σώζονται και είναι κοσμήματα της πόλης ναοί που αντιπροσωπεύουν τις διαφορές περιόδους της βυζαντινής τέχνης, πλούσιοι σε εξαιρετά ψηφιδωτά και τοιχογραφίες: ο Άγιος Δημήτριος, η

Αχειροποίητος, η Αγία Σοφία, οι Άγιοι Απόστολοι, η Αγία Αικατερίνη, η Παναγία Χαλκίων, ο Άγιος Νικόλαος ο Ορφανός, ο Προφήτης Ηλίας, η Μονή Βλατάδων, ο Όσιος Δαβίδ. Διατηρείται ακόμη μεγάλο μέρος από τα τείχη της πόλης, των οποίων μέρος ήταν ο Λευκός Πύργος κ.ά. Αξιόλογη από εθνική, πνευματική και καλλιτεχνική άποψη στάθηκε η αδιάκοπη επαφή και αλληλεπίδραση ανάμεσα στο Άγιο Όρος και στην πρωτεύουσα της Μακεδονίας.

Νέα περίοδος για την υλική και πνευματική ανάπτυξη της Θεσσαλονίκης αρχίζει με την απελευθέρωσή της από τον τουρκικό ζυγό. Η Θεσσαλονίκη γίνεται ο κύριος οικονομικός, πολιτικός και πολιτιστικός πόλος της Βόρειας Ελλάδας και η δεύτερη σε μέγεθος και σημασία πόλη της χώρας. Σήμερα η Θεσσαλονίκη είναι έδρα του Υπουργείου Μακεδονίας - Θράκης, Μητροπόλεως, Εφετείου και άλλων αρχών διοίκησης. Δύο τμήματα διακρίνει κανείς στην πόλη: τις παλαιότερες συνοικίες, που αλλάζουν συνεχώς με τις καινούργιες κατασκευές, και την περιοχή με τις σύγχρονες οικοδομές, πολυκατοικίες οι περισσότερες.

Πέρα από το Α.Π.Θ., για τη δημιουργία ευρύτερου πνευματικού κλίματος στην πόλη συμβάλλουν πολυάριθμα ιδρύματα: το Πανεπιστήμιο Μακεδονίας, τα Μουσεία της (Αρχαιολογικό, Βυζαντινό, Λαογραφικό, κ.ά.), το Ίδρυμα Μελετών της Χερσονήσου του Αίμου, το Πατριαρχικό Ίδρυμα Πατερικών Μελετών και άλλες πνευματικές και καλλιτεχνικές δομές.

Χαρακτηριστικά της ανθηρής οικονομίας της Θεσσαλονίκης, που είναι ένα από τα πιο σημαντικά εμπορικά και συγκοινωνιακά κέντρα στη Μεσόγειο, αποτελούν το λιμάνι της, που με την Ελεύθερη Ζώνη εξυπηρετεί και άλλες βαλκανικές χώρες, το διεθνές αεροδρόμιο, η διεθνούς ενδιαφέροντος βιομηχανική περιοχή και η Λιεθνή Έκθεσή της.

2. ΤΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ

Το Πανεπιστήμιο της Θεσσαλονίκης ιδρύθηκε από την πρώτη Ελληνική Δημοκρατία. Με εισήγηση του Αλεξάνδρου Παπαναστασίου η Δ' Εθνική Συνέλευση ψήφισε στις 14 Ιουνίου 1925 το Νόμο 3341, με τον οποίο ιδρύθηκαν πέντε Σχολές: η Θεολογική, η Φιλοσοφική, η Σχολή Φυσικών και Μαθηματικών Επιστημών, και η Ιατρική.

Πρώτη άρχισε να λειτουργεί η Φιλοσοφική Σχολή το 1926. Ακολούθησε το ακαδημαϊκό έτος 1927-28 η Σχολή Φυσικών και Μαθηματικών Επιστημών, στην αρχή με το Τμήμα Δασολογίας και από το 1928-29 με νέα Τμήματά της το Φυσικό, το Μαθηματικό και το Γεωπονικό. Το ίδιο έτος λειτούργησε το Νομικό Τμήμα και από το 1929-30 το Τμήμα Πολιτικών και Οικονομικών Επιστημών της Σχολής Νομικών και Οικονομικών Επιστημών. Το 1942 άρχισαν να λειτουργούν η Θεολογική και η Ιατρική Σχολή.

Εν τω μεταξύ και στη συνέχεια δημιουργήθηκαν και λειτουργούν πολλές Σχολές, καλύπτοντας ολόκληρο το φάσμα των Επιστημών και των Καλών Τεχνών. Η δομή του Πανεπιστημίου σήμερα, οι δραστηριότητες και το μέγεθός του το καθιστούν το μεγαλύτερο και το πιο σύνθετο από τα Ανάτοια Εκπαιδευτικά Ιδρύματα της Χώρας.

Στα σαράντα τρία τμήματα του Πανεπιστημίου, ορισμένα μάλιστα από τα οποία είναι μοναδικά στην Ελλάδα, φοιτούν 70.000 περίπου φοιτητές. Σήμερα το διδακτικό και ερευνητικό προσωπικό - Δ.Ε.Π. (καθηγητές, αναπληρωτές, επίκουροι καθηγητές, λέκτορες και βοηθοί) αριθμεί 2.936 άτομα και το ειδικό εκπαιδευτικό προσωπικό - Ε.Ε.Π. αναρχίζει με 163 άτομα. Στο εκπαιδευτικό, τεχνικό και διοικητικό έργο συνεργάζονται 702 μέλη του ειδικού διοικητικού-τεχνικού προσωπικού (Ε.Α.Τ.Π.) και 720 διοικητικοί υπάλληλοι. Η Πανεπιστημιακή βιβλιοθήκη καλύπτει 429 στρέμματα και βρίσκεται σε κεντρική θέση της πόλης.

Εξω από την Πανεπιστημιακή πόλη είναι εγκατεστημένα διάφορα ιδρύματα, εργαστήρια και εγκαταστάσεις των Σχολών του Πανεπιστημίου (οδός σε κεντρική του Τμήματος Κτηνιατρικής στην οδό Γιαννιτσών και το εργαστήριο του Πανεπιστημίου στο Σέδες). Τα πανεπιστημιακά δάση με Περιούμι της Πίνδου και στον Ταξιάρχη στο Νότιο-ανατολικό της Χαλκιδικής αποτελούν τόπο άσκησης των φοιτητών, αλλά και διαρκούς έρευνας. Υπάρχει επίσης πανεπιστημιασός οικισμός με τριών διακοπών στην Καλλάνδρα

Χαλκιδικής σε τοποθεσία που παραχωρήθηκε στο Α.Π.Θ. από την κοινότητα Καλλάνδρας.

Παραρτήματα του Πανεπιστημίου αποτελούν το Πειραματικό Σχολείο (μια πρότυπη μονάδα πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης) και το Σχολείο Νέας Ελληνικής Γλώσσας (με προγράμματα χειμερινών και εντατικών θερινών μαθημάτων για την εκμάθηση της ελληνικής γλώσσας), το Ινστιτούτο Νεοελληνικών Σπουδών - Ίδρυμα Μαν. Τριανταφυλλίδη (που αποσκοπεί στην επιστημονική καλλιέργεια και προαγωγή της δημοτικής γλώσσας και της νεοελληνικής φιλολογίας), το Κέντρο Βυζαντινών Ερευνών και το Τελλόγλειο Ίδρυμα (με μια πολύ πλούσια και αξιόλογη συλλογή έργων τέχνης).

Το Αριστοτέλειο, στο πλαίσιο των συμφωνιών επιστημονικής συνεργασίας, διατηρεί στενή επαφή με αρκετά μεγάλο αριθμό Πανεπιστημίων της Ευρώπης, των Η.Π.Α., του Καναδά και της Ρωσίας. Η συνεργασία αφορά ευρύ φάσμα κατευθύνσεων στις θετικές και τις τεχνολογικές επιστήμες, την ιατρική, το δικαίο και τις οικονομικές επιστήμες, τη θεολογία, τη φιλοσοφία, τη φιλολογία, κ. ά. Η επαφή αυτή είναι ζωτική για την ευρύτερη αντιμετώπιση της παραγωγής και διακίνησης των γνώσεων και αναφέρεται σε συνεργασία τόσο στον διδακτικό όσο και στον ερευνητικό τομέα. Περιλαμβάνει την ανταλλαγή διδακτικού προσωπικού και φοιτητών, για μικρά ή μεγαλύτερα χρονικά διαστήματα και για εξειδικευμένα ή γενικότερα προγράμματα.

Σήμερα το Α.Π.Θ. έχει υπογράψει συμφωνίες επιστημονικής συνεργασίας με τα εξής Πανεπιστήμια:

- * Αιγύπτου: Suez Canal University
- * Αλβανίας: Agricultural University of Tirana, University of Tirana
- * Αρμενίας: University Hrachya Acharian Ereban
- * Αυστραλίας: La Trobe University
- * Αυστρίας: University of Salzburg
- * Βουλγαρίας: Varna Medical University, University St. Kliment Ohridski, Bulgarian Academy of Sciences, University of Stara Zagora
- * Γαλλίας: Université Paul Valéry Montpellier, Université de Strasbourg, Université Charles-de-Gaulle Lille III
- * Γερμανίας: Universität Leipzig, Universität Köln
- * Γεωργίας: Tbilisi State Medical University
- * Ο.Α. Γιουγκοσλαβίας: University of Novi Sad, University of Belgrade, University of Arts Belgrade, University of Nis, University of Kragujevac
- * Ηνωμένου Βασιλείου: Cambridge University Selwyn College
- * Η.Π.Α.: Ohio State University, Kent State University, Princeton University

- * Ιρλανδίας: University of Dublin
- * Ισπανίας: University of Onati
- * Ιταλίας: Istituto Universitario di Architettura - Venezia, Università degli Studi di Bologna
- * Καναδά: University of York, Université de Montreal, State Byelorussia University
- * Νέας Ζηλανδίας: Victoria University of Wellington
- * Νορβηγίας: University of Bergen
- * Ουκρανίας: Donetsk State University, Simferopol State University of Krimea
- * Πολωνίας: University of Lodz, University of Gdansk, University of Katowice, University of Adama Mickiewicza Poznan
- * Ρουμανίας: University Al. J. Cuza, University of Craiova, University Polytechnical Bucharest
- * Ρωσίας: Institute of Nuclear Physics Dubna, Ivanovski Institute of Virology
- * Σλοβακίας: University Comenius Bratislava

α. ΔΟΜΗ ΤΟΥ Α.Π.Θ.

Με το Νόμο για τα ΑΕΙ (Ν.1268/82) κάθε Πανεπιστήμιο υποδιαιρείται σε Σχολές που “καλύπτουν ένα σύνολο συγγενών επιστημών, έτσι ώστε να εξασφαλίζεται η αναγκαία για την επιστημονική εξέλιξη αλληλεπίδρασή τους και ο αναγκαίος για την έρευνα και τη διδασκαλία τους συντονισμός”.

Κάθε Σχολή υποδιαιρείται σε Τμήματα. Κάθε Τμήμα “αποτελεί τη βασική λειτουργική ακαδημαϊκή μονάδα και καλύπτει το γνωστικό αντικείμενο μιας επιστήμης. Το πρόγραμμα σπουδών του Τμήματος οδηγεί σ’ ένα ενιαίο πτυχίο”. Επιπλέον κάθε Τμήμα υποδιαιρείται σε Τομείς. Κάθε Τομέας “συντονίζει τη διδασκαλία μέρους του γνωστικού αντικείμενου του Τμήματος που αντιστοιχεί σε συγκεκριμένο πεδίο της επιστήμης.

Το Α.Π.Θ. περιλαμβάνει τις εξής Σχολές:

- Θεολογική Σχολή
- Φιλοσοφική Σχολή
- Σχολή Θετικών Επιστημών
- Σχολή Νομικών & Οικονομικών Επιστημών
- Σχολή Γεωτεχνικών Επιστημών
- Σχολή Επιστημών Υγείας
- Πολυτεχνική Σχολή
- Σχολή Καλών Τεχνών

Παιδαγωγική Σχολή Θεσσαλονίκης
 Παιδαγωγική Σχολή Φλώρινας
 καθώς και τα εξής αυτοτελή Τμήματα που δεν συνιστούν Σχολή:
 Τμήμα Επιστήμης Φυσικής Αγωγής και Αθλητισμού
 (Τ.Ε.Φ.Α.Α.)
 Τμήμα Δημοσιογραφίας και Μέσων Μαζικής Επικοινωνίας
 Τμήμα Βαλκανικών Σπουδών Φλώρινας
 Τμήμα Μηχανικών Διαχείρισης Ενεργειακών Πόρων Κοζάνης

β. ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ

1. Πρύτανη

Πρύτανης	Μιχαήλ Παπαδόπουλος καθηγητής της Πολυτεχνικής Σχολής
Αντιπρυτάνεις	α) Ιωάννης Αντωνόπουλος καθηγητής του Τμήματος Φυσικής β) Ολυμπία Γκίμπα-Τζιαμπίρη καθηγήτρια του Τμήματος Ιατρικής

2. Σύγκλητος

Το ανώτατο διοικητικό όργανο του Πανεπιστημίου είναι η Σύγκλητος. Η Σύγκλητος αποτελείται από τον Πρύτανη, τους δύο Αντιπρυτάνεις, τον Κοσμήτορα κάθε Σχολής, τον Πρόεδρο κάθε Τμήματος, έναν εκπρόσωπο των φοιτητών από κάθε Τμήμα, δύο εκπροσώπους των μεταπτυχιακών φοιτητών και Ε.Μ.Υ., έναν εκπρόσωπο του Ε.Ε.Π., έναν εκπρόσωπο του Ε.Δ.Τ.Π. και έναν εκπρόσωπο του Διοικητικού Προσωπικού.

Υπάλληλος Γραμματείας: Μαρία Τριανταφυλλίδου-Οικονόμου.

Β' . ΘΕΟΛΟΓΙΚΗ ΣΧΟΛΗ

Ειδικότερα περί της Θεολογικής Σχολής θα πρέπει να σημειωθούν τα εξής.

Ενώ η ύπαρξή της, όπως αναφέρθηκε παραπάνω, προβλεπόταν από την ίδρυση του Πανεπιστημίου, το 1925, αυτή λειτούργησε το 1942. Από το 1964 η Σχολή, τροποποιώντας τον κανονισμό λειτουργίας της, χώρισε τις προπτυχιακές σπουδές σε τρία Τμήματα. Απ' αυτά το τρίτο, Κοινωνικής Διακονίας, δεν λειτούργησε αποδοτικά, επειδή δεν προσήλθε σ' αυτό ικανοποιητικός αριθμός φοιτητών. Τα άλλα δύο Τμήματα, α) Θεολογίας και β) Ποιμαντικής, λειτούργησαν αποδοτικά για μία περίπου εικοσαετία, έχοντας ενιαία διοίκηση, τον κοινό σύλλογο των καθηγητών της Σχολής.

Με το νόμο για τα Α.Ε.Ι. 1268/82 επιβλήθηκε και η διοικητική διάκριση μεταξύ των δύο Τμημάτων της Σχολής, τα οποία από του 1982 λειτουργούν αυτόνομα και το καθένα διοικείται από τη Γενική του Συνέλευση. Η στελέχωση των Τμημάτων έγινε από το προσαπικό που υπηρετούσε μέχρι τότε στη Σχολή. Με το Π.Δ. 316 (Φ.Ε.Κ.166/6.10.94) το Τμήμα Ποιμαντικής μετονομάστηκε σε «Τμήμα Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας», χωρίς να αλλάξει το γνωστικό του αντικείμενο.

Σύμφωνα με το νόμο 1351/1983 άρθρο 6, παρ. 10 «Οι πτυχιούχοι των Τμημάτων Ποιμαντικής των Πανεπιστημίων Αθηνών και Θεσσαλονίκης έχουν δικαίωμα διορισμού στην Εκκλησιαστική, Γενική και Τεχνική-Επαγγελματική Εκπαίδευση».

ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΤΗΣ ΘΕΟΛΟΓΙΚΗΣ ΣΧΟΛΗΣ

Όργανα διοίκησης της Θεολογικής Σχολής είναι η Γενική Συνέλευση και η Κοσμητεία.

Η Γενική Συνέλευση απαρτίζεται από τα μέλη των Γενικών Συνελεύσεων των δύο Τμημάτων.

Η Κοσμητεία απαρτίζεται από:

α) τον Κοσμητορά, καθηγητή **Σωτήριο Βαρναλίδη**

β) τους Προέδρους των δύο Τμημάτων

Τμήματος Θεολογίας: καθηγητή **Δημήτριο Καϊμάκη**

Τμήματος Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας:

καθηγητή **Αθανάσιο Καραθανάση**

γ) δύο εκπροσώπους των φοιτητών, έναν από κάθε Τμήμα.

Γραμματέας: Ολυμπία Καρακολτζίδου

ΕΠΟΙΗΤΗΣ ΚΤΗΡΙΟΥ ΘΕΟΛΟΓΙΚΗΣ ΣΧΟΛΗΣ

Ο καθηγητής **Βασίλειος Φανουργάκης**

Γ' . ΤΟ ΤΜΗΜΑ ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΘΕΟΛΟΓΙΑΣ

Το Τμήμα Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας είναι το ένα από τα δύο Τμήματα της Θεολογικής Σχολής, που λειτουργούν ανεξάρτητα, σύμφωνα με το νόμο 1268/82 και 2083/1992.

Το Τμήμα αποτελεί τη βασική λειτουργική ακαδημαϊκή μονάδα, που καλύπτει το γνωστικό αντικείμενο μιας επιστήμης. Το πρόγραμμα σπουδών κάθε Τμήματος οδηγεί σ' ένα ενιαίο πτυχίο.

Το Τμήμα Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας με την εκπαίδευση που παρέχει, βάσει του αναλυτικού προγράμματος σπουδών του που παρατίθεται κατωτέρω, σκοπεύει να καταρτίσει στελέχη της Εκκλησίας και της Εκπαίδευσης.

Οι σπουδές με βάση τον Νόμο 1268/1982 διαρθρώνονται σε 8 εξάμηνα (4 χρόνια).

ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ

Όργανα Διοίκησης του Τμήματος είναι ο Πρόεδρος, το Διοικητικό Συμβούλιο και η Γενική Συνέλευση του Τμήματος.

α. Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ

Ο καθηγητής **Αθανάσιος Καραθανάσης**

Αναπληρωτής Πρόεδρος: Ο καθηγητής **Σταύρος Καλαντζάκης**

β. ΤΟ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

Πρόεδρος: Ο καθηγητής **Αθανάσιος Καραθανάσης**

Αναπληρ. Πρόεδρος: Ο καθηγητής **Σταύρος Καλαντζάκης**

Μέλη: Οι Διευθυντές των Τομέων:

Α' . Καθηγητής **Βασίλειος Φανουργάκης**

Β' . Αν. καθηγήτρια **Δέσπω Ατάλιου**

Γ' . Καθηγητής **Ευθύμιος Τσιγαρίδας**

Δ' . Καθηγητής **Χρήστος Βάντσος**

Ένας εκπρόσωπος του Ε.Ε.Π., του Ε.Δ.Τ.Π., των βοηθών και των επιστημονικών συνεργατών, όταν συζητούνται θέματα πηρεσιακής κατάστασης του κλάδου τους.

Ένας εκπρόσωπος των μεταπτυχιακών φοιτητών.

Δύο εκπρόσωποι των φοιτητών.

Γραμματέας: Καλλιόπη Κακούλα-Παπαδοπούλου

γ. Η ΓΕΝΙΚΗ ΣΥΝΕΛΕΥΣΗ

Πρόεδρος: Ο καθηγητής **Αθανάσιος Καραθανάσης**

Μέλη: Τα μέλη Δ.Ε.Π. του Τμήματος

Αριθμός φοιτητών ίσος προς το 50% των μελών Δ.Ε.Π.

Δ΄. ΟΙ ΤΟΜΕΙΣ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ

Ο Τομέας είναι η ακαδημαϊκή μονάδα που συντονίζει τη διδασκαλία μέρους του γνωστικού αντικείμενου του Τμήματος, το οποίο αντιστοιχεί σε συγκεκριμένο πεδίο της επιστήμης. Όργανα του Τομέα είναι η Γενική Συνέλευση του Τομέα και ο Διευθυντής. Η Γενική Συνέλευση απαρτίζεται από το Δ.Ε.Π. του Τομέα και δύο εκπροσώπους των φοιτητών.

Η ευθύνη του διδακτικού έργου του Τμήματος Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας έχει κατανεμηθεί στους παρακάτω τέσσερις Τομείς:

Α. Τομέας Αγίας Γραφής και Πατερικής Γραμματείας

Καλύπτει το γνωστικό αντικείμενο της έρευνας και διδασκαλίας των θεμάτων που συνδέονται με εισαγωγικά, ιστορικά, φιλολογικά, ερμηνευτικά και θεολογικά προβλήματα: α) της Αγίας Γραφής, β) της Πατερικής Γραμματείας, γ) των θρησκευτολογικών, φιλοσοφικών και λοιπών πολιτιστικών παραγόντων, που προσδιορίζουν τη μορφή και το περιεχόμενο των κειμένων της Αγίας Γραφής και των Πατέρων της Εκκλησίας και δ) της σημασίας και σπουδαιότητας αυτών των κειμένων για τη σύγχρονη ζωή της Εκκλησίας.

Β. Τομέας Ιστορίας, Δόγματος, Διορθόδοξων και Διαχριστιανικών Σχέσεων

Καλύπτει το γνωστικό αντικείμενο της σπουδής της ανάπτυξης στην ιστορία των θεσμών της Εκκλησίας (Εκκλησιαστική Ιστορία), της γενέσεως, της αναπτύξεως και της συστηματικής εμπειρογνώσεως της εκκλησιαστικής πίστεως με τη δογματική διδασκαλία (Ιστορία των Δογμάτων, Δογματική, Συμβολική) και της προφύλαξης και

εφαρμογής της εκκλησιαστικής πίστεως στις διορθόδοξες και στις διαχριστιανικές σχέσεις (Ιστορία της Οικουμενικής Κινήσεως).

Γ. Τομέας Λατρείας, Αρχαιολογίας και Τέχνης

Καλύπτει το γνωστικό αντικείμενο της ιστορικής, θεολογικής και δεοντολογικής εξέτασης και διδασκαλίας της θείας λατρείας και χριστιανικής αρχαιολογίας σ' όλες τις εκφάνσεις τους, δηλαδή: της λατρείας, του κηρύγματος, της υμνογραφίας, του εορτολογίου, της αγιολογίας, της αρχιτεκτονικής, της γλυπτικής, της ζωγραφικής, της μικροτεχνίας και της εκκλησιαστικής μουσικής.

Δ. Τομέας Δικαίου, Οργάνωσης, Ζωής και Διακονίας της Εκκλησίας

Καλύπτει το γνωστικό αντικείμενο της διδασκαλίας και έρευνας θεμάτων που αναφέρονται στο δίκαιο και την οργάνωση, στη ζωή, τη διακονία και το ποιμαντικό έργο της Εκκλησίας (Κανονικό Δίκαιο και Εκκλησιαστική Νομοθεσία, Ποιμαντική Ψυχολογία, Ψυχολογία, Κοινωνιολογία, Ιεραποστολική, Εξομολογητική, Κατηχητική, κ.ά.).

Ε΄. ΤΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ ΤΩΝ ΤΟΜΕΩΝ

Α. Τομέας Αγίας Γραφής και Πατερικής Γραμματείας ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ:

Βασίλειος Φανουργάκης, καθηγητής

ΜΕΛΗ:

Καθηγητές:

Πρωτοπρεσβύτερος Θεόδωρος Ζήσης

Χρίστος Κρικιώνης

Βασίλειος Φανουργάκης

Σταύρος Καλαντζάκης

Γεώργιος Θεοδωρούδης

Ηλίας Νικολακάκης

Επίκουρος καθηγητής:

Παυσανίας Κουτλεμάνης

Βοηθός:

Στέργιος Τσιάμης, δρ. Θ.

Ε.Δ.Τ.Π.:

Κυριακούλα Παπαδημητρίου, δρ. Θ.

Υπάλληλοι Π.Ε:

Άννα Καραμανίδου

Σουλτάνα Λάμπρου

Υπάλληλος Γραμματείας Τομέα:

Όλγα Λουπεγίδου

**Β. Τομέας Ιστορίας, Δόγματος, Διορθοδόξων και
Διαχριστιανικών Σχέσεων.**

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ:

Δέσπω Λιάλιου, αν. καθηγήτρια

ΜΕΛΗ:

Καθηγητές:

Αθανάσιος Αγγελόπουλος

Σωτήριος Βαρναλίδης

Αθανάσιος Καραθανάσης

Αναπληρώτρια καθηγήτρια:

Δέσπω Λιάλιου

Επίκουρος καθηγητής:

Κωνσταντίνος Χρήστου

Γ. Τομέας Λατρείας, Αρχαιολογίας και Τέχνης

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ:

Ευθύμιος Τσιγαρίδας, καθηγητής

ΜΕΛΗ:

Καθηγητής:

Ευθύμιος Τσιγαρίδας

Αναπληρωτής καθηγητής:

Θεολόγος Αλιπράντης

Λέκτορας:

Παναγιώτης Σκαλιστής

Επιστημονικός Συνεργάτης:

Αρχιμανδρίτης Νικόδημος Σκρέττας-Πλεξίδας

Υπάλληλος Γραμματείας Τομέα:

Φωτεινή Καρατσιβίδου-Λαζάρου

**Δ. Τομέας Δικαίου, Οργανώσεως, Ζωής και Διακονίας της
Εκκλησίας**

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ:

Χρήστος Βάντσος, καθηγητής

ΜΕΛΗ:

Καθηγητής:

Χρήστος Βάντσος

Επίκουρος καθηγητής:

Θεόδωρος Γιαγκου

Λέκτορας:

Πρωτοπρεσβύτερος Αθανάσιος Γκίκας

ΣΤ' . α. ΟΜΟΤΙΜΟΙ ΚΑΘΗΓΗΤΕΣ:

Ιωάννης Φουντούλης

Μητροπολίτης Τυρολόης και Σερεντίου Παντελεήμων

Ροδόπουλος

Γεώργιος Στογιόγλου

Στέργιος Σάκκος

Μητροπολίτης Περγάμου Ιωάννης Ζηζιούλας

β. ΣΥΝΤΑΞΙΟΛΟΓΗΘΕΝΤΕΣ ΚΑΘΗΓΗΤΕΣ:

Πρωτοπρεσβύτερος π. Ιωάννης Ρωμανίδης

Αντώνιος Παπαδόπουλος

Χριστίνα Μπουλάκη - Ζηση

Ζ' . Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Καλλιόπη Κακούλα-Παπαδοπούλου

ΥΠΑΛΛΗΛΟΙ:

Ευαγγελία Πλακιά

Ευθυμία Κυρατζή

ΚΛΗΤΗΡΑΣ:
Δέσποινα Σαμουηλίδου

Η΄. Ε.Ε.Π. - ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΣΣΕΣ ΞΕΝΩΝ ΓΛΩΣΣΩΝ

Αγγλικής Γλώσσας: Μαρία Μακρυντωνάκη-Φαραζά
Γαλλικής Γλώσσας: Πολυξένη Γρηγοριάδου-Κουφογιαννίδου
Γερμανικής Γλώσσας: Παναγιώτα Ποπότη
Ιταλικής Γλώσσας: Ευαγγελία Αγουρίδου

Ι΄ ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ

Θ΄. ΟΙ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ

Το ακαδημαϊκό έτος 1998-99 στο Τμήμα Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας ήταν εγγεγραμμένοι 1332 φοιτητές. Απ' αυτούς φοίτησαν

στο Α΄ και Β΄ εξάμηνο	206	
στο Γ΄ και Δ΄ εξάμηνο	154	
στο Ε΄ και ΣΤ΄ εξάμηνο	148	
στο Ζ΄ και Η΄ εξάμηνο	160	
Στό Πτυχίο	664	(παλιό πρόγραμμα 115 νέο πρόγραμμα 549).

1. ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΩΝ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ

Α΄. Τομέας Αγίας Γραφής και Πατερικής Γραμματείας

	Δ.Μ.
α΄. ΠΑΛΑΙΑ ΔΙΑΘΗΚΗ	7
1. Εισαγωγή στην Παλαιά Διαθήκη	
2. Ερμηνεία της Παλαιάς Διαθήκης	
3. Θεολογία της Παλαιάς Διαθήκης	
β΄. ΚΑΙΝΗ ΔΙΑΘΗΚΗ	10
1. Εισαγωγή στην Καινή Διαθήκη	
2. Ερμηνεία λειτουργικών αναγνωσμάτων Κ. Διαθήκης	
3. Ερμηνεία και θεολογία Κ. Διαθήκης	
γ΄. ΠΑΤΡΟΛΟΓΙΑ	15
1. Εισαγωγή στη Χριστιανική Γραμματεία	
2. Εκκλησιαστική Γραμματολογία	
3. Θεολογία των Πατέρων	
4. Ερμηνεία Πατέρων	
δ΄. ΞΕΝΑ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΑ	4
1. Εισαγωγή στη Θρησκευολογία	
2. Ιστορία και διδασκαλία των ξένων θρησκειών	
ε΄. ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ	2
στ΄. ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ	3

Β΄. Τομέας Ιστορία, Δόγμα, Διορθόδοξες και Διαχριστιανικές σχέσεις

α΄. ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ	13
1. Εκκλησιαστική Ιστορία απ' αρχής της Εκκλησίας μέχρι σήμερα (Δ.Μ. 4)	
2. Ιστορία και σύγχρονη κατάσταση του Οικουμενικού Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως και των άλλων Πρεσβυγενών Πατριαρχείων (Αλεξανδρείας, Αντιοχείας, Ιεροσολύμων) (Δ.Μ. 2)	
3. Εκκλησιαστική Ιστορία - Ιστορία και σύγχρονη	

	κατάσταση της Εκκλησίας της Ελλάδας και της Κύπρου (Δ.Μ. 3)	
4.	Ιστορία και σύγχρονη κατάσταση των Σλαβικών Εκκλησιών, Ρουμανίας, Αλβανίας και Γεωργίας (Δ.Μ. 2)	
5.	Ιστορία και σύγχρονη κατάσταση των Αντιγαλληδονίων Εκκλησιών (Δ.Μ. 2)	
6.	Ιστορία και σύγχρονη κατάσταση του Ρωμαιο-καθολικισμού και του Προτεσταντισμού (Δ.Μ. 2)	
7.	Ιστορία του Ελληνισμού (Δ.Μ. 2)	
β´.	ΔΟΓΜΑ, ΔΙΟΡΘΟΔΟΞΕΣ ΚΑΙ ΔΙΑΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ	17
1.	Δογματική και Συμβολική (Δ.Μ. 5)	
2.	Ερμηνεία δογματικών και συμβολικών κειμένων της Ορθοδόξου Εκκλησίας (Δ.Μ. 2)	
3.	Διορθόδοξες σχέσεις - Ιστορία της Οικουμενικής Κινήσεως (Δ.Μ. 3)	
4.	Ιστορία δογμάτων (Δ.Μ. 4)	
5.	Σύγχρονες χριστιανικές αιρέσεις (Δ.Μ. 2)	
6.	Φιλοσοφία (Δ.Μ. 1)	
	Γ´. Τομέας Λατρείας, Αρχαιολογίας και Τέχνης	
α´.	ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΗ	8
1.	Εισαγωγή στη Θεία Λατρεία (Ω.Δ. 4)	
2.	Ιστορία της Λατρείας (Ω.Δ. 4)	
3.	Βυζαντινός λειτουργικός τύπος (Ω.Δ. 3)	
4.	Πρακτική άσκηση στη Θεία Λατρεία και το κήρυγμα στον πανεπιστημιακό ναό και σε λατρευτικούς χώρους της Ελλάδας (ναούς και μονές), για την ενημέρωση πάνω στα προβλήματα της λειτουργικής ζωής και του κηρύγματος	
β´.	ΑΓΙΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΕΟΡΤΟΛΟΓΙΑ	3
1.	Θέματα γενικά και ειδικά	
2.	Θέματα Εορτολογίου	
γ´.	ΧΡΙΣΤ. ΚΑΙ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΤΕΧΝΗ	8
1.	Αρχιτεκτονική, Ζωγραφική (ψηφιδωτά, τοιχογραφίες, φορητές εικόνες, εικονογραφημένα χειρόγραφα), γλυπτική και μικροτεχνία παλαιοχριστιανικών χρόνων.	
2.	Αρχιτεκτονική, Ζωγραφική (ψηφιδωτά, τοιχογραφίες,	

	φορητές εικόνες, εικονογραφημένα χειρόγραφα), γλυπτική και μικροτεχνία βυζαντινών και μεταβυζαντινών χρόνων.	
3.	Πρακτική άσκηση με επίσκεψη ναών παλαιοχριστιανικών και βυζαντινών χρόνων.	
δ´.	ΟΜΙΛΗΤΙΚΗ	4
1.	Ιστορία του κηρύγματος (Ω.Δ. 2)	
2.	Θεωρία του κηρύγματος (Ω.Δ. 3)	
ε´.	ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΜΟΥΣΙΚΗ	4
1.	Στοιχεία Ψαλτικής	
2.	Βυζαντινή και μεταβυζαντινή λειτουργική μουσική	
στ´.	ΥΜΝΟΛΟΓΙΑ	2
1.	Είδη της εκκλησιαστικής ποιήσεως	
2.	Οι κυριώτεροι υμνογράφοι	
	Δ´. Τομέας Δικαίου, Οργανώσεως, Ζωής και Διακονίας της Εκκλησίας	
α´.	ΓΕΝΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑ	2
β´.	ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ	2
γ´.	ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΗΘΙΚΗ	4
δ´.	ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΗ ΚΑΙ ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΗΣ	6
	(Με επισκέψεις σε ιδρύματα, ενορίες και μητροπόλεις)	
ε´.	ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΗ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ	4
στ´.	ΙΕΡΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗ	2
ζ´.	ΚΑΝΟΝΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ	6
	1. Πηγές του Κανονικού Δικαίου	
	2. Κανονικό Δίκαιο	
η´.	ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΑ	4
	1. Γενική Παιδαγωγική	
	2. Ειδική διδακτική του μαθήματος των Θρησκευτικών	
θ´.	ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗ ΘΕΟΛΟΓΙΑ	2

2. ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΠΙΛΕΓΟΜΕΝΩΝ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ

α. Χειμερινό εξάμηνο

1. Καθηγητής Πρωτοπρεσβύτερος Θεόδωρος Ζήσης:
Ορθόδοξος μοναχισμός.
2. Καθηγητής Αθανάσιος Αγγελόπουλος:
α) *Το Άγιο Όρος στην Ιστορία.*
β) *Χριστιανική Μακεδονία, Θράκη και Ήπειρος.*
3. Καθηγητής Χρίστος Κρικιώνης:
α) *Πατερικά θεολογικά θέματα.*
β) *Εκκλησιαστικά και θεολογικά προβλήματα ιγ' αι. Θεόδωρος Β' Λάσκαρις.*
4. Καθηγητής Σωτήριος Βαρναλίδης:
Ιστορία σχέσεων Εκκλησιών Ρώμης-Κωνσταντινουπόλεως μετά τη σύνοδο Φερράρας-Φλωρεντίας.
5. Καθηγητής Βασίλειος Φανουργάκης:
Η περί του όρου Χαλκηδόνος γραμματεία.
6. Καθηγητής Αθανάσιος Καραθανάσης:
α) *Ελληνικά χειρόγραφα και βιβλία στις βαλκανικές χώρες και στη Ρωσία (16ος-19ος αι.)*
β) *Η Θράκη κατά τα τέλη του 19ου αι. (Εκκλησία, λόγιοι, εκπαίδευση, πολιτική)*
7. Καθηγητής Σταύρος Καλαντζάκης:
Στοιχεία εβραϊκής γλώσσας.
8. Καθηγητής Γεώργιος Θεοδοωροΐδης:
Θεολογία και παιδεία κατά τους ιβ' και ιγ' αιώνες.
9. Καθηγητής Ευθύμιος Τσιγαρίδας:
Θέματα εντοίχιας ζωγραφικής.
10. Καθηγητής Ηλίας Νικολακάκης:
Το Ισλάμ. Ιστορική εξέλιξη-σύγχρονα ρεύματα.
11. Αναπληρωτής καθηγητής Θεολόγος Αλιπράντης:
Παραστάσεις εκ της Παλαιάς Διαθήκης στη βυζαντινή εικονογραφία.
12. Αναπληρώτρια καθηγήτρια Λέσπω Λιάλιου:
Περί κακού και σατανικών δυνάμεων.
13. Επίκουρος καθηγητής Παισαβίας Κουτλεμάνης:
Οι Πράξεις των Αποστόλων.

14. Επίκουρος καθηγητής Θεόδωρος Γιαγκου:
Κανονικολειτουργικά θέματα.
15. Επίκουρος καθηγητής Κωνσταντίνος Χρήστου:
Προβλήματα φιλοσοφίας στο Βυζάντιο κατά τον 13ο αιώνα.
16. Λέκτορας πρωτοπρεσβύτερος Αθανάσιος Γκίκας:
Σύγχρονα ποιμαντικά θέματα.

β. Θερινό εξάμηνο

1. Καθηγητής Πρωτοπρεσβύτερος Θεόδωρος Ζήσης:
Ο Άγιος Νεκτάριος ως διδάσκαλος και θεολόγος.
2. Καθηγητής Αθανάσιος Αγγελόπουλος:
α) *Το Άγιο Όρος στο παρόν*
β) *Ιερά προσκυνήματα - προπύργια της Ορθοδοξίας (πρεσβυγενή και νεότερα Πατριαρχεία, αυτοκέφαλες και αυτόνομες εκκλησίες).*
3. Καθηγητής Χρίστος Κρικιώνης:
Η αυθεντία της Εκκλησίας, το κύρος της Παραδόσεως και η διδασκαλία των Πατέρων.
4. Καθηγητής Σωτήριος Βαρναλίδης:
Ιστορία και σύγχρονη κατάσταση των αντιχαλκηδονίων Εκκλησιών.
5. Καθηγητής Βασίλειος Φανουργάκης:
Παλαιογραφία και ανάγνωση χειρογράφων. Ελληνική Παλαιογραφία και Επιγραφική.
6. Καθηγητής Χρίστος Βάντσος:
Οικολογία και Αγωγή.
7. Καθηγητής Αθανάσιος Καραθανάσης:
α) *Ιστορία της Θεσσαλονίκης κατά τις ύστερες βυζαντινές και μεταβυζαντινές περιόδους (14ος-18ος αι.).*
β) *Εθνογραφικά και ιστορικά βλαχοφάνου και ποντιακού Ελληνισμού.*
8. Καθηγητής Σταύρος Καλαντζάκης:
Βιβλική ανθρωπολογία και κοσμολογία.
9. Καθηγητής Γεώργιος Θεοδοωροΐδης:
α) *Κοινή και μεσαιωνική γλώσσα.*
β) *Θεολογία και φιλοσοφία κατά τον ιδ' αιώνα εις την Θεσσαλονίκη.*
γ) *Λατινικά, ως επιστήτης καθηγητής: συνεπικουρεί για τη διδασκαλία η Καθηγήτρια Παπαδημητρίου, δρ. Θ.,*

- φιλόλογος και θεολόγος, Ε.Δ.Τ.Π. του Τμήματος.
10. Καθηγητής Ευθύμιος Τσιγαρίδας:
Άγιον Όρος: ιστορικά στοιχεία, οργάνωση μοναχικού βίου, ιερές μονές, αρχιτεκτονική, μνημειακή ζωγραφική, ιερά κειμήλια.
- 11.. Καθηγητής Ηλίας Νικολακάκης:
Το θρησκευτικό στοιχείο στην αρχαία ελληνική τραγωδία.
12. Αναπληρωτής καθηγητής Θεολόγος Αλιπράντης:
Τα χριστιανικά μνημεία της Θεσσαλονίκης.
13. Αναπληρώτρια καθηγήτρια Δέσπω Λιάλιου:
Θεολογία - Οικονομία κατά τον άγιο Γρηγόριο Θεολόγο.
14. Επίκουρος καθηγητής Πανσανίας Κουτλεμάνης:
Η προς Γαλάτας Επιστολή.
15. Επίκουρος καθηγητής Θεόδωρος Γιαγκού´
Ειδικά θέματα Κανονικού Δικαίου.
16. Επίκουρος καθηγητής Κωνσταντίνος Χρήστου:
Βυζαντινή φιλοσοφία κατά τον ιδ΄ αιώνα.
17. Λέκτορας πρωτοπρεσβύτερος Αθανάσιος Γκίκας:
Εξομολογητική.
18. Βασίλειος Γιούλτσης (του Τμήματος Θεολογίας):
Εισαγωγή στην Κοινωνιολογία της Θρησκείας.
19. Επίκουρος καθηγητής πρωτοπρεσβύτερος Βασίλειος Καλλιακμάνης (του Τμήματος Θεολογίας):
Το κατηχητικό έργο στην ενορία.

3. ΟΔΗΓΙΕΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΣΠΟΥΔΩΝ

Ένας φοιτητής καθίσταται πτυχιούχος, όταν συμπληρώσει 163 διδακτικές μονάδες, δηλαδή 133 από το πρόγραμμα των υποχρεωτικών μαθημάτων και 30 από το πρόγραμμα των επιλεγόμενων. Τα υποχρεωτικά μαθήματα έχουν αναλυθεί σε οκτώ εξάμηνα ενδεικτικά και ανάλογα με τις ουσιαστικές αλληλεξαρτήσεις και προτεραιότητες. Κάθε επιλεγόμενο μάθημα είναι για 3 Δ.Μ.

Σχετικά σε κάθε εξάμηνο οι φοιτητές παίρνουν:

Εξάμηνο	Α	Β	Γ	Δ	Ε	Στ	Ζ	Η
Υποχρεωτικά	19	16	15	17	17	19	15	15
Επιλεγόμενα	-	3	6	3	3	3	6	6
Σύνολο	19	19	21	20	20	22	21	21

Από τα επιλεγόμενα οι φοιτητές υποχρεούνται να επιλέξουν κατά τη διάρκεια όλων των εξαμήνων τους πέντε χειμερινά μαθήματα (15 Δ.Μ) και πέντε θερινά (15 Δ.Μ.), για να συμπληρώσουν τον αριθμό των 30 Δ.Μ., προκειμένου να πάρουν το πτυχίο τους. Σε κάθε εξάμηνο οι φοιτητές μπορούν να επιλέξουν, πέραν του αριθμού των επιλεγόμενων που υποχρεούνται, επί πλέον μέχρι και τρία ακόμη επιλεγόμενα, από εκείνα που ενδεχομένως έχουν χάσει στα προηγούμενα εξάμηνα. Από άλλα Τμήματα οι φοιτητές μπορούν να επιλέξουν μαθήματα των οποίων οι διδακτικές μονάδες συνολικά και στη διάρκεια όλων των εξαμήνων, δεν πρέπει να υπερβαίνουν τις 6 Δ.Μ.

Πέραν της υποχρέωσης των φοιτητών να συγκεντρώσουν 163 Δ.Μ. για να καταστούν πτυχιούχοι έχουν και τις εξής υποχρεώσεις:

α) Να παρακολουθήσουν επιτυχώς για 4 εξάμηνα επί 3 ώρες μια ξένη γλώσσα, που δηλώνουν στη Γραμματεία την ημέρα της πρώτης εγγραφής τους.

β) Να λαμβάνουν μέρος κάθε εβδομάδα στον εκκλησιασμό του Τμήματος - πρακτική άσκηση στη Λειτουργική και Ομιλητική.

Η εκπλήρωση των ανωτέρω υποχρεώσεων βεβαιώνεται από τον διδάσκαλο της ξένης γλώσσας και από τον Τομέα Λατρείας, Αρχαιολογίας και Τέχνης αντίστοιχα.

Όταν ο φοιτητής συμπληρώσει τις 163 Δ.Μ. και εκπληρώσει τις υπόλοιπες υποχρεώσεις του, καθίσταται πτυχιούχος. Ο βαθμός του πτυχίου εξάγεται από το μέσο όρο της βαθμολογίας που έλαβε ο

φοιτητής σε κάθε μάθημα του προγράμματος υποχρεωτικών και επιλεγόμενων μαθημάτων, καθ' όλη τη διάρκεια της φοίτησής του, πλην της ξένης γλώσσας.

ΙΑ'
ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ
ΚΑΤΑ ΕΞΑΜΗΝΟ
ΓΝΩΣΤΙΚΟ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ
ΚΑΙ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΤΩΝ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ

Ω.Δ.: Ώρες διδασκαλίας
Δ.Μ.: Διδακτικές μονάδες

Α' ΕΞΑΜΗΝΟ

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗ ΘΕΟΛΟΓΙΑ Ω.Δ. 2, Δ.Μ. 2

Καθηγητής Βασίλειος Φανουργάκης

Η σημασία και ο σκοπός του μαθήματος. Η έννοια του όρου Θεολογία και η ανάπτυξη της χριστιανικής Θεολογίας. Η Θεολογία ως επιστήμη και η θέση της μεταξύ των άλλων επιστημών. Εκκλησία και Θεολογία. Η θεολογική παιδεία, ιδιαίτερα στον ορθόδοξο χώρο. Η δομή της θεολογική επιστήμης.

2. ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΠΑΛΑΙΑ ΔΙΑΘΗΚΗ Ω.Δ. 3, Δ.Μ. 3

Καθηγητής Σταύρος Καλαντζάκης

Εισαγωγικά, ιστορικά και φιλολογικά θέματα της Παλαιάς Διαθήκης, τα οποία αφορούν στο σύνολό της και στα επί μέρους βιβλία, που την απαρτίζουν. Πρόκειται γενικά για την ιστορία του κανόνα και την παράδοση του κειμένου της - πρωτότυπου εβραϊκού και μεταφράσεων - και ειδικά για τις συνθήκες συγγραφής, το περιεχόμενο, τη διδασκαλία κ.λπ. κάθε βιβλίου της χωριστά.

3. ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΚΑΙΝΗ ΔΙΑΘΗΚΗ Ω.Δ. 3, Δ.Μ. 3

Επίκουρος καθηγητής Πανσανίας Κουτλεμάνης

Ο κανών της Καινής Διαθήκης, το κείμενο της Καινής Διαθήκης, η ιστορία και η ερμηνεία της Κ. Διαθήκης.

Η κριτική του κειμένου της Καινής Διαθήκης.

4. ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ Ω.Δ. 2, Δ.Μ. 2

Καθηγητής Αθανάσιος Αγγελόπουλος

Ιστορία της Εκκλησίας απ' αρχής της Εκκλησίας μέχρι σήμερα. Αξιολογούνται και παρουσιάζονται τα πιο σημαντικά γεγονότα του ιστορικού παρελθόντος, που αφορούν στον ιστορικό βίο της Εκκλησίας και συνδέονται με τη φύση και την αποστολή της στον κόσμο, με κριτήριο την αποστολική και εκκλησιαστική παράδοση.

5. ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗ ΧΡ. ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ (Πατρολογία 1)

Ω.Δ. 2, Δ.Μ. 2

Καθηγητής Γεώργιος Θεοφωρούδης

Παρουσιάζονται η έννοια των όρων Πατήρ και Πατρολογία, το πολιτιστικό περιβάλλον εντός του οποίου αναπτύχθηκε η Χριστιανική Γραμματεία, τα είδη της Γραμματείας αυτής, οι περίοδοι ανάπτυξής της και τα σχετικά με τη χειρόγραφη παράδοση των έργων των Πατέρων.

6. ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΗ (Εισαγωγή στη Θ. Λατρεία) Ω.Δ. 4, Δ.Μ. 3

Λέκτορας Παναγιώτης Σκαλτσής

Γενικά εισαγωγικά θέματα στη Θεία Λατρεία. Εισαγωγή στην εβδομαδιαία άσκηση στη λατρεία και το κηρυγμα. Ναός, σκεύη, άμφια, λειτουργικά βιβλία Λειτουργική ορολογία. Ακολουθίες του νυχθημέρου.

Διεξαγωγή της πρακτικής ασκήσεως της Λειτουργικής:

Επιστημονικός συνεργάτης π. **Νικόδημος Σκρέττας**.

7. ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ Ω.Δ. 2, Δ.Μ. 2

Επόπτης ο **καθηγητής Βασίλειος Φανουργάκης**. Συνεπικουρεί

για τη διδασκαλία η **Κυριακούλα Παπαδημητρίου, δρ.Θ.**

φιλόλογος και θεολόγος, Ε.Δ.Τ.Π. του Τμήματος.

Διδάσκονται κείμενα αρχαίων Ελλήνων συγγραφέων με σκοπό τη μελέτη της αρχαίας ελληνικής γλώσσας και με αναφορά στη γλώσσα των Γραφών και των Πατέρων.

8. ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ Ω.Δ. 2, Δ.Μ. 2

Εισαγωγικά, Εξελικτική Ψυχολογία, Ψυχολογία των ατομικών διαφορών, Ψυχολογία του βάρθους, ανάλυση ψυχολογικών όρων.

Καθηγητής Χρήστος Βάντσος

Β' ΕΞΑΜΗΝΟ

1. ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΤΗΣ ΠΑΛΑΙΑΣ ΔΙΑΘΗΚΗΣ Ω.Μ. 2, Δ.Μ. 2

Καθηγητής Σταύρος Καλαντζάκης

Ερμηνευτική ανάλυση περικοπών της Παλαιάς Διαθήκης από τα ιστορικά, διδακτικά - ποιητικά βιβλία της Μεταφράσεως των Εβδομήκοντα (Ο') με συγκριτικές αναφορές στο μασσαρωτικό εβραϊκό κείμενο.

2. ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΕΥΑΓΓΕΛΙΩΝ ΤΗΣ ΚΑΙΝΗΣ ΔΙΑΘΗΚΗΣ

Ω.Δ. 3, Δ.Μ. 3

Επίκουρος καθηγητής Πανσανίας Κουτλεμάνης

Ερμηνεία ευαγγελικών περικοπών που αναγιγνώσκονται τις Κυριακές.

3. ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

Καθηγητής Αθανάσιος Αγγελόπουλος

1. Ιστορία της Εκκλησίας απ' αρχής της Εκκλησίας

μέχρι σήμερα.

Ω.Δ. 2, Δ.Μ. 2

2. Ιστορία και σύγχρονη κατάσταση της Εκκλησίας της Ελλάδος και της Κύπρου.

Ω.Δ. 1 Δ. Μ. 1

4. ΞΕΝΑ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΑ 1 (Εισαγωγή στη Θρησκευολογία)

Ω.Δ. 2, Δ.Μ. 2

Καθηγητής Ηλίας Νικολακάκης

Εισαγωγικά στην έννοια της θρησκείας. Εμφάνιση της θρησκείας και καθορισμός του περιεχομένου της. Συγκριτική θρησκευολογία. Υποχρεωτική άσκηση με επίσκεψη λατρείας Ξένων θρησκειών για τη μια διδακτική μονάδα.

5. ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ

Ω.Δ. 1, Δ.Μ. 1

Επόπτης ο **καθηγητής Βασίλειος Φανουργάκης**. Συνεπικουρεί

για τη διδασκαλία η **Κυριακούλα Παπαδημητρίου, δρ.Θ.**

φιλόλογος και θεολόγος, Ε.Δ.Τ.Π. του Τμήματος.

Διδάσκονται κείμενα αρχαίων Ελλήνων συγγραφέων με σκοπό τη μελέτη της αρχαίας ελληνικής γλώσσας και με αναφορά στη γλώσσα των Γραφών και των Πατέρων.

6. ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ

Ω.Δ. 1, Δ.Μ. 1

Επίκουρος καθηγητής Κωνσταντίνος Χρήστου

Σύντομη εξέταση των κυριότερων φιλοσοφικών ρευμάτων της κλασικής και ύστερης ελληνικής αρχαιότητας, με σκοπό την ανάδειξη εκείνων των στοιχείων που χρησιμοποιήθηκαν από τους Πατέρες της Εκκλησίας στο διάλογο τους, τόσο με τους Έλληνες όσο και με τους αιρετικούς. Σύντομες αναφορές στη φιλοσοφική παράδοση της μεσαιωνικής Δύσης.

7. ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΜΕΘΟΛΟΓΙΑ

Ω.Δ. 2, Δ.Μ. 2

Καθηγητής Γεώργιος Θεοδωρούδης

Διδάσκεται ο τρόπος και η μέθοδος της επιστημονικής έρευνας με έμφαση στις οδηγίες για τη συγγραφή μιας επιστημονικής εργασίας.

8. ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΜΟΥΣΙΚΗ

Ω.Δ. 2, Δ.Μ. 2

Λέκτορας Παναγιώτης Σκαλτσής. Συνεπικουρεί

ο π. **Νεκτάριος Πάρης**, δάσκαλος Εκκλησιαστικής μουσικής.

9. ΕΠΙΛΕΓΟΜΕΝΑ 1

Από τον πίνακα μαθημάτων θερινού εξαμήνου για 3 Δ.Μ.

Γ' ΕΞΑΜΗΝΟ

1. ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

1. Καθηγητής: Αθανάσιος Αγγελόπουλος Ω.Δ. 2, Δ.Μ. 2

Ιστορία και σύγχρονη κατάσταση της Εκκλησίας της Ελλάδος και της Κύπρου.

2. Καθηγητής: Σωτήριος Βαρναλίδης Ω.Δ. 2, Δ.Μ. 2

Ιστορία και σύγχρονη κατάσταση του Οικουμενικού Πατριαρχείου και των άλλων πρεσβυγενών πατριαρχείων.

2. ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΟΛΟΓΙΑ (Πατρολογία 2)

Ω.Δ. 1, Δ.Μ. 1

Καθηγητής Χρίστος Κρικώνης

Παρουσιάζονται ο βίος, τα συγγράμματα και η διδασκαλία των Πατέρων που έδρασαν κατά την πρώτη περίοδο της ζωής της Εκκλησίας (β' και γ' αιώνα) και αντιμετωπίζονται τα σχετικά φιλολογικά και θεολογικά προβλήματα.

3. ΞΕΝΑ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΑ (Ιστορία και διδασκαλία ξένων θρησκειών). Ω.Δ. 2, Δ.Μ. 2

Καθηγητής Ηλίας Νιζολακάκης

Ιστορία και διδασκαλία του Βεδισμού, Ινδουισμού και Βουδισμού. Αρχαίες ελληνικές θρησκείες και υποχρεωτική άσκηση με επίσκεψη σε χώρους λατρείας και άλλα μνημεία αυτών, για τη μία διδακτική μονάδα.

4. ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΚΑΙ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΤΕΧΝΗ Ω.Δ. 2, Δ.Μ. 2

Αναπληρωτής καθηγητής Θεολόγος Αλιπράντης

Εισαγωγή στη χριστιανική αρχαιολογία και τέχνη. Κατακόμβες, παλαιοχριστιανική αρχιτεκτονική (περίκεντροι ναοί, τρούκλοι ναοί κλπ.). Η ζωγραφική των μνημείων της Δύσεως. Φορητές εικόνες.

5. ΓΕΝΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑ Ω.Δ. 2, Δ.Μ. 2

Καθηγητής (του Τμήματος Θεολογίας) Βασίλειος Γιούλτσης

Εισαγωγή στην έννοια της Επιστήμης. Ανάλυση των βασικών λειτουργιών της κοινωνικής ζωής. Τυπολογική παρουσίαση των τάσεων που οδήγησαν αρχικά στην προβληματική και προσδευτικά στη γένεση της Επιστήμης. Ερμηνεία της κοινωνικής συμπεριφοράς

και δράσεως. Προσέγγιση και ανάλυση των προϋποθέσεων - πηγών του κοινωνιολογικού χώρου, εξειδικευμένες προοπτικές. Διαφορές της βασικής επιστήμης. Λειτουργία της ολικής κοινωνίας. Προέλευση, μορφοποιητικές διαδικασίες, εξέλιξη συλλειτουργία των κοινωνικών θεσμών. Σύγχρονοι κλάδοι και περιεχόμενο. Μέθοδοι και αρχές κοινωνιολογικής έρευνας.

6. ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΗ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ Ω.Δ. 2, Δ.Μ. 2

Καθηγητής Χρήστος Βάντσος

Εισαγωγικά. Η σπουδαιότητα του διαλόγου στην ψυχολογία και στο ποιμαντικό έργο της Εκκλησίας. Ανθρωπογνωσία από θεολογική και ψυχολογική άποψη και ο διάλογος. Χριστοκεντρικός χαρακτήρας του ποιμαντικού διαλόγου. Η τέχνη του ποιμαντικού διαλόγου.

7. ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΜΟΥΣΙΚΗ 2 (Βυζαντινή και μεταβυζαντινή λειτουργική μουσική) Ω.Δ. 2, Δ.Μ. 2

Λέκτορας Παναγιώτης Σκαλτσής. Συνεπικουρεί ο π. **Νεκτάριος Πάρις**, δάσκαλος Εκκλησιαστικής μουσικής.

8. ΕΠΙΛΕΓΟΜΕΝΑ 2

Από τον πίνακα επιλεγόμενων του χειμερινού εξαμήνου για 6 Δ.Μ.

Α' ΕΞΑΜΗΝΟ

1. ΘΕΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΠΑΛΑΙΑΣ ΔΙΑΘΗΚΗΣ Ω.Δ. 2, Δ.Μ. 2

Καθηγητής Σταύρος Καλαντζάκης

Συστηματική έκθεση και ανάλυση βασικών θεολογικών ιδεών και θεμάτων της Παλαιάς Διαθήκης, που άπτονται της θεολογίας, ανθρωπολογίας, χριστολογίας, σωτηριολογίας, εσχατολογίας της και συνιστούν το περιεχόμενο της υπερφυσικής θείας αποκαλύψεως της.

2. ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΕΠΙΣΤΟΛΩΝ ΤΗΣ ΚΑΙΝΗΣ ΔΙΑΘΗΚΗΣ Ω.Δ. 2, Δ.Μ. 2

Επίκουρος καθηγητής Παισάνιας Κουτλιεμάνης

Ερμηνεία αποστολικών περικοπών που αναγιγνώσκονται τις Κυριακές.

3. ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ Ω.Δ. 2, Δ.Μ. 2

Καθηγητής Αθανάσιος Αγγελόπουλος
Ιστορία και σύγχρονη κατάσταση των Σλαβικών Εκκλησιών και των Ορθόδοξων Εκκλησιών Ρουμανίας, Αλβανίας, Γεωργίας.

4. ΘΕΟΛΟΓΙΑ ΤΩΝ ΠΑΤΕΡΩΝ (Πατρολογία 3) Ω.Δ. 2, Δ.Μ. 3

Καθηγητής Πρωτοπρεσβύτερος Θεόδωρος Ζήσης
Αναλύεται η σπουδαιότητα των Πατέρων για τη ζωή της Εκκλησίας σ' όλες τις εποχές και παρουσιάζονται η μέθοδος και τα κριτήρια της πατερικής θεολογίας.

5. ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΟΛΟΓΙΑ (Πατρολογία 2)
Ω.Δ. 2, Δ.Μ. 2

Καθηγητής: Χρίστος Κρικιώνης
Παρουσιάζονται ο βίος, τα συγγράμματα και η διδασκαλία των Πατέρων που έδρασαν κατά τις αρχές του δ' αιώνα μέχρι την Ε' Οικουμενική Σύνοδο και αντιμετωπίζονται τα σχετικά φιλολογικά και θεολογικά προβλήματα.

6. ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΚΑΙ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΤΕΧΝΗ
Ω.Δ. 2, Δ.Μ. 2

Καθηγητής Ευθύμιος Τσιγαρίδας
Παλαιοχριστιανική αρχιτεκτονική (ο τύπος και τα μέρη της Βασιλικής). Η ζωγραφική των μνημείων της Ανατολής. Εικονογραφημένα χειρόγραφα.

7. ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΗ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ
Ω.Δ. 2, Δ.Μ. 2

Καθηγητής Χρήστος Βάντσος
Η μεριμνά της Εκκλησίας για τις διάφορες ηλικίες. Βοήθεια και συμπράξη της Εκκλησίας στα προβλήματα κάθε ηλικίας. Θέματα γάμου και οικογενείας.

8. ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ
Ω.Δ. 2, Δ.Μ. 2

Καθηγητής Αθανάσιος Καραθανάσης
Η τρίσημη ενότητα του Ελληνισμού. Αρχαιότητα - Βυζάντιο - Νέος Ελληνισμός. Αναζήτηση των στοιχείων της διαχρονικής ενότητας των τριών περιόδων. Η συμβολή των εθνικών μας ιστοριογράφων στον εντοπισμό των στοιχείων της Ορθοδοξίας, των θεσμών και των εθνικών παραδόσεων που συνιστούν αυτήν την ενότητα.

9. ΕΠΙΛΕΓΟΜΕΝΑ Ι

Από τον πίνακα επιλεγόμενων μαθημάτων του θερινού εξαμήνου για 3 Δ.Μ.

Ε' ΕΞΑΜΗΝΟ

1. ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΚΑΙ ΘΕΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΚΑΙΝΗΣ ΔΙΑΘΗΚΗΣ
Ω.Δ. 2, Δ.Μ. 2

Επίκουρος καθηγητής Πανσανίας Κουτλεμάνης
Ερμηνεία και Θεολογία του κατά Ιωάννην Ευαγγελίου.

2. ΘΕΟΛΟΓΙΑ ΤΩΝ ΠΑΤΕΡΩΝ (Πατρολογία 3) Ω.Δ. 1, Δ.Μ. 1
Καθηγητής Πρωτοπρεσβύτερος Θεόδωρος Ζήσης
Παρουσιάζεται η θεολογία των Πατέρων της περιόδου των αιώνων 5^{ου}-8^{ου}, με έμφαση στα χριστολογικά θέματα, στην ανάπτυξη του μοναχισμού και στην περί ιερών εικόνων διδασκαλία.

3. ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΟΛΟΓΙΑ (Πατρολογία 2)
Ω.Δ. 2, Δ.Μ. 2

Καθηγητής Βασίλειος Φανουργάκης
Ο βίος, τα συγγράμματα, η διδασκαλία και η εν γένει δραστηριότητα των Πατέρων και εκκλησιαστικών συγγραφέων από την Ε' Οικουμενική Σύνοδο μέχρι το σχίσμα. Φιλολογικά και θεολογικά προβλήματα της χριστιανικής γραμματείας της περιόδου αυτής. Χρήση των πηγών.

4. ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΚΑΙ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΤΕΧΝΗ
Ω.Δ. 2, Δ.Μ. 2

Καθηγητής Ευθύμιος Τσιγαρίδας
Η τέχνη κατά την περίοδο των Μακεδόνων και Κομνηνών.

5. ΙΣΤΟΡΙΑ ΔΟΓΜΑΤΩΝ
Ω.Δ. 4, Δ.Μ. 4

Αναπληρωτρια καθηγήτρια Δέσπω Λιάλιου
Μεθοδική έρευνα της ιστορικής ανάπτυξης και εξέλιξης των δογμάτων με βάση τους όρους και τις αποφάσεις των εκκλησιαστικών συνόδων και άλλων γραπτών μνημείων και ιδιαίτερα των συγγραμμάτων των Πατέρων και εκκλησιαστικών συγγραφέων.

6. ΟΜΙΛΗΤΙΚΗ (Ιστορία του κηρύγματος)
Ω.Δ. 2, Δ.Μ. 2
Αναπληρωτρια Παναγιώτης Σκαλτσής, Συνεπικουρού

ο π. Νικόδημος Σκρέττας, επιστημονικός συνεργάτης.

Εισαγωγή στην Ομιλητική, Ιστορία του Χριστιανικού κηρύγματος. Το κήρυγμα και ο διάκονός του. Θέματα και πηγές του κηρύγματος. Ερμηνεία πατερικών ομιλητικών κειμένων.

7. ΥΜΝΟΛΟΓΙΑ

Ω.Δ. 2, Δ.Μ. 2

Καθηγητής Βασίλειος Φανουργάκης

Ψαλμοί και ωδές. Αντίφωνα, Καθίσματα, Προκείμενα. Αλληλουαρία, Πολυέλαιοι, Κοινωνικά, Αναβαθμοί, Εκλογές. Προέλευση και εξέλιξη του αρχαϊκού υμνολογίου. Το τροπάριο και τα είδη του. Κοντάκιο, κανών. Οι κυριότεροι υμνογράφοι και το έργο τους.

Άσκηση στην ανάγνωση λειτουργικών ύμνων:

Επιστημονικός συνεργάτης π. Νικόδημος Σκρέττας.

8. ΣΥΓΧΡΟΝΕΣ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΕΣ ΑΙΡΕΣΕΙΣ Ω.Δ., 2, Δ.Μ. 2

Καθηγητής Ηλίας Νικολακάκης

Έκθεση περί των συγχρόνων αιρέσεων που δρουν στην Ελλάδα. Διδασκαλία αυτών και αναίρεση αυτών. Επιτόπιες επισκέψεις στους «ευκτήριους» οίκους αυτών.

9. ΕΠΗΛΕΓΟΜΕΝΑ 1

Από τον πίνακα των επιλεγόμενων μαθημάτων του χειμερινού εξαμήνου για 3 Δ.Μ.

ΣΤ' ΕΞΑΜΗΝΟ

1. ΘΕΟΛΟΓΙΑ ΤΩΝ ΠΑΤΕΡΩΝ (Πατρολογία 3) Ω.Δ. 2, Δ.Μ. 2

Καθηγητής Ηρωτοτρεσβύτερος Θεόδωρος Ζήσης

Από τον 9^ο αιώνα η Εκκλησία εισέρχεται σε μία περίοδο με τις διασπαστικές τάσεις των Δυτικών, την ιεροερασιολογική εξέλιξη προς τους Σλάβους, την ανθηση του μοναχισμού μαζί με το θρόνισμα της Ορθοδοξίας επί των εικονομάχων, το σχίσμα του 11^{ου} αιώνα και τις συναζολότητες ενωτικές απόπειρες, τον Ησυχασμό του 12^{ου} αιώνα και τέλος με την Τουρκοκρατία και τη νέα κατάσταση ζωής και δράσης. Όλα αυτά παρουσιάζονται στις κύριες γραμμές και με τους μεγάλους εκπροσώπους της πατερικής θεολογίας.

2. ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΟΛΟΓΙΑ (Πατρολογία 2)

Ω.Δ. 1, Δ.Μ. 1

Καθηγητής Βασίλειος Φανουργάκης

Ο βίος, τα συγγράμματα, η διδασκαλία και εν γένει δραστηριότητα των Πατέρων και εκκλησιαστικών συγγραφέων από το σχίσμα μέχρι σήμερα. Φιλολογικά και θεολογικά προβλήματα της χριστιανικής γραμματείας της περιόδου αυτής.

3. ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΚΑΙ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΤΕΧΝΗ

Ω.Δ. 2, Δ.Μ. 2

Αναπληρωτής καθηγητής Θεολόγος Αλιπράντης

Παλαιολόγιοις τέχνη. Μεταβυζαντινή τέχνη.

4. ΔΙΟΡΘΟΔΟΕΣ ΚΑΙ ΔΙΑΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ.

ΙΣΤΟΡΙΑ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΗΣ ΚΙΝΗΣΕΩΣ Ω.Δ. 3, Δ.Μ.3

Καθηγητής Σωτήριος Βαρναλίδης

Ίδρυση και έκθεση της πορείας του Παγκοσμίου Συμβουλίου των Εκκλησιών και παρακολούθηση των διμερών διαλόγων. Ιστορική ανάπτυξη των διορθοδόξων σχέσεων στον τομέα μας και έξαρση του σκοπού αυτών. «Ανακαίνιση» της Ορθοδοξίας και προώθηση του διαλόγου.

5. ΔΟΓΜΑΤΙΚΗ ΚΑΙ ΣΥΜΒΟΛΙΚΗ

Ω.Δ. 3, Δ.Μ. 3

Αναπληρώτρια καθηγήτρια Δέσπω Λιάλιου

Συστηματική έκθεση των κυριότερων δογμάτων της Ορθόδοξης Εκκλησίας. Πηγές του δόγματος. Δογματικά και συμβολικά βιβλία. Τριαδολογία.

6. ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΔΟΓΜΑΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΣΥΜΒΟΛΙΚΩΝ

ΚΕΙΜΕΝΩΝ

Ω.Δ. 1, Δ.Μ. 1

Αναπληρώτρια καθηγήτρια Δέσπω Λιάλιου

Συστηματική ερμηνεία των δογματικών και συμβολικών κειμένων της Ορθόδοξης Εκκλησίας των τριών πρώτων Οικουμενικών Συνόδων, ήτοι ερμηνεία των Συμβόλων, της Εκθέσεως των Διαλλαγών του 433 και των κανόνων δογματικού ενδιαφέροντος των τριών πρώτων Οικουμενικών Συνόδων.

7. ΟΜΙΛΗΤΙΚΗ ? (Θεολογία του κηρύγματος) Ω.Δ. 3, Δ.Μ. 2

Λέκτορας Παναγιώτης Σκαλτσής

Είδη του κηρύγματος. Μορφή του κηρύγματος. Συγγραφή και εκπόνηση του κηρύγματος.

Άσκήσεις στην Ομιλητική:

Επιστημονικός συνεργάτης π. Νικόδημος Σκρέττας.

8. ΑΓΙΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΕΟΡΤΟΛΟΓΙΑ

Ω.Δ. 3, Δ.Μ. 3

Καθηγητής Ευθύμιος Τσιγαρίδας

Μελέτη του βίου των αγίων και των συναφών προβλημάτων. Εξέταση των φιλολογικών και λειτουργικών πηγών. Θεολογική κατοχύρωση της τιμής των αγίων και οι εορτές αυτών. Σύνδεση της Αγιολογίας με το Εορτολόγιο της Ορθοδόξου Εκκλησίας, στο οποίο εκτίθενται οι δεσποτικές, θεομητορικές και εορτές των αγίων.

9. ΙΕΡΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗ

Ω.Δ. 2, Δ.Μ. 2

Καθηγητής Χρήστος Βάντσος

Έννοια και σκοπός της ιεραποστολής, ιστορία και αναγκαιότητα αυτών. Ο ιεραπόστολος, πρότυπα και προσόντα αυτού. Το ιεραποστολικό έργο της Εκκλησίας, συμβολή λαϊκών και μοναχών σ' αυτό. Λατρεία και ιεραποστολή. Το ιεραποστολικό έργο της Εκκλησίας στην Αφρική, την Αλάσκα, την Ιαπωνία, την Κίνα, την Κορέα και το Χονγκ Κονγκ κλπ.

10. ΕΠΙΛΕΓΟΜΕΝΑ Ι

Από τον πίνακα επιλεγόμενων μαθημάτων του θερινού εξαμήνου για 3 Δ.Μ.

Ζ' ΕΞΑΜΗΝΟ

1. ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΠΑΤΕΡΩΝ (Πατρολογία 4)

Ω.Δ. 2, Δ.Μ. 2

Καθηγητής Χρήστος Κρικιώνης

Ερμηνεία, σχολιασμός και θεολογική ανάλυση εκλεκτών κειμένων των Πατέρων της Εκκλησίας. Γλωσσική και φιλολογική ανάλυση πατερικών κειμένων.

2. ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΗΘΙΚΗ

Ω.Δ. 2, Δ.Μ. 2

Καθηγητής Πρωτοπρεσβύτερος Θεόδωρος Ζήσης

Παρουσιάζονται τα χαρακτηριστικά γνωρίσματα της χριστιανικής Ηθικής σε σχέση με τη φιλοσοφική Ηθική και της Ορθόδοξης Ηθικής σε σχέση με την Ηθική των ετεροδόξων. Θεμελιώνονται θεολογικά το ορθόδοξο ηθος στην Τριαδολογία, τη Χριστολογία και την ενέργεια της Χάριτος του Αγίου Πνεύματος μέσα στην Εκκλησία και τη λατρευτική ζωή.

3. ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΗ (Ιστορία της Θείας Λατρείας)

Ω.Δ. 4, Δ.Μ. 3

Λέκτορας Παναγιώτης Σκαλτσής

Εισαγωγή στη Λειτουργική. Πηγές της Λειτουργικής. Ιστορική εξέλιξη της Θ. Λατρείας. Λειτουργικοί τύποι της Ανατολής και της Δύσεως.

Διεξαγωγή πρακτικής ασκήσεως της Λειτουργικής:

Επιστημονικός συνεργάτης **π. Νικόδημος Σκρέττας**.

4. ΚΑΝΟΝΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ (Κανονικό Δίκαιο 2)

Ω.Δ. 2, Δ.Μ. 2

Επίκουρος καθηγητής Θεόδωρος Γιαγκου

Εισαγωγικά στην επιστήμη του Κανονικού Δικαίου. Εφαρμογές των πηγών του κανονικού Δικαίου.

5. ΠΗΓΕΣ ΤΟΥ ΚΑΝΟΝΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ (Κανονικό Δίκαιο 1)

Ω.Δ. 1, Δ.Μ. 1

Επίκουρος καθηγητής Θεόδωρος Γιαγκου

Ανάλυση και παρουσίαση των Κανονικών Πηγών της Εκκλησίας, δηλαδή των αρχαίων κανονικών και νομοκανονικών συλλογών, των μοναστηριακών τυπικών, των εξομολογηταρίων, των συλλεκτικών κανονικών έργων, των συλλογών της Τουρκοκρατίας κ. ά.

6. ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΗ

Ω.Δ. 3, Δ.Μ. 3

Λέκτορας Πρωτοπρεσβύτερος Αθανάσιος Γκίκας

Εισαγωγικά στην επιστήμη της Ποιμαντικής. Γενική Ποιμαντική, δηλ. η Θεολογία της Ποιμαντικής. Τα σύγχρονα γενικά πλαίσια και οι μέθοδοι του ποιμαντικού έργου. Τα της προσωπικότητας του ποιμένου και περί του ποιμνίου. Ειδική Ποιμαντική, δηλ. το αγιαστικό, το διδακτικό και το διοικητικό έργο του Ποιμένου.

7. ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΑ Ι (Γενική Παιδαγωγική)

Ω.Δ. 2, Δ.Μ. 2

Καθηγητής Χρήστος Βάντσος

Ιστορία της Παιδαγωγικής. Σχέση της Παιδαγωγικής προς άλλες ανθρωπολογικές επιστήμες και τη Θεολογία. Έννοια της αγωγής, μόρφωση και μορφωτικά αγαθά. Περιβάλλον και αγωγή. Μάθηση, διδασκαλία. Ψυχολογία του εφήβου και γνωρίσματα της εφηβείας. Επαγγελματική εκπαίδευση.

8. ΕΠΙΛΕΓΟΜΕΝΑ 2

Από τον πίνακα επιλεγόμενων μαθημάτων του χειμερινού εξαμήνου για 6 Δ.Μ.

Η' ΕΞΑΜΗΝΟ

1. ΔΟΓΜΑΤΙΚΗ ΚΑΙ ΣΥΜΒΟΛΙΚΗ Ω.Δ. 2, Δ.Μ. 2

Αναπληρώτρια καθηγήτρια Δέσπω Λιάλιου

Χριστολογία - Ανθρωπολογία - Εσχατολογία

2. ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΔΟΓΜΑΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΣΥΜΒΟΛΙΚΩΝ ΚΕΙΜΕΝΩΝ Ω.Δ. 1, Δ.Μ. 1

Αναπληρώτρια καθηγήτρια Δέσπω Λιάλιου

Συστηματική ερμηνεία των δογματικών και συμβολικών κειμένων της Ορθοδόξου Εκκλησίας των Δ', Ε', ΣΤ', Ζ' Οικ. Συνόδων, ήτοι ερμηνεία των όρων και των κανόνων δογματικού ενδιαφέροντος των αντιστοίχων Οικουμενικών Συνόδων.

3. ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΗΘΙΚΗ Ω.Δ. 2, Δ.Μ. 2

Καθηγητής Πρωτοπρεσβύτερος Θεόδωρος Ζήσης

Με βάση τη διδασκαλία των Πατέρων της Εκκλησίας και στο πλαίσιο του σωτηριώδους σχεδίου της Θείας Οικονομίας αντιμετωπίζονται συγκεκριμένα ηθικά προβλήματα.

4. ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΗ Ω.Δ. 3, Δ.Μ. 2

Λέκτορας Παναγιώτης Σκαλτσής

Εισαγωγή στο βυζαντινό λειτουργικό τύπο. Η Θεία Λειτουργία. Βάπτισμα, χειροτονίες, μετάνοια, ευχέλαιο, γάμος, αγιασμοί, αγναίνα νερό, νεκρώσιμες ακολουθίες.

Αυξογωγή πρακτικής άσκησης της Λειτουργικής:

Επιστημονικός συνεργάτης π. Νικόδημος Σαρέττας

5. ΚΑΝΟΝΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ (Κανονικό Δίκαιο 2) Ω.Δ. 3, Δ.Μ. 3

Επίσκοπος καθηγητής Θεόδωρος Γιάγκου

Το πολίτευμα της Εκκλησίας. Η εξουσία, η διοίκηση στην Εκκλησία, ο βίος αυτής. Οι θεσμοί διοίκησης του Οικουμενικού Πατριαρχείου και η καταστατική νομοθεσία της Εκκλησίας στην ελληνική επικράτεια.

6. ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΗ Ω.Δ. 3, Δ.Μ. 3

Λέκτορας πρωτοπρεσβύτερος Αθανάσιος Γκίκας

Ασκήσεις Ποιμαντικής με επισκέψεις σε φιλανθρωπικά ιδρύματα και ναούς.

7. ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΑ 2 (Ειδική διδακτική του μαθήματος των Θρησκευτικών) Ω.Δ. 2, Δ.Μ. 2

Καθηγητής (του Τμήματος Θεολογίας) Χρήστος Βασιλόπουλος

Θρησκευτική αγωγή. Διδασκαλία του μαθήματος των Θρησκευτικών στη Μέση Εκπαίδευση και σκοπός αυτής. Ο θεολόγος. Περιεχόμενο του μαθήματος. Μέθοδος διδασκαλίας.

8. ΕΠΙΛΕΓΟΜΕΝΑ 2

Από τον πίνακα επιλεγόμενων μαθημάτων του θερινού εξαμήνου για 6 Δ.Μ.

ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΑΣΚΗΣΗ ΣΤΗ ΛΑΤΡΕΙΑ ΚΑΙ ΤΟ ΚΗΡΥΓΜΑ (ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΗ 4)

Λέκτορας Παναγιώτης Σκαλτσής

Επιστημονικός συνεργάτης π. Νικόδημος Σαρέττας

Α'. Τέλεση Λειτουργιών: Χρυσοστόμου και Βασιλείου (μ' όλες τις παραλλαγές τους), Αποστολικών Διαταγών, Ιακώβου, Μάρκου, Γρηγορίου, Βυζαντινής και Ιεροσολυμητικής Προσημασμένης, Ρωμαϊκής, Αρμενικής.

Τέλεση Ακολουθιών: Εσπερινού, Ορθρου, Αγρυπνίας, Μεγάλου και Μικρού Αποδείπνου, Ωρών, Παννυχίδος, Τριθέκτης, Αγιασμού, Ευχελαίου, Ακαθίστου, Μ. Κανόνος.

Β'. Κήρυγμα από τους φοιτητές του τελευταίου έτους σπουδών, όλων των ομιλητικών ειδών (κατοπτρά ομιλία, ανώτερα ομιλία, λόγος) και από όλα τα θέματα (Ευαγγέλιον, Αποστόλων, Παλαιάς Διαθήκης, Θ. Λατρείας κ.τ.λ.).

Γ'. Στα πλαίσια των ασκήσεων Λειτουργικής και Ομιλητικής πραγματοποιούνται και υποχρεωτικές εκπαιδευτικές ασκήσεις σε μητροπόλεις και ενορίες της Ελλάδος, για τη μελέτη της λειτουργικής τους ζωής.

Οι ακολουθίες γίνονται κάθε Παρατή 8-10 π.μ. και συμμετέχουν όλα τα μέλη του προσωπικού και όλα οι φοιτητές του Τμήματος.

ΕΛΕΥΘΕΡΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΣΧΕΔΙΟΥ
(ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΚΑΙ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΤΕΧΝΗ)

Από τον Τομέα Λατρείας, Αρχαιολογίας και Τέχνης διοργανώνονται μαθήματα βυζαντινής ζωγραφικής και μωσαϊκών.

Διδάσκει ο αγιογράφος **Κωνσταντίνος Ξενόπουλος**.

Τα μαθήματα μπορούν να παρακολουθήσουν οι φοιτητές του Τμήματος Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας

Είναι ελεύθερα και εκτός προγράμματος.

ΙΒ'. ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ (Π.Μ.Σ.)

ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΤΟΥ Π.Μ.Σ.

Όργανα διοίκησης του Π.Μ.Σ. είναι η Γενική Συνέλευση Ειδικής Σύθεσης, η Συντονιστική Επιτροπή και ο Διευθυντής Σπουδών.

α. Η ΓΕΝΙΚΗ ΣΥΝΕΛΕΥΣΗ ΕΙΔΙΚΗΣ ΣΥΝΘΕΣΗΣ

Πρόεδρος: Ο Πρόεδρος του Τμήματος,

καθηγητής **Αθανάσιος Καραθανάσης**

Μέλη: Τα μέλη Δ.Ε.Π. του Τμήματος που έχουν αναλάβει μεταπτυχιακό έργο.

Δύο εκπρόσωποι των μεταπτυχιακών φοιτητών.

β. Η ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Ο Διευθυντής Σπουδών, καθηγητής **Βασίλειος Φανουργάκης**
και δύο μέλη ΔΕΠ με μεταπτυχιακό έργο από κάθε Τομέα:

Από τον Τομέα Αγίας Γραφής και Πατερικής Γνωσιμότητας:

Καθηγητής πρωτοπρεσβύτερος **Θεόδωρος Ζησης**

Καθηγητής **Ηλίας Νικολακάκης**

Από τον Τομέα Ιστορίας, Λόγματος, Διαθιβεωξων και

Διαχριστιανικών Σχέσεων:

Καθηγητής **Σωτήριος Βαρναλίδης**

Αναπληρώτρια καθηγήτρια **Λέσπω Αιάλου**

Από τον Τομέα Λατρείας, Αρχαιολογίας και Τέχνης:

Καθηγητής **Ευθύμιος Τσιγαρίδας**

Αναπληρωτής καθηγητής Θεολόγος **Αλεξάντης**

Από τον Τομέα Δικαίου, Οργανώσεως, Ζωής και Διακονίας της
Εκκλησίας:

Καθηγητής **Χρήστος Βάντσος**

Επίκουρος καθηγητής Θεολόγος **Γιάνγκου**

γ) Ο ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΣΠΟΥΔΩΝ
Ο καθηγητής Βασίλειος Φανουργάκης

ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΤΟΥ Π.Μ.Σ.

Τη διοικητική υποστήριξη του Π.Μ.Σ. έχει η Γραμματεία του Τμήματος Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας.

Η ΥΠΟΥΡΓΙΚΗ ΑΠΟΦΑΣΗ ΓΙΑ ΤΟ Π.Μ.Σ. ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ

Άρθρο 1

Γενικές διατάξεις

Το Τμήμα Ποιμαντικής της Θεολογικής Σχολής οργανώνει και λειτουργεί από το ακαδημαϊκό έτος 1993-94 Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών (Π.Μ.Σ.) σύμφωνα με τις διατάξεις της απόφασης αυτής και τις διατάξεις των άρθρων 10 έως 12 του Ν. 2083/1992.

Άρθρο 2

Αντικείμενο - Σκοπός

1. Αντικείμενα του Π.Μ.Σ. είναι:

- α) Αγία Γραφή
- β) Πατερική Γραμματεία και θεολογία
- γ) Ιστορία της Εκκλησίας
- δ) Δογματική Θεολογία, Διορθόδοξες και Διαχριστιανικές Σχέσεις

- ε) Λειτουργική
- στ) Χριστιανική Αρχαιολογία και Τέχνη
- ζ) Κανονικό Δίκαιο
- η) Χριστιανικός βίος και ποιμαντικό έργο της Εκκλησίας

Η αμοδιότητα των Τομέων του Τμήματος Ποιμαντικής για τη διδασκαλία των ανωτέρω αντικειμένων ορίζεται από τον κανονισμό λειτουργίας του Π.Μ.Σ.

2. Σκοπός του Π.Μ.Σ. είναι ο ειδικός καταρτισμός πτυχιούχων των Τμημάτων των Θεολογικών Σχολών στην έρευνα Θεολογικών και Εκκλησιαστικών θεμάτων για να καταστούν ικανοί προς περαιτέρω ακαδημαϊκή εξέλιξη και στελεχωση της Εκκλησίας και της Θεολογικής Παιδείας και εξειδικευμένη ερευνητική στήριξη υπηρεσιών και ιδρυμάτων.

Άρθρο 3

Μεταπτυχιακοί τίτλοι

Το Π.Μ.Σ. του Τμήματος Ποιμαντικής απονέμει:

1. Μεταπτυχιακό Δίπλωμα Ειδίκευσης (ΜΔΕ) στους εξής κλάδους:

- α) Αγία Γραφή και Πατερική Γραμματεία
- β) Ιστορία της Εκκλησίας και Δογματική
- γ) Λειτουργική - Χριστιανική Αρχαιολογία και Τέχνη
- δ) Κανονικό Δίκαιο και Ποιμαντική

2. Διδακτορικό Δίπλωμα (Δ. Δ.) θεολογίας, το οποίο είναι ενιαίο και ανεξάρτητο από την ειδίκευση.

Άρθρο 4

Κατηγορίες Πτυχιούχων

1. Στο Π.Μ.Σ. γίνονται δεκτοί πτυχιούχοι των Τμημάτων των ορθόδοξων Θεολογικών Σχολών των ΑΕΙ της ημεδαπής και των αντιστοιχών τμημάτων και Σχολών της αλλοδαπής. Κριτήρια του θα συνεκτιμώνται για την εγγραφή φοιτητών στο Π.Μ.Σ. είναι τα προβλεπόμενα από την παρ. 2 του άρθρου 12 του ν. 2083/1992, κατά το εξής ποσοστό εκτίμησης:

- α) Γενικός βαθμός του πτυχίου (20%)
- β) Μέσος όρος των προπτυχιακών βαθμών ειδίκευσης (30%)
- γ) Τυχόν ερευνητική και συγγραφική δραστηριότητα (5%)
- δ) Προφορική συνέντευξη (25%)

ε) Γνώση ξένης γλώσσας σε επίπεδο LOWER, πιστοποιούμενη με κατάθεση τίτλου σπουδών ή συναγόμενη από πιστοποιητικά σπουδών σε ξένα πανεπιστήμια (20%).

2. Η επιλογή των φοιτητών γίνεται από τη Συντονιστική Επιτροπή, που είναι οκταμελής αποτελείται από μέλη ΔΕΠ (δύο από κάθε Τομέα) που ορίζει η Γ.Σ.Ε.Σ. του Τμήματος. Ο πίνακας επιτυχόντων επικυρώνεται από τη Γ.Σ.Ε.Σ. Οι ενδιαφερόμενοι υποβάλλουν αίτηση στη Γραμματεία του Τμήματος από 1-15 Οκτωβρίου. Η διαδικασία επιλογής και επικύρωσης γίνεται μέσα στο διάστημα 15-30 Οκτωβρίου.

Τα μαθήματα του μεταπτυχιακού τίτλου αρχίζουν την 1η Νοεμβρίου.

Άρθρο 5

Κύκλοι Σπουδών. Χρονική διάρκεια

1. Το Π.Μ.Σ. χωρίζεται σε δύο κύκλους.

Ο πρώτος κύκλος χορηγεί το Μεταπτυχιακό Δίπλωμα Ειδίκευσης και ο δεύτερος το Διδακτορικό Δίπλωμα.

2. Η χρονική διάρκεια για την απονομή κατά το άρθρο 3 τίτλων ορίζεται για το μεν Μ.Δ.Ε. σε τέσσερα (4) εξάμηνα και δε το Δ.Δ. σε τέσσερα (4) εξάμηνα επιπλέον.

Απαραίτητη προϋπόθεση για εγγραφή στον κύκλο που οδηγεί σε Δ.Δ. είναι η κατοχή του Μ.Δ.Ε., που αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για την εκπόνηση Δ.Δ.

Άρθρο 6

Πρόγραμμα Μαθημάτων

1. Για την απόκτηση του Μ.Δ.Ε. ο φοιτητής πρέπει να παρακολουθήσει και να εξετασθεί με επιτυχία σε δεκαέξι (16) εξαμηνιαία μεταπτυχιακά μαθήματα (σύνολο τριάντα δύο (32) διδακτικές μονάδες, δηλαδή οκτώ (8) διδακτικές μονάδες σε κάθε εξάμηνο) και να συγγράψει τη διπλωματική εργασία ειδίκευσης, το θέμα της οποίας ορίζεται στην αρχή του τρίτου εξαμήνου.

Η διπλωματική εργασία υποβάλλεται στη Γραμματεία του Τμήματος σε επτά (7) αντίτυπα με σύμφωνη γνώμη του επιβλέποντος καθηγητού. Βαθμολογείται από τριμελή επιτροπή, που αποτελείται από τον επιβλέποντα καθηγητή και δύο άλλα μέλη ΔΕΠ του ίδιου ή συγγενούς γνωστικού αντικείμενου με το αντικείμενο της διπλωματικής εργασίας. Η ως άνω επιτροπή ορίζεται από την Συντονιστική Επιτροπή.

Ο βαθμός του Μ.Δ.Ε. εξάγεται από το μέσο όρο του βαθμού της διπλωματικής εργασίας και του μέσου όρου του βαθμού των μαθημάτων.

Η κλίμακα βαθμολογίας είναι από μηδέν έως δέκα (0-10), με προαγόμενος βαθμό το έξι (6).

Οι Τομείς του Τμήματος προσφέρουν υποχρεωτικά κάθε εξάμηνο τουλάχιστον τέσσερα (4) μεταπτυχιακά μαθήματα για κάθε ειδίκευση. Οι φοιτητές μπορούν, με τη σύμφωνη γνώμη του επιβλέποντος μέλους ΔΕΠ και έγκριση της Συντονιστικής Επιτροπής να παρακολουθήσουν μέχρι τέσσερα (4) συνολικά (ένα ανά εξάμηνο) μεταπτυχιακά μαθήματα ειδίκευσης σε άλλους κλάδους του Π.Μ.Σ. του Τμήματος ή άλλων Τμημάτων του Πανεπιστημίου ή άλλων ομοταγών αναγνωρισμένων ιδρυμάτων της ημεδαπής και της αλλοδαπής. Ο αριθμός των μαθημάτων αυτών μπορεί να ανέλθει και σε οκτώ (8), εφ' όσον ζητηθεί από το επιβλέπον μέλος ΔΕΠ και εγκριθεί από τη Συντονιστική Επιτροπή.

Κάθε μεταπτυχιακό μάθημα περιλαμβάνει δύο (2) εβδομαδιαίες ώρες διδασκαλίας, που αντιστοιχούν σε δύο (2) Δ.Μ. Η παρακολούθηση των μαθημάτων από τους φοιτητές είναι υποχρεωτική. Η βαθμολογία σε κάθε μάθημα ορίζεται από τον διδάσκοντα ο οποίος οργανώνει γραπτές ή προφορικές εξετάσεις ή στηρίζεται σε γραπτές εργασίες και στη συμμετοχή του φοιτητή σε ερευνητικές δραστηριότητες του Τομέα.

Η εξεταστική περίοδος διαρκεί δύο (2) εβδομάδες και συμπίπτει με το τέλος του μεταπτυχιακού εξαμήνου (τέλος Φεβρουαρίου και τέλος Ιουνίου). Δεν υπάρχει επαναληπτική εξέταση.

Αν κάποιος φοιτητής αποτύχει σε οποιοδήποτε μεταπτυχιακό μάθημα, υποχρεώνεται να παρακολουθήσει το ίδιο ή άλλο στην περίπτωση αυτή και με τη σύμφωνη γνώμη του επιβλέποντος μέλους ΔΕΠ, η Συντονιστική Επιτροπή του Π.Μ.Σ. μπορεί να επιτρέψει στο φοιτητή που απέτυχε σε κάποιο μάθημα να αυξήσει τον αριθμό μαθημάτων κατά το επόμενο εξάμηνο ή να το μεταφέρει στο τέλος.

Μετά την πάροδο οκτώ (8) εξαμήνων από την ημερομηνία εγγραφής του, ο φοιτητής, ο οποίος δεν έχει αποκτήσει Μ.Δ.Ε. διαγράφεται από το Π.Μ.Σ.

2. Κατά τη διάρκεια της φοίτησης του στον διδακτορικό κύκλο ο φοιτητής δεν παρακολουθεί μαθήματα. Είναι, όμως, υποχρεωτική η διαρκής επαφή με την τριμελή συμβουλευτική επιτροπή και ιδιαίτερα με το επιβλέπον μέλος ΔΕΠ.

Μετά την πάροδο δώδεκα (12) εξαμήνων από την ημερομηνία εγγραφής του, φοιτητής, ο οποίος δεν έχει καταθέσει τη διατριβή του, διαγράφεται από το Π.Μ.Σ.

3. Μεταπτυχιακοί φοιτητές και των δύο κύκλων προσλαμβάνονται από το Τμήμα Ποιμαντικής με φοιτητική αντιμισθία για να επισκευθούν τα μέλη ΔΕΠ στην άσκηση των φοιτητών, τη διεξαγωγή φροντιστηρίων, ερευνητικών δραστηριοτήτων, επιστημ. εξετάσεων.

Η σχετική δαπάνη βαρύνει τον προϋπολογισμό του Α.Π.Θ. (βλ. άρθρο 28 παρ. 7 του Ν.2083/92). Οι φοιτητές του Π.Μ.Σ. δεν καταβάλλουν δίδακτρα.

4. Τα μαθήματα που πρέπει να παρακολουθήσει ο φοιτητής κατά κλάδο ειδίκευσης είναι τα εξής:

(Υπό τροποποίηση)

I. ΚΛΑΔΟΣ ΕΙΔΙΚΕΥΣΗΣ «ΑΓΙΑ ΓΡΑΦΗ ΚΑΙ ΠΑΤΕΡΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ»

Α' Εξάμηνο	ΩΡ.	Δ.	Δ.Δ.
ΑΓ1. Παλαιά Διαθήκη (εισαγωγικά προβλήματα)	2		2
ΑΓ2. Καινή Διαθήκη (εισαγωγικά προβλήματα-παράδοση κειμένου)	2		2
ΠΓ1. Πατερική Γραμματεία (εισαγωγικά προβλήματα-γλώσσα-παράδοση κειμένου-εκδόσεις)	2		2
ΠΓ2. Πατερική Γραμματεία (ειδικά θέματα από τη γραμματεία των Αποστολικών Πατέρων και Απολογητών)	2		2
Β' Εξάμηνο			
ΑΓ3. Παλαιά Διαθήκη (ερμηνεία-θεολογικά προβλήματα)	2		2
ΑΓ4. Καινή Διαθήκη (ερμηνευτικά θέματα)	2		2
ΠΓ3. Πατερική Γραμματεία (ειδικά θέματα από τη Γραμματεία των Γ'-Δ' αιώνας)	2		2
ΠΓ4. Παλαιογραφία και ανάγνωση χειρογράφων	2		2
Γ' Εξάμηνο			
ΑΓ5. Καινή Διαθήκη (θεολογικά προβλήματα)	2		2
ΠΓ5. Θέματα Πατερικής Θεολογίας	2		2
ΠΓ6. Πατερική Γραμματεία (ειδικά θέματα από τη Γραμματεία μετά τη σύνοδο της Χαλκηδόνος)	2		2
ΘΡ1. Χριστιανισμός και θρησκείματα. Θέσεις Αγίας Γραφής και Πατέρων της Εκκλησίας.	2		2
Δ' Εξάμηνο			
ΑΓ6. Θεολογία της Καινής Διαθήκης	2		2
ΠΓ7. Θέματα Πατερικής Θεολογίας	2		2
ΠΓ8. Μελέτη πατερικών κειμένων	2		2
ΕΠ1. Επίλογη ενός μαθήματος άλλου κλάδου του Π.Μ.Σ.	2		2

II. ΚΛΑΔΟΣ ΕΙΔΙΚΕΥΣΗΣ «ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΚΑΙ ΔΟΓΜΑΤΙΚΗ ΘΕΟΛΟΓΙΑ»

Α' Εξάμηνο			
ΙΕ1. Εισαγωγικά θέματα Εκκλησιαστικής Ιστορίας	2		2
ΔΘ1. Ιστορία των Οικουμενικών Τοπικών Συνόδων (1-20ου αιώνα)	2		2
ΔΘ2. Θέματα Ιστορίας Δογμάτων (από την Εικονομαχία στον Άγιο Φώτιο)	2		2
ΔΘ3. Θέματα Ερμηνείας των δογματικών και συμβολικών κειμένων της Ορθοδόξου Εκκλησίας (Ενδημούσα Σύνοδος 448)	2		2
Β' Εξάμηνο			
ΙΕ2. Ιστορικοί σταθμοί των κατά τόπους Ορθοδόξων Εκκλησιών (Οικουμενικό Πατριαρχείο-πρεσβυγενή Πατριαρχεία Ανατολής, νεότερα Πατριαρχεία, αυτοκέφαλες Εκκλησίες, αυτόνομες Αρχιεπισκοπές και Μητροπόλεις)	2		2
ΙΕ3. Ιστορικοί σταθμοί των άλλων Εκκλησιών και Ομολογιών Ανατολής-Δύσης	2		2
ΔΘ4. Θέματα Ιστορίας Δογμάτων (από τον Άγιο Φώτιο στον Άγιο Γρηγόριο Παλαμά)	2		2
ΔΘ5. Θέματα Ορθοδόξου Δογματικής (Χριστολογία)	2		2
Γ' Εξάμηνο			
ΙΕ3. Ειδικά θέματα βαλκανικής Ορθοδοξίας	2		2
ΙΕ4. Ειδικά θέματα Ορθοδοξίας Ανατ. Ευρώπης και Υπερκαυκασίας	2		2
ΔΘ6. Θέματα Ιστορίας Δογμάτων (Ομολογίες Τουρκοκρατίας)	2		2
ΔΘ7. Θέματα Ερμηνείας των δογματικών και συμβολικών κειμένων της Ορθοδόξου Εκκλησίας (Τοπικές Σύνοδοι του 14ου αι.)	2		2
Δ' Εξάμηνο			
ΙΕ5. Ορθοδοξία-Γένος-Παιδεία-Πολιτισμός (Ειδικά θέματα)	2		2

ΙΕ6. Άγιον Όρος-Οικουμενική Ορθοδοξία (Ειδικά θέματα)	2	2
ΔΘ8. Θέματα Ιστορίας Δογμάτων (Τοπικές σύνοδοι της Τουρκοκρατίας)	2	2
ΔΘ9. Θέματα Ορθοδόξου Δογματικής (Πνευματολογία- Εκκλησιολογία)	2	2

III. ΚΛΑΔΟΣ ΕΙΔΙΚΕΥΣΗΣ «ΚΑΝΟΝΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ ΚΑΙ ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΗ»

Α' Εξάμηνο

ΚΔ1. Καταστατικοί Χάρτες της Εκκλησίας Α'	2	2
ΠΜ1. Η περί ενστικτών διδασκαλία του S. FREUD και η θρησκευτικότητα του ανθρώπου	2	2
ΚΔ2. Λειτουργικοκανονικά θέματα	2	2
ΠΜ2. Θέματα Ηθικής (Η εν Χριστώ ζωή κατά τους Πατέρες της Εκκλησίας)	2	2

Β' Εξάμηνο

ΚΔ3. Καταστατικοί Χάρτες της Εκκλησίας Β'	2	2
ΠΜ3. Η περί κοινωνικότητας διδασκαλία του A. ADLER και η θρησκευτικότητα του ανθρώπου	2	2
ΚΔ4. Μοναστηριακά τυπικά και μοναχικοί κανόνες	2	2
ΠΜ4. Θέματα Ηθικής (Σύγχρονα θέματα Ηθικής)	2	2

Γ' Εξάμηνο

ΚΔ5. Ειδικά θέματα Κανονικού Δικαίου Α'	2	2
ΠΜ5. Η περί αρχετύπων διδασκαλία του JUNG και η θρησκευτικότητα του ανθρώπου	2	2
ΚΔ6. Νομοκανονικές συλλογές	2	2
ΕΠ1. Επιλογή ενός μαθήματος άλλου κλάδου του Π.Μ.Σ.	2	2

Δ' Εξάμηνο

ΚΔ7. Ειδικά θέματα Κανονικού Δικαίου Β'	2	2
ΠΜ6. Η περί λογοθεραπείας διδασκαλία του V. FRANKL και η περί λόγου διδασκαλία των Πατέρων της Εκκλησίας	2	2

ΠΜ7. Η επιστήμη της Θεολογίας στην υπηρεσία της Εκκλησίας	2	2
ΕΠ2. Επιλογή ενός μαθήματος άλλου κλάδου του Π.Μ.Σ.	2	2

IV. ΚΛΑΔΟΣ ΕΙΔΙΚΕΥΣΗΣ «ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΗ - ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΤΕΧΝΗ»

Α' Εξάμηνο

ΛΤ1. Ναός, σκεύη, άμφια	2	2
ΑΤ1. Χριστιανική μνημειακή τοπογραφία Μακεδονίας- Θεσσαλίας-Ηπείρου	2	2
ΑΤ2. Γλυπτός διάκοσμος της παλαιοχριστιανικής βασιλικής	2	2
ΕΠ1. Επιλογή ενός μαθήματος από άλλο κλάδο του Π.Μ.Σ.	2	2

Β' Εξάμηνο

ΛΤ2. Σύγχρονα λειτουργικά θέματα	2	2
ΑΤ3. Εικονογραφία της Θεοτόκου	2	2
ΑΤ4. Αρχιτεκτονική των Βυζαντινών ναών, (προτοβυζαντινή-μεσοβυζαντινή και υστεροβυζαντινή περίοδος)	2	2
ΕΠ2. Επιλογή ενός μαθήματος από άλλο κλάδο του Π.Μ.Σ.	2	2

Γ' Εξάμηνο

ΛΤ3. Εσχολόγιο	2	2
ΑΤ5. Εικονογραφικοί κύκλοι αγίων	2	2
ΑΤ6. Κρητικοί ζωγράφοι	2	2
ΕΠ3. Επιλογή ενός μαθήματος από άλλο κλάδο του Π.Μ.Σ.	2	2

Δ' Εξάμηνο

ΛΤ4. Ευχολόγιο	2	2
ΑΤ7. Το εικονογραφικό πρόγραμμα στη διακόσμηση των ναών ο ευχαριστικός κύκλος και ο κύκλος των παθών του Χριστού	2	2

ΑΤ8. Το Δωδεκάορτον	2	2
ΕΠ4. Επιλογή ενός μαθήματος από άλλο κλάδο του Π.Μ.Σ.	2	2

5) Το Π.Μ.Σ. του Τμήματος μπορούν να παρακολουθούν και φοιτητές Π.Μ.Σ. άλλων Τμημάτων.

Άρθρο 7

Αριθμός εισακτέων

1α. Ο αριθμός εισακτέων στο Π.Μ.Σ. ορίζεται κατ' ανώτατο όριο σε είκοσι πέντε (25) κατ' έτος.

β. Ο αριθμός των δυναμένων να παρακολουθήσουν κάθε ειδίκευση του άρθρου 3 δεν μπορεί να είναι μεγαλύτερος των δέκα (10) κατ' έτος.

Άρθρο 8

Προσωπικό

1α. Τα μαθήματα που διδάσκονται στο Π.Μ.Σ. αναλαμβάνουν όλα τα μέλη ΔΕΠ του Τμήματος Ποιμαντικής (21 μέλη ΔΕΠ).

β. Για τη διδασκαλία μαθημάτων του Π.Μ.Σ. του Τμήματος Ποιμαντικής μπορεί να καλούνται ομότιμοι καθηγητές της Θεολογικής Σχολής.

γ. Μαθήματα του Προγράμματος μπορεί να ανατίθενται και σε επισκέπτες καθηγητές ή ειδικούς επιστήμονες με απόφαση της Γ.Σ.Ε.Σ.

Άρθρο 9

Υλικοτεχνική Υποδομή

1. Για όλες τις ανάγκες λειτουργίας του Π.Μ.Σ. διατίθεται η υλικοτεχνική υποδομή του Τμήματος Ποιμαντικής, για τη βελτίωση της οποίας υποβλήθηκαν σχετικά αιτήματα στην Πρυτανεία του Α.Π.Θ. στο πλαίσιο του πακέτου Ντελόρ II.

Άρθρο 10

Διάρκεια λειτουργίας

Το Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών θα λειτουργήσει δέκα (10) έτη.

Άρθρο 11

Κόστος λειτουργίας

1. Το κόστος λειτουργίας του Π.Μ.Σ. σε ετήσια βάση είναι 10.000.000 δρχ. και περιλαμβάνει προμήθειες αναλωσίμων υλικών, γραφικής ύλης, απαραίτητων αναλωσίμων υλικών έρεινας (μικροφίλμ-φωτογραφικού υλικού, αντιγράφων, χειρογράφων).

Χρηματοδότηση εξόδων ασκήσεων των φοιτητών, πρόσκληση επιστημόνων για την οργάνωση ειδικών σεμιναρίων, διαλέξεων κλπ. ως και την πρόσληψη μεταπτυχιακών φοιτητών.

ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΚΟΣΤΟΣ για δεκάχρονη λειτουργία του Π.Μ.Σ. 100.000.000 δρχ.

2. Πηγή χρηματοδότησης ΥΠΕΠΘ.

Άρθρο 12

Μεταβατικές διατάξεις

1. Μεταπτυχιακοί φοιτητές, οι οποίοι ενεγράφησαν μέχρι και το ακαδημαϊκό έτος 1992-93, συνεχίζουν τις μεταπτυχιακές τους σπουδές κατά τα μέχρι τώρα ισχύοντα. Οφείλουν όμως να ολοκληρώσουν την διαδικασία εκπόνησης της μεταπτυχιακής εργασίας εντός τεσσάρων (4) ετών από την ισχύ της απόφασης αυτής. Σε αντίθετη περίπτωση χάνουν την ιδιότητα του μεταπτυχιακού φοιτητή.

2. Για τους υποψήφιους διδάκτορες που άρχισαν την εκπόνηση διδακτορικής διατριβής πριν από την ισχύ της απόφασης αυτής εφαρμόζεται η διάταξη του άρθρ. 14 παρ. 1 του Ν. 2083/92. Οι υποψήφιοι αυτοί οφείλουν να ολοκληρώσουν την διαδικασία εκπόνησης της διδακτορικής διατριβής εντός έξι (6) ετών από την ισχύ της απόφασης αυτής. Σε αντίθετη περίπτωση χάνουν την ιδιότητα του υποψήφιου διδάκτορα.

ΙΓ'. Η ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

Από το ακαδημαϊκό έτος 1986-87 οι βιβλιοθήκες των σπουδαστηρίων της Θεολογικής Σχολής, που ήταν κατεσπαρμένες σ' όλο το κτίριό της, ενοποιήθηκαν σε μια ενιαία Βιβλιοθήκη που λειτουργεί στο ισόγειο και τα υπόγεια της Σχολής. Για την εξυπηρέτηση των φοιτητών και των άλλων αναγνωστών λειτουργεί σ' αυτήν αναγνωστήριο όλες τις εργάσιμες ώρες.

Η διοίκηση της ενιαίας πλέον Βιβλιοθήκης ασκείται από την Κοσμητεία.

ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ ΤΗΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ

1. Κατερίνα Μπρανιώτου, Ε.Δ.Τ.Π. - βιβλιοθηκονόμος
2. Βιολέττα Μαϊκαντή - Παλλίδου, διοικητική υπάλληλος
3. Κυριακή Πάτκου, επί συμβάσει υπάλληλος
4. Αλεξάνδρα Τσαρουχίδου, επί συμβάσει υπάλληλος

Εκτός της Βιβλιοθήκης λειτουργεί ανεξάρτητα απ' αυτή και το **ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗΣ**

Επίσης, οι φοιτητές μπορούν να εργασθούν και στην **ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ** του Πανεπιστημίου, όπου λειτουργεί αναγνωστήριο, τμήμα δανεισμού, και υπάρχει δυνατότητα χρησιμοποιήσεως του γενικού καταλόγου όλων των Βιβλιοθηκών του Πανεπιστημίου.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

**Α. ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΤΟΥ Π.Μ.Σ. ΤΟΥ
ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΗΣ & ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΘΕΟΛΟΓΙΑΣ**

Άρθρο 1

Στο Τμήμα Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας λειτουργεί Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν. 2083/1992, την απόφαση 3/30.6.93 της Συγκλήτου Ειδικής Σύνθεσης και την Υπουργική Απόφαση Β7/85/1994, που ενέκρινε τη λειτουργία του Προγράμματος αυτού.

Άρθρο 2

Σκοπός

Με το Π.Μ.Σ. του Τμήματος Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας καταρτίζονται επιστήμονες εξειδικευμένοι στην έρευνα θεολογικών, εκκλησιαστικών και κοινωνικών θεμάτων, για να καταστούν ικανοί προς περαιτέρω ακαδημαϊκή εξέλιξη και εξειδικευμένη ερευνητική στήριξη υπηρεσιών, ιδρυμάτων και κοινωνικών θεσμών.

Άρθρο 3

Αντικείμενο

1. Αντικείμενο του Π.Μ.Σ. είναι η μελέτη των θεμάτων που αναφέρονται στους παρακάτω Κλάδους ειδίκευσης:

Α' Κλάδος ειδίκευσης: ΑΓΙΑ ΓΡΑΦΗ ΚΑΙ ΠΑΤΕΡΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ

Γνωστικά αντικείμενα:

- α) Αγία Γραφή
- β) Πατερική Γραμματεία
- γ) Θέματα Θερησιολογίας

Β' Κλάδος ειδίκευσης: ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΚΑΙ ΔΟΓΜΑΤΙΚΗ ΘΕΟΛΟΓΙΑ

Γνωστικά αντικείμενα:

- α) Ιστορία της Εκκλησίας
- β) Δογματική και Συμβολική Θεολογία
- γ) Διωρθόδοξες και διαχριστιανικές σχέσεις

Γ' Κλάδος ειδίκευσης: ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΗ - ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΤΕΧΝΗ

Γνωστικά αντικείμενα:

- α) Λειτουργική

β) Χριστιανική Αρχαιολογία και Τέχνη

Δ' Κλάδος ειδίκευσης: ΚΑΝΟΝΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ ΚΑΙ ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΗ

Γνωστικά αντικείμενα:

α) Κανονικό Δίκαιο

β) Ποιμαντικό έργο της Εκκλησίας

γ) Ιεραποστολικό έργο

δ) Παιδαγωγικά, Ψυχολογία

ε) Χριστιανική Ηθική και Κοινωνιολογία

2. Αρμόδιοι Τομείς του Τμήματος Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας για τα ανωτέρω αντικείμενα είναι:

A. Ο Τομέας Αγίας Γραφής και Πατερικής Γραμματείας για τα αντικείμενα του Α' κλάδου ειδίκευσης.

B. Ο Τομέας Ιστορίας, Δόγματος, Διορθοδόξων και Διαχριστιανικών Σχέσεων για τα αντικείμενα του Β' κλάδου ειδίκευσης.

Γ. Ο Τομέας Λατρείας, Αρχαιολογίας και Τέχνης για τα αντικείμενα του Γ' κλάδου ειδίκευσης.

Δ. Ο Τομέας Δικαιου, Οργάνωσης, Ζωής και Διακονίας της Εκκλησίας για τα αντικείμενα του Δ' κλάδου ειδίκευσης.

Άρθρο 4

Τίτλοι

Τό Π.Μ.Σ. χορηγεί τούς τίτλους:

1. Μεταπτυχιακό Δίπλωμα ειδίκευσης στους Α', Β', Γ' και Δ' κλάδους ειδίκευσης.

2. Διδακτορικό Δίπλωμα Θεολογίας.

Άρθρο 5

Η διεκπεραίωση όλων των εκπαιδευτικών διαδικασιών, καθώς και οι παρακολουθήσεις των μαθημάτων, είναι υποχρεωτικές, προκειμένου ο σπουδαστής να λάβει τούς χορηγούμενους τίτλους.

Άρθρο 6

Η διοικητική υποστηρίξη του Π.Μ.Σ. ανατίθεται στη Γραμματεία του Τμήματος Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας.

Άρθρο 7

Διοίκηση του Π.Μ.Σ.

1. Όργανα διοίκησης του Π.Μ.Σ. είναι:

α) Η Γενική Συνέλευση Ειδικής Σύθεσης, που απαρτίζεται από τον Πρόεδρο και τα μέλη Δ.Ε.Π. του Τμήματος που έχουν αναλάβει μεταπτυχιακό έργο, και από δύο μεταπτυχιακούς σπουδαστές, οι οποίοι εκλέγονται από συνέλευση όλων των μεταπτυχιακών σπουδαστών του Τμήματος. Εάν δεν υφίσταται Σύλλογος Μεταπτυχιακών Σπουδαστών, η ειδική αυτή συνέλευση των μεταπτυχιακών σπουδαστών καλείται από τον Πρόεδρο του Τμήματος εντός του μηνός Ιουνίου για το επόμενο έτος.

β) Η Συντονιστική Επιτροπή, που απαρτίζεται από δύο μέλη Δ.Ε.Π. από κάθε Τομεα, τα οποία έχουν αναλάβει μεταπτυχιακό έργο και από το Διευθυντή Σπουδών. Τα μέλη Δ.Ε.Π. της Συντονιστικής Επιτροπής ορίζονται από τη Γ.Σ.Ε.Σ. ύστερα από εισήγηση των Τομέων. Η θητεία της Συντονιστικής Επιτροπής είναι διετής. Ο Διευθυντής Σπουδών ορίζεται σύμφωνα με το άρθρο 6, Ν. 2454/97 (ΦΕΚ 7/30.1.97).

2. Η Γ.Σ.Ε.Σ.

α) Καταρτίζει και εισηγείται τις προτάσεις για τη λειτουργία του Π.Μ.Σ.

β) Εισηγείται στη Σύγκλητο την τροποποίηση όλων των διατάξεων για τη λειτουργία του Π.Μ.Σ.

γ) Ορίζει τα μέλη των συμβουλευτικών επιτροπών.

δ) Ορίζει τα μέλη των εξεταστικών επιτροπών.

ε) Απονέμει τα μεταπτυχιακά διπλώματα.

3. Η Συντονιστική Επιτροπή

α) Εποπτεύει και συντονίζει τη λειτουργία του Π.Μ.Σ.

β) Επιβλέπει και διενεργεί την επιλογή των υποψηφίων σπουδαστών, εφαρμόζοντας τα κριτήρια του άρθ. 5 του παρόντος Κανονισμού.

γ) Επιβλέπει τις εξετάσεις που προβλέπονται από το άρθ. 8 για την εγγραφή υποψηφίων.

δ) Επιβλέπει την ερθρή και σύμφωνα με τον Κανονισμό κατανομή των υποψηφίων σε όλα τα γνωστικά αντικείμενα του Προγράμματος.

ε) Εισηγείται στη Γ.Σ.Ε.Σ. τα μέλη των συμβουλευτικών επιτροπών, μετά από σχετική πρόταση του συμβαλλού καθηγητή.

4. Ο Διευθυντής Σπουδών

α) Έχει την ευθύνη της διοικητικής, οργανωτικής και λειτουργικής διεύθυνσης του Π.Μ.Σ.

β) Εισηγείται στη Συντονιστική Επιτροπή και στη Γ.Σ.Ε.Σ. κάθε θέμα που αφορά στην αποτελεσματική λειτουργία και στην ποιοτική βελτίωση του Π.Μ.Σ.

γ) Μετέχει με πλήρη δικαιώματα στη Συντονιστική Επιτροπή.

Άρθρο 8

Προϋποθέσεις εγγραφής

Για εγγραφή στο Π.Μ.Σ. γίνονται δεκτοί οι πτυχιούχοι των Τμημάτων των ελληνικών ορθόδοξων Θεολογικών Σχολών και των ανεγνωρισμένων αντίστοιχων Ορθόδοξων Θεολογικών Σχολών του εξωτερικού. Δύνανται να εγγραφούν στο Π.Μ.Σ. και ορθόδοξοι πτυχιούχοι μη ορθόδοξων Θεολογικών Σχολών, αφού εξετασθούν σε ορισμένα μαθήματα του προπτυχιακού κύκλου σπουδών. Τα μαθήματα αυτά ορίζονται για κάθε υποψήφιο με απόφαση της Γ.Σ.Ε.Σ.

Προϋπόθεση για εγγραφή στο Π.Μ.Σ. είναι για τους Έλληνες υποψηφίους η γνώση μιας ξένης γλώσσας, που αποδεικνύεται με επίσημα πιστοποιητικά ή συνάγεται από τους τίτλους σπουδών αναγνωρισμένων Σχολείων της ημεδαπής ή αλλοδαπής. Συγκεκριμένα, απαιτείται:

- για τη γνώση της αγγλικής, First Certificate in English (Lower) από το British Council

- για τη γνώση της γαλλικής, Certificat de la langue française από το Institut Français

- για τη γνώση της γερμανικής, Zertificat Deutsch als Fremdsprache από το Goethe Institut

- για τη γνώση της ιταλικής, Celi 3 (δίπλωμα) από το Istituto Italiano di Cultura

- για τη γνώση σλαβικών γλωσσών, πιστοποιητικό από το I.M.X.A.

Για τους μη Έλληνες υποψηφίους απαραίτητη προϋπόθεση είναι η κατοχή της ελληνικής γλώσσας, που αποδεικνύεται με πιστοποιητικό Σχολείου Νέας Ελληνικής Γλώσσας Α.Ε.Ι.

Κριτήρια, που συνεκτιμώνται για την εγγραφή στο Π.Μ.Σ., είναι:

1. Ο γενικός βαθμός πτυχίου, που δεν επιτρέπεται να είναι μικρότερος του λίαν καλώς.

2. Η βαθμολογία των σχετικών προς το γνωστικό αντικείμενο, που επιλέγει ο υποψήφιος, προπτυχιακών μαθημάτων.

3. Εξέταση ή προφορική συνέντευξη από τον αρμόδιο Τομέα, στον οποίο υπάγεται το γνωστικό αντικείμενο επιλογής του υποψηφίου.

4. Τυχόν ερευνητική δραστηριότητα του υποψηφίου, που αποδεικνύεται με δημοσιεύματα σε επιστημονικά περιοδικά.

Άρθρο 9

1. Η διαδικασία επιλογής των υποψηφίων για εγγραφή περατούται μέχρι τις 30 Σεπτεμβρίου.

2. Κάθε χρόνο μέχρι 10 Ιουνίου κάθε Τομέας του Τμήματος με απόφασή του εισηγείται στη Γ.Σ.Ε.Σ. πόσες θέσεις μεταπτυχιακών σπουδαστών θα διαθέσει σε κάθε γνωστικό αντικείμενο της αρμοδιότητάς του για το επόμενο ακαδημαϊκό έτος.

3. Με απόφαση της Γ.Σ.Ε.Σ. δημοσιεύεται επίσημη προκήρυξη των θέσεων αυτών και καλούνται οι υποψήφιοι να υποβάλουν τις αιτήσεις τους για εγγραφή σε έναν από τους κλάδους ειδίκευσεως, ανάλογα με το γνωστικό αντικείμενο της προτιμήσεώς τους. Τελευταία προθεσμία υποβολής αιτήσεων είναι η 31η Αυγούστου.

4. Με την αίτηση ο υποψήφιος υποβάλλει τα παρακάτω δικαιολογητικά:

α) Αντίγραφο πτυχίου.

β) Πίνακα αναλυτικής βαθμολογίας όλων των προπτυχιακών μαθημάτων.

γ) Επίσημο αποδεικτικό γνώσεως μιας ξένης γλώσσας.

δ) Αντίτυπα τυχόν επιστημονικών δημοσιευμάτων του.

ε) Αναλυτικό βιογραφικό σημείωμα.

στ) Δήλωση επιλογής του αντικειμένου που θα παρακολουθήσει.

Άρθρο 10

1. Η επιλογή γίνεται με βάση τη δήλωση του υποψηφίου και το σύνολο των μορίων που προκύπτουν από τη συνεκτίμηση των κριτηρίων, τα οποία προβλέπονται στο άρθρο 8, ως εξής.

α) Ο βαθμός πτυχίου μοριοδοτείται με 50%. Δηλαδή:

το 10 ισούται με 50

το 9 με 40

το 8 με 30

το 7 με 20

β) Η βαθμολογία των σχετικών προς τον κλάδο ειδίκευσεως προπτυχιακών μαθημάτων μοριοδοτείται με 20%. Δηλαδή:

το σύνολο 10 της βαθμολογίας ισούται με 20

το 9 με 15

- το 8 με 10
- το 7 με 5
- το 6, 5 με 2, 5.

γ) Το αποτέλεσμα της εξέτασως η συνεντεύξεως μοριοδοτείται με 20%.

δ) Η τυχόν ερευνητική δραστηριότητα μοριοδοτείται με 10%.

Δηλαδή:

- το άριστα ισούται με 10
- το λίαν καλώς με 8
- το καλώς με 6.

Σε περίπτωση παντελούς αποτυχίας στο κριτήριο 3 του άρθρου 8 ή μη συμμετοχής στην εξέταση ή συνέντευξη, ο υποψήφιος δεν εγγράφεται, άσχετα με το σύνολο των μορίων που συμπληρώνει από τα προηγούμενα κριτήρια.

2. Τά σχετικά προπτυχιακά μαθήματα κάθε γνωστικού αντικειμένου είναι:

Α' Κλάδος ειδικεύσεως: ΑΓΙΑ ΓΡΑΦΗ ΚΑΙ ΠΑΤΕΡΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ

Για την Αγία Γραφή

- α) Εισαγωγή στην Παλαιά Διαθήκη.
- β) Εισαγωγή στην Καινή Διαθήκη.
- γ) Ερμηνεία και Θεολογία της Π. Διαθήκης.
- δ) Ερμηνεία και Θεολογία της Κ. Διαθήκης.
- ε) Αρχαία Ελληνικά.

Για την Πατερική Γραμματεία

- α) Εισαγωγή στη Χριστιανική Γραμματεία.
- β) Εκκλησιαστική Γραμματολογία.
- γ) Θεολογία των Πατέρων.
- δ) Ερμηνεία Πατέρων.
- ε) Αρχαία Ελληνικά.

Για τα Θέματα Θρησκευτολογίας

- α) Εισαγωγή στη Θρησκευτολογία.
- β) Ιστορία και διδασκαλία ξένων θρησκειών.
- γ) Εισαγωγή στην Π. Διαθήκη.
- ε) Εισαγωγή στην Κ. Διαθήκη.
- στ) Παραθρησκευτικά κινήματα - Σύγχρονες αιρέσεις.

Β' Κλάδος: ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΚΑΙ ΔΟΓΜΑΤΙΚΗ ΘΕΟΛΟΓΙΑ

Για την Ιστορία της Εκκλησίας

α) Εκκλησιαστική Ιστορία απ' αρχής της Εκκλησίας μέχρι σήμερα. Εισαγωγή και πηγές.

β) Ιστορία και σύγχρονη κατάσταση του Οικουμενικού Πατριαρχείου Κων/πόλεως και των άλλων πρεσβυγενών Πατριαρχείων (Αλεξανδρείας, Αντιοχείας, Ιεροσολύμων).

γ) Ιστορία και σύγχρονος βίος της Εκκλησίας της Ελλάδος και της Κύπρου.

δ) Ιστορία και σύγχρονος βίος των σλαβικών εκκλησιών και λοιπών ορθόδοξων εκκλησιών, Ρουμανίας, Γεωργίας και Αλβανίας.

ε) Ιστορία και σύγχρονος βίος των αντιχαλκηδονίων εκκλησιών.

στ) Ιστορία και σύγχρονος βίος του Ρωμαιοκαθολικισμού και του Προτεσταντισμού.

ζ) Ιστορία του Ελληνισμού.

Για τη Δογματική και Συμβολική Θεολογία

α) Εισαγωγή στη Φιλοσοφία.

β) Ιστορία Δογμάτων.

γ) Σύγχρονες χριστιανικές αιρέσεις.

δ) Διορθόδοξες και διαχριστιανικές Σχέσεις. Οικουμενική Κίνηση.

ε) Δογματική και Συμβολική Θεολογία.

στ) Ερμηνεία δογματικών και συμβολικών κειμένων.

Γ' Κλάδος: ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΗ-ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΤΕΧΝΗ

Για τη Λειτουργική

- α) Λειτουργική.
- β) Αγιολογία και Εορτολογία.
- γ) Ομιλητική.
- δ) Εκκλησιαστική Μουσική.
- ε) Υμνολογία.

Για τη Χριστιανική Αρχαιολογία και Τέχνη

Χριστιανική και Βυζαντινή Αρχαιολογία και Τέχνη.

Δ' Κλάδος ειδικεύσεως: ΚΑΝΟΝΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ ΚΑΙ ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΗ

Για το Κανονικό Δίκαιο

- α) Κανονικό Δίκαιο.
- β) Πηγές του Κανονικού Δικαίου.

Για το Ποιμαντικό Έργο της Εκκλησίας

α) Εισαγωγή στη Θεολογία.

β) Ποιμαντική Ψυχολογία.

γ) Ποιμαντική.

Για το Ιεραποστολικό Έργο της Εκκλησίας

Ιεραποστολική.

Για τα Παιδαγωγικά και την Ψυχολογία

α) Παιδαγωγικά.

β) Εισαγωγή στην Ψυχολογία.

Για τη Χριστιανική Ηθική και Κοινωνιολογία

α) Χριστιανική Ηθική.

β) Γενική Κοινωνιολογία.

Άρθρο 11

Διαδικασία επιλογής

1. α) Κάθε χρόνο εισάγονται στο Π.Μ.Σ. είκοσι πέντε (25) σπουδαστές, οι οποίοι κατανομονται στους τέσσερις κλάδους ειδικεύσεως του Π.Μ.Σ. της παρ. 1 του άρθρου 3, ως εξής:

Α' Κλάδος ειδικεύσεως: θέσεις έξι (6).

Β' Κλάδος ειδικεύσεως: θέσεις έξι (6).

Γ' Κλάδος ειδικεύσεως: θέσεις έξι (6).

Δ' Κλάδος ειδικεύσεως: θέσεις έξι (6).

β) Την 25η θέση καταλαμβάνει αυτός που συγκεντρώνει την καλύτερη βαθμολογία από τους υπολοίπους και κατατάσσεται ως έβδομος στον Κλάδο που έχει επιλέξει. Εάν δεν καλυφθούν και οι έξι θέσεις κάποιων Κλάδων, λόγω μη υπάρξεως αιτήσεων, οι θέσεις αυτές μπορούν να δοθούν στους άλλους Κλάδους με απόφαση της Συντονιστικής Επιτροπής. Σε περίπτωση ισοψηφίας στην τελευταία θέση, η θέση καταλαμβάνεται από όλους τους ισοψηφούντες.

γ) Η κατανομή των θέσεων για κάθε γνωστικό αντικείμενο εντός των Κλάδων ειδικεύσεως γίνεται με την απόφαση των αρμοδίων Τομέων, που προβλέπεται στην παράγρ. 2 του άρθρου 9.

2. α) Η αξιολόγηση για την αποδοχή και βαθμολόγηση του κριτηρίου 4 του άρθρου 8, σύμφωνα με το εδάφιο 1δ του άρθρου 10, όταν υπάρχει, γίνεται από τη Συντονιστική Επιτροπή.

β) Η εξέταση ή προφορική συνέντευξη και αξιολόγηση των υποψηφίων γίνεται, για τον κάθε ένα, από Επιτροπή του αρμοδίου για τον κλάδο ειδικεύσεως Τομέως, τον οποίο έχει επιλέξει ο υποψήφιος. Για το λόγο αυτό η Συντονιστική Επιτροπή αποστέλλει στους Διευθυντές των Τομέων κατάλογο των υποψηφίων για κάθε Κλάδο ειδικεύσεως μέχρι 10 Σεπτεμβρίου. Μέχρι την ημερομηνία αυτή με ευθύνη των Διευθυντών πρέπει να έχει ορισθεί η ανωτέρω

Επιτροπή, από τη Γ.Σ. του Τομέα. Η Επιτροπή αποτελείται από μέλη Δ.Ε.Π. του Τομέα που έχουν μεταπτυχιακό έργο. Η βαθμολόγηση της συνέντευξης του υποψηφίου γίνεται με κλίμακα 1-20. Ο πίνακας αξιολόγησης του κριτηρίου αυτού πρέπει να έχει περιέλθει στη Συντονιστική Επιτροπή μέχρι τις 25 Σεπτεμβρίου.

γ) Η αναγωγή σε μονάδες των κριτηρίων 1, 2, 3, και 4 του άρθρου 8 και σύμφωνα με το άρθρο 10 γίνεται μερίμνη της Συντονιστικής Επιτροπής με τη διοικητική υποστήριξη της Γραμματείας του Τμήματος.

δ) Σε κάθε περίπτωση η συνεκτίμηση όλων των κριτηρίων από τη Συντονιστική Επιτροπή και τους Τομείς, καθώς και η τελική κατατάξη των υποψηφίων πρέπει να έχει περατωθεί την 1η Οκτωβρίου.

3. Οι μη Έλληνες υπήκοοι, που έχουν τα τυπικά προσόντα, εγγράφονται πέραν του αριθμού των εισακτέων.

Άρθρο 12

Με την εγγραφή των υποψηφίων ορίζεται από τη Συντονιστική Επιτροπή για κάθε σπουδαστή ένας επιβλέπων καθηγητής, ο οποίος είναι αρμόδιος, σύμφωνα με το εδάφιο 4α του άρθρου 12 του Ν. 2083, για την καθοδήγηση, παρακολούθηση και έλεγχο της πορείας των σπουδών του.

Άρθρο 13

Κύκλοι σπουδών

Οι κύκλοι σπουδών είναι δύο.

1. Ο Α' κύκλος οδηγεί στη λήψη του Διπλώματος Ειδικεύσεως.
2. Ο Β' κύκλος στο Διδακτορικό Δίπλωμα.

Άρθρο 14

Α' κύκλος

1. Ο Α' κύκλος διαρκεί τρία (3) εξάμηνα και συνίσταται αφ' ενός στην υποχρεωτική παρακολούθηση κατ' έτος τεσσάρων διαφόρων μαθημάτων, από τα οποία τουλάχιστον τα τρία πρέπει να είναι του αρμοδίου κλάδου ειδικεύσεως και το τέταρτο από τα συγγενέστερα προς αυτόν μαθήματα και αφ' ετέρου στη συμμετοχή στο επιστημονικό και ερευνητικό έργο του Τμήματος κατά την κρίση και ύστερα από απόφαση των Τομέων. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις με απόφαση της Συντονιστικής Επιτροπής δύναται ένας σπουδαστής να παρακολουθήσει δύο μαθήματα του Κλάδου ειδικεύσεως και δύο από τα συγγενέστερα άλλων Κλάδων.

2. Τα μαθήματα, που πρέπει να παρακολουθήσει κάθε σπουδαστής ανάλογα με τον Κλάδο ειδίκευσεως της επιλογής του, είναι τα προβλεπόμενα στην παρ. 4 του άρθρου 6 της Υπουργικής Απόφασης Β7/85/ 1994. Φ.Ε.Κ 259/ 12.4.94, όπως τροποποιείται με την παρούσα, ήτοι:

Α΄. ΚΛΑΔΟΣ ΕΙΔΙΚΕΥΣΕΩΣ: ΑΓΙΑ ΓΡΑΦΗ ΚΑΙ ΠΑΤΕΡΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ

Α΄ Εξάμηνο

	Ω.Ρ.	Δ.	Δ.Δ.
ΑΓ1. Παλαιά Διαθήκη (Εισαγωγικά προβλήματα)	2	2	
ΑΓ2. Καινή Διαθήκη (Εισαγωγικά προβλήματα-παράδοση κειμένου)	2	2	
ΠΓ1. Πατερική Γραμματεία (Εισαγωγικά προβλήματα-γλώσσα-παράδοση κειμένου-εκδόσεις)	2	2	
ΠΓ2. Πατερική Γραμματεία (Ειδικά θέματα από τη γραμματεία των Αποστολικών Πατέρων και Απολογητών)	2	2	

Β΄ Εξάμηνο

ΑΓ3. Παλαιά Διαθήκη (Ερμηνεία-θεολογικά προβλήματα)	2	2	
ΑΓ4. Καινή Διαθήκη (Ερμηνευτικά θέματα)	2	2	
ΠΓ3. Πατερική Γραμματεία (Ειδικά θέματα από τη Γραμματεία του γ΄ -δ΄ αι)	2	2	
ΠΓ4. Παλαιογραφία και ανάγνωση χειρογράφων	2	2	

Γ΄ Εξάμηνο

ΑΓ5. Καινή Διαθήκη (Θεολογικά προβλήματα)	2	2	
ΠΓ5. Θέματα πατερικής θεολογίας	2	2	
ΠΓ6. Πατερική Γραμματεία (Ειδικά θέματα από τη Γραμματεία μετά τη Σύνοδο της Χαλκηδόνας)	2	2	
ΘΡ1. Χριστιανισμός και θρησκευματα. Θέσεις Αγίας Γραφής και Πατέρων της Εκκλησίας)	2	2	

Δ΄ Εξάμηνο

ΑΓ6. Θεολογία της Καινής Διαθήκης	2	2	
ΠΓ7. Θέματα Πατερικής Θεολογίας	2	2	
ΠΓ8. Μελέτη πατερικών κειμένων	2	2	
ΘΡ1. Ιστορικά και θρησκευολογικά προβλήματα των λαών της δυτικής Ασίας	2	2	

Β΄. ΚΛΑΔΟΣ ΕΙΔΙΚΕΥΣΕΩΣ: ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΚΑΙ ΔΟΓΜΑΤΙΚΗ ΘΕΟΛΟΓΙΑ

Α΄ Εξάμηνο

ΙΕ1. Εισαγωγικά θέματα Εκκλησιαστικής Ιστορίας	2	2	
ΔΘ1. Ιστορία των Οικουμενικών και Τοπικών Συνόδων (1-20ού αι)	2	2	
ΔΘ2. Θέματα Ιστορίας Δογμάτων Α΄	2	2	
ΔΘ3. Θέματα Ερμηνείας των δογματικών και συμβολικών κειμένων της Ορθοδόξου Εκκλησίας Α΄	2	2	
ΔΘ4. Θέματα Δογματικής Θεολογίας	2	2	
ΔΘ5. Περί Θεού αντιλήψεις της αρχαίας ελληνικής φιλοσοφίας	2	2	

Β΄ Εξάμηνο

ΙΕ2. Ιστορικοί σταθμοί των κατά τόπους ορθοδόξων εκκλησιών (Οικουμενικό Πατριαρχείο- πρεσβυγενή Πατριαρχεία Ανατολής, νεώτερα Πατριαρχεία, αυτοκέφαλες εκκλησίες, αυτόνομες αρχιεπισκοπές και μητροπόλεις)	2	2	
ΙΕ3. Ειδικά θέματα Ορθοδοξίας Ν.Α. Ευρώπης, Α. Ευρώπης και Υπερκαυκασίας	2	2	
ΔΘ6. Θέματα Ιστορίας Δογμάτων Β΄	2	2	
ΔΘ7. Θέματα Ορθοδόξου Δογματικής Α΄	2	2	
ΔΘ8. Θέματα Ερμηνείας των δογματικών και συμβολικών κειμένων της Ορθοδόξου Εκκλησίας Β΄	2	2	
ΔΘ9. Η φιλοσοφία της ελληνιστικής περιόδου	2	2	

Γ΄ Εξάμηνο

ΙΕ4. Ιστορικοί σταθμοί των άλλων εκκλησιών και ομολογιών Ανατολής-Αύσεως	2	2	
ΙΕ5. Ορθοδοξία- Γένος- Παιδεία-Πολιτισμός (ειδικά θέματα)	2	2	
ΔΘ10. Θέματα Ιστορίας Δογμάτων Γ΄	2	2	
ΔΘ11. Θέματα Ερμηνείας των δογματικών και συμβολικών κειμένων της Ορθοδόξου Εκκλησίας Γ΄	2	2	
ΔΘ12. Θέματα Χριστιανικής Δογματικής	2	2	
ΔΘ13. Η συνάντηση Χριστιανισμού και Φιλοσοφίας κατά τους πρώτους χριστιανικούς αιώνες	2	2	

Δ' Εξάμηνο

ΙΕ6. Άγιον Όρος - Οικουμενική Ορθοδοξία	2	2
ΙΕ7. Ιστορία του Νέου Ελληνισμού - Η Ορθοδοξία κατά την οθωμανική περίοδο	2	2
ΔΘ14. Θέματα Ιστορίας Δογμάτων Δ'	2	2
ΔΘ15. Θέματα Ορθοδόξου Δογματικής Β'	2	2
ΛΘ16. Θέματα Ερμηνείας των δογματικών και συμβολικών κειμένων της Ορθοδόξου Εκκλησίας Δ'	2	2
ΔΘ17. Προβλήματα βυζαντινής φιλοσοφίας	2	2

Γ' . ΚΛΑΔΟΣ ΕΙΔΙΚΕΥΣΩΣ: ΚΑΝΟΝΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ ΚΑΙ ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΗ**Α' Εξάμηνο**

ΚΛ1. Καταστατικοί Χάρτες της Εκκλησίας Α'	2	2
ΠΜ1. Η περί ενστίκτων διδασκαλία του S. Freud και η θρησκευτικότητα του ανθρώπου	2	2
ΚΔ2. Λειτουργικοκανονικά θέματα	2	2
ΠΜ2. Θέματα Ηθικής (Η εν Χριστώ ζωή κατά τους πατέρες της Εκκλησίας)	2	2
ΠΜ8. Αρχές και μέθοδοι του ποιμαντικού έργου Α'	2	2

Β' Εξάμηνο

ΚΔ3. Καταστατικοί Χάρτες της Εκκλησίας Β'	2	2
ΠΜ3. Η περί κοινωνικότητας διδασκαλία του A. Adler και η θρησκευτικότητα του ανθρώπου	2	2
ΚΔ4. Μοναστηριακά Τυπικά και μοναχικοί κανόνες	2	2
ΠΜ4. Θέματα Ηθικής (Σύγχρονα θέματα Ηθικής)	2	2
ΠΜ9. Ερμηνεία κειμένων ποιμαντικού περιεχομένου Α'	2	2

Γ' Εξάμηνο

ΚΔ5. Ειδικά θέματα Κανονικού Δικαίου Α'	2	2
ΠΜ5. Η περί αρχετύπων διδασκαλία του Jung και η θρησκευτικότητα του ανθρώπου	2	2
ΚΔ6. Νομοκανονικές συλλογές	2	2
ΠΜ10. Αρχές και μέθοδοι του ποιμαντικού έργου Β'	2	2
ΕΠ1. Επιλογή ενός μαθήματος άλλου Κλάδου του Π.Μ.Σ.	2	2

Δ' Εξάμηνο

ΚΔ7. Ειδικά θέματα Κανονικού Δικαίου Β'	2	2
ΠΜ6. Η περί λογοθεραπείας διδασκαλία του V. Franckl και η περί λόγου διδασκαλία των πατέρων της Εκκλησίας	2	2
ΠΜ7. Η επιστημη της Θεολογίας στην υπηρεσία της Εκκλησίας	2	2
ΠΜ11. Ερμηνεία κειμένων ποιμαντικού περιεχομένου Β'	2	2
ΕΠ2. Επιλογή ενός μαθήματος άλλου Κλάδου του Π.Μ.Σ.	2	2

Δ' . ΚΛΑΔΟΣ ΕΙΔΙΚΕΥΣΩΣ: ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΗ - ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΤΕΧΝΗ**Α' Εξάμηνο**

ΛΤ1. Ναός, σκεύη, άμφια	2	2
ΑΤ1. Χριστιανική μνημειακή τοπογραφία Μακεδονίας-Θεσσαλίας-Ηπείρου	2	2
ΑΤ2. Γλυπτός διάκοσμος της παλαιοχριστιανικής βασιλικής	2	2
ΕΠ1. Επιλογή ενός μαθήματος άλλου Κλάδου του Π.Μ.Σ.	2	2

Β' Εξάμηνο

ΛΤ2. Σύγχρονα λειτουργικά θέματα	2	2
ΑΤ3. Εικονογραφία της Θεοτοκού	2	2
ΑΤ4. Αρχιτεκτονική των βυζαντινών ναών (πρωτοβυζαντινή- μεσοβυζαντινή και υστεροβυζαντινή περίοδος)	2	2
ΕΠ2. Επιλογή ενός μαθήματος άλλου Κλάδου του Π.Μ.Σ.	2	2

Γ' Εξάμηνο

ΩΡ. Α. Δ.Α.		
ΑΤ3. Εορτολόγιο	2	2
ΑΤ5. Εικονογραφικοί κύκλοι αγίων	2	2
ΑΤ6. Κρητικοί ζωγράφοι	2	2
ΕΠ3. Επιλογή ενός μαθήματος άλλου Κλάδου του Π.Μ.Σ.	2	2

Δ' Εξάμηνο

ΑΤ4. Ευχολόγιο	2	2
ΑΤ7. Το εικονογραφικό πρόγραμμα στη διακόσμηση των ναών. Ο ευχαριστιακός κύκλος και ο κύκλος των παθών του Χριστού	2	2
ΑΤ8. Το Δωδεκάορτον	2	2
ΕΠ4. Επιλογή ενός μαθήματος άλλου Κλάδου του Π.Μ.Σ.	2	2

3. Τα μαθήματα που προβλέπονται στην προηγούμενη παράγραφο διδάσκονται από το προσωπικό, που ορίζεται από το άρθρο 7 της απόφασης λειτουργίας του Π.Μ.Σ. (Β7/85/1994). Κάθε μέλος Δ.Ε.Π. δηλώνει στη Γ.Σ.Ε.Σ. τον Ιούνιο του προηγούμενου έτους το ειδικό θέμα του μαθήματος, που θα διδάξει στα δύο εξάμηνα του επομένου ακαδημαϊκού έτους. Τα ειδικά θέματα δημοσιεύονται στον Οδηγό Σπουδών του Τμήματος Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας.

4. Κάθε φοιτητής του Π.Μ.Σ. εφαρμόζοντας την παρ. 1 του παρόντος άρθρου δηλώνει στην αρχή κάθε εξαμήνου τα τέσσερα ειδικά μαθήματα, που θα επιλέξει. Η επιλογή των μαθημάτων αυτών γίνεται με τη σύμφωνη γνώμη του επιβλέποντος καθηγητή, ο οποίος για το λόγο αυτό προσυπογράφει τη σχετική δήλωση του φοιτητή.

5. Τρεις αδικαιολογήτες απουσίες σε ένα μάθημα κατά τη διάρκεια του εξαμήνου έχουν συνέπεια την απόλεια του μαθήματος αυτού και επομένως την επανάληψή του στο μεθεπόμενο εξάμηνο, που επαναλαμβάνεται η διδασκαλία του. Την ίδια συνέπεια έχει ο σπουδαστής, και αν το συνολικό δικαιολογημένων και αδικαιολογήτων απουσιών είναι πέντε. Δικαιολογητή απουσιών γίνεται μόνο με επίσημα έγγραφα. Ο έλεγχος της παρακολούθησης των μαθημάτων γίνεται υποχρεωτικά από τα κλάσματα. Κατά το τρίτο ή τέταρτο εξάμηνο ο σπουδαστής έχει δικαίωμα να συμπληρώσει μόνο ένα μάθημα, σε κάθε εξάμηνο, από τα απολεσθέντα λόγω απουσίας ή ανεπιτυχούς παρακολούθησής στο πρώτο ή δεύτερο εξάμηνο.

6. Δεν μπορεί ο σπουδαστής να αντικαταστήσει μάθημα απολεσθέν από τα τρία του αντικείμενου έτους με το δικό του. Μπορεί όμως να αντικαταστήσει απολεσθέν μάθημα αντιστό είναι το συγγενές προς το αντικείμενο διδασκόμενου.

Άρθρο 15

1. Ο Α' κύκλος σπουδών περατώνεται με την απόκτηση Μεταπτυχιακού Διπλώματος Ειδικεύσεως στους κλάδους της παρ. 3 της Υπουργικής Απόφασης Β7/85/1994 και της παρ. 1 του άρθρου 3 του παρόντος Κανονισμού, ήτοι:

- α) Αγία Γραφή και Πατερική Γραμματεία
- β) Ιστορία της Εκκλησίας και Δογματική
- γ) Λειτουργική - Χριστιανική Αρχαιολογία και Τέχνη
- δ) Κανονικό Δίκαιο και Ποιμαντική

2. Για την απόκτηση του Μ.Δ.Ε. απαιτείται η επιτυχής παρακολούθηση των μαθημάτων της παρ. 2 του άρθρου 14 και η σύνταξη επιστημονικής μελέτης υπό την επίβλεψη του συμβούλου καθηγητή.

3. Η βαθμολόγηση των μαθημάτων γίνεται από τους διδάσκοντες αυτά σε κλίμακα βαθμολογίας από 1 έως 10. Προβιβάσιμος βαθμός είναι τουλάχιστον το 6.

4. Η κρίση και βαθμολόγηση της επιστημονικής μελέτης γίνεται από τριμελή εξεταστική επιτροπή με την παραπάνω κλίμακα.

5. Ο βαθμός του Μ.Δ.Ε. εξάγεται από το μέσο όρο της βαθμολογίας των μαθημάτων και το μέσο όρο βαθμολογίας της επιστημονικής μελέτης, από τα τρία μέλη της Εξεταστικής Επιτροπής. Ο μέσος όρος της βαθμολογίας της επιστημονικής εργασίας από τα τρία μέλη της Εξεταστικής Επιτροπής δεν μπορεί να είναι μικρότερος του 6. Άλλως, η επιστημονική εργασία θεωρείται αποτυχή.

Άρθρο 16

1. Η διαδικασία σύνταξης της επιστημονικής μελέτης αρχίζει με την ανάθεση του θέματος από τον επιβλέποντα καθηγητή στην αρχή του τρίτου εξαμήνου σπουδών και την ανακοίνωσή του στη Γ.Σ.Ε.Σ. Μετά την ανακοίνωση του θέματος στη Γ.Σ.Ε.Σ. το θέμα αυτό εγγράφεται σε ειδικό κατάλογο Μεταπτυχιακών Μελετών, που τηρείται στη Γραμματεία. Στον κατάλογο αυτό περιλαμβάνεται απαραίτητα το όνομα του υποψηφίου, ο επιβλέπων καθηγητής, η ημερομηνία της ανακοίνωσης στη Γ.Σ.Ε.Σ. και η ημερομηνία λήξεως της διαδικασίας, είτε με απόδοξη είτε με απόρριψη.

2. Η λήξη της διαδικασίας κρίσεως και βαθμολόγησης της επιστημονικής μελέτης μπορεί να περατωθεί μέχρι δύο έτη μετά τη συμπλήρωση του Α΄ διετούς κύκλου σπουδών. Εάν παρέλθει η προθεσμία αυτή άπρακτη, το θέμα διαγράφεται από τον κατάλογο και η περάτωση του Α΄ κύκλου σπουδών θεωρείται ότι έληξε αδοκίμως και ανεπιτυχώς. Ο σπουδαστής δεν μπορεί να συνεχίσει στο Β΄ κύκλο σπουδών. Καμμία άλλη βεβαίωση για συμπλήρωση του διετούς κύκλου μεταπτυχιακών σπουδών δεν χορηγείται πλὴν του Διπλώματος Ειδικεύσεως. Μόνο κατά τη διάρκεια των δύο ετών μπορεί να δοθεί βεβαίωση ότι ο σπουδαστής είναι εγγεγραμμένος, και μέχρι της λήξεως της διαδικασίας της επιστημονικής μελέτης μπορεί να δοθεί βεβαίωση ότι ο σπουδαστής βρίσκεται στο στάδιο συντάξεως της μελέτης επί του συγκεκριμένου θέματος.

3. Δεν είναι δυνατή αλλαγή του θέματος ενός υποψηφίου, παρά μόνο με απόφαση της Γ.Σ.Ε.Σ. μετά από αιτιολογημένη εισήγηση του επιβλέποντος καθηγητή. Αλλαγή θέματος μεταπτυχιακής εργασίας σε καμμία περίπτωση δεν αποτελεί λόγο για παράταση των ανωτέρω προθεσμιών.

4. Όταν περατωθεί η σύνταξη της μελέτης, υποβάλλεται στη Γραμματεία του Τμήματος με σύμφωνη γνώμη του επιβλέποντος καθηγητή, ότι πληροί τις προϋποθέσεις για να εισαχθεί προς κρίση, σε 7 αντίτυπα.

5. Στην πρώτη μετά την υποβολή της μελέτης Γ.Σ.Ε.Σ. ορίζεται απ' αυτήν τριμελής εξεταστική επιτροπή, στην οποία μετέχει ο επιβλέπων καθηγητής και άλλα δύο μέλη Δ.Ε.Π., από εκείνα που έχουν δικαίωμα να μετέχουν στις εξεταστικές επιτροπές σύμφωνα με το νόμο. Ο ορισμός των άλλων δύο μελών γίνεται μετά από πρόταση του επιβλέποντος καθηγητή.

6. Μετά τον ορισμό ο Πρόεδρος του Τμήματος αποστέλλει την εργασία στα μέλη της Εξεταστικής Επιτροπής, η οποία πρέπει σε 60 ημέρες από την αποστολή να αποφανθεί περί της αποδοχής ή μη και βαθμολογησώς της, με κλίμακα βαθμολογίας 0-10, αποστέλλοντας στη Γραμματεία το Πρακτικό της εξέτασεως του υποψηφίου. Εάν ένα μέλος της Εξεταστικής Επιτροπής ζητήσει δικαιολογημένως παράταση της προθεσμίας, δύναται να χορηγηθεί από τον Πρόεδρο, μέχρι 30 ημερών. Με την παρέλευση και αυτής της προθεσμίας η διαδικασία δύναται να συνεχισθεί με την πλειοψηφία των μελών της Εξεταστικής Επιτροπής.

7. Για να εγκριθεί μία μεταπτυχιακή μελέτη, πρέπει να ανταποκρίνεται στις παρακάτω απαιτήσεις.

α) Τό θέμα και το περιεχόμενό της μελέτης να είναι συναφές με το αντικείμενο του Κλάδου ειδικεύσεως, τα μεταπτυχιακά μαθήματα του οποίου παρακολούθησε ο φοιτητής.

β) Η πραγμάτευση, χωρίς κατ' ανάγκην να έχει οπωσδήποτε νέα στοιχεία, να γίνεται με νέο τρόπο προσεγγίσεως των πηγών και της βιβλιογραφίας, με τον οποίο να παρουσιάζεται η ερευνητική προσπάθεια και επίδοση του υποψηφίου.

γ) Να έχει έκταση τουλάχιστον τεσσάρων τυπογραφικών φύλλων.

8. Για την τελική κρίση και βαθμολόγηση της επιστημονικής μελέτης του υποψηφίου η Τριμελής Εξεταστική Επιτροπή καλεί αυτόν σε δημόσια εξέταση επί του θέματος της εργασίας του, η οποία μπορεί να διαρκέσει μέχρι μία ώρα. Η πρόσκληση και ανακοίνωση για τη δημόσια εξέταση απευθύνεται από τον Πρόεδρο του Τμήματος, ύστερα από συνεννόηση με τον επιβλέποντα καθηγητή, ο οποίος φροντίζει να συντονίσει τη διαδικασία, στην οποία και προεδρεύει.

9. Η δημοσίευση της διπλωματικής εργασίας του υποψηφίου απαιτεί ειδική άδεια της Τριμελούς Εξεταστικής Επιτροπής, η οποία μπορεί να δοθεί είτε συγχρόνως με την τελική έγκρισή της είτε σε άλλη συνεδρίαση, αφού ο υποψήφιος λάβει υπ' όψη του αποδεδειγμένα τις τυχόν παρατηρήσεις της Τριμελούς Εξεταστικής Επιτροπής για διόρθωση της εργασίας. Οι τυχόν παρατηρήσεις, που πρέπει να ληφθούν υπόψη πριν τη δημοσίευση, κατατίθενται γραπτώς στο Πρακτικό της εγκρίσεως. Όταν ο υποψήφιος ζητήσει την έγκριση για δημοσίευση της εργασίας, αυτή δίδεται σε προθεσμία 30 ημερών, αφού λάβουν γνώση τα μέλη της Εξεταστικής Επιτροπής. Μετά την παρέλευση της προθεσμίας αυτής η έγκριση δύναται να δοθεί κατά πλειοψηφία.

Η δημοσίευση της εργασίας χωρίς την έγκριση της Τριμελούς Επιτροπής έχει συνέπειες, μέχρι αφαίρεσώς του τίτλου.

Άρθρο 17

1. Η αναγόρευση των μεταπτυχιακών αποφοίτων σε διπλωματούχους γίνεται με ανακοίνωση ενόπιον της Γ.Σ.Ε.Σ. στην οποία παρίστανται οι ενδιαφερόμενοι. Η διαδικασία αυτή πρέπει να είναι δημόσια. Γίνεται δύο φορές κατ' έτος στο τέλος κάθε εξαμήνου.

2. Πρίν την επίσημη αναγόρευση ο διπλωματούχος μπορεί να αμβάνει πιστοποιητικό του τίτλου του για διοικητική χρήση.

3. Ο χορηγούμενος τίτλος Μ.Δ.Ε. έχει τη μορφή:

.....

Άρθρο 18

Β΄ Κύκλος

1. Ο Β΄ κύκλος του Π.Μ.Σ. αποβλέπει στην απόκτηση διδακτορικού Διπλώματος και συνίσταται στη μελέτη και πιστημονική έρευνα ειδικού πρωτοτύπου θέματος (διδασκαρικής διατριβής) υπό την επίβλεψη Τριμελούς Συμβουλευτικής Επιτροπής, με την οποία συνεργάζεται ο υποψήφιος τουλάχιστον νά τρίμηνο. Ο Β΄ κύκλος διαρκεί τουλάχιστον τρία έτη και δεν πορεί να διαρκέσει περισσότερο από έξι. Με την επιφύλαξη της αρ. 2 του άρθρου 19, η προθεσμία αρχίζει από την ημερομηνία ανακοινώσεως του θέματος της διδακτορικής διατριβής στη Γ.Σ.Ε.Σ. Μετά τη συμπλήρωση του μεγίστου χρόνου των έξι ετών από της ανακοινώσεως αυτής, ο υποψήφιος που δέν έχει υποβάλλει η διδακτορική του διατριβή, διαγράφεται από τον κατάλογο του Β΄ κύκλου του Π.Μ.Σ.

Απαραίτητη προϋπόθεση για εγγραφή στο Β΄ κύκλο είναι η αποχή Μεταπτυχιακού Διπλώματος Ειδικεύσεως από Π.Μ.Σ. Ιεροδόξου Θεολογικής Σχολής.

2. Πτυχιούχος Θεολογίας, κάτοχος Μ.Δ.Ε. από Π.Μ.Σ. μήματος άλλης Σχολής της ημεδαπής ή της αλλοδαπής, του οποίου το θέμα είναι συναφές με ένα από τα αντικείμενα του Π.Μ.Σ. του Τμήματος, δύναται να εγγραφεί στο Β΄ κύκλο του Π.Μ.Σ. Η υπάφεια του θέματος με τα γνωστικά αντικείμενα του Π.Μ.Σ. του μήματος κρίνεται από τη Γ.Σ.Ε.Σ.

3. Η αίτηση του ενδιαφερομένου μπορεί να εγκριθεί η να πορριφθεί από τη Γ.Σ.Ε.Σ.

4. Με την αίτηση εγγραφής στο Β΄ κύκλο του Π.Μ.Σ. ο υποψήφιος δηλώνει εάν υπήρξε κατά το παρελθόν υποψήφιος διδάκτορας σε άλλο Τμήμα και με ποιο θέμα.

Άρθρο 19

1. Για κάθε μεταπτυχιακό φοιτητή του Β΄ κύκλου - υποψήφιο διδάκτορα - ορίζεται από τη Γ.Σ.Ε.Σ., ύστερα από εισήγηση της

Συντονιστικής Επιτροπής, Τριμελούς Συμβουλευτικής Επιτροπής, η οποία είναι αρμόδια για την καθοδήγηση και επίβλεψη του υποψηφίου. Η Συμβουλευτική Επιτροπή απαρτίζεται από τον επιβλέποντα, που είναι μέλος Δ.Ε.Π. του οικείου Τομέως και ανήκει στη βαθμίδα του καθηγητή, του αναπληρωτή καθηγητή ή του επίκουρου καθηγητή, και από δύο άλλα μέλη Δ.Ε.Π. του Τμήματος η άλλου Τμήματος του Πανεπιστημίου, συγγενούς γνωστικού αντικειμένου, από τα οποία μπορεί το ένα να είναι λέκτορας, εφ' όσον είναι μόνιμος η έχει τουλάχιστον τριετή θητεία, η ερευνητής αναγνωρισμένου ερευνητικού κέντρου ή ιδρύματος, κατά τα προβλεπόμενα στην παρ. 3α του άρθρου 12 του Ν. 2083/1992. Για τον επιβλέποντα καθηγητή ο υποψήφιος δηλώνει την επιθυμία του με την αίτησή του. Τά άλλα δύο μέλη προτείνει ο επιβλέπων καθηγητής ανάλογα με το σχεδιασμό που έχει αποφασίσει.

2. Η Συμβουλευτική Επιτροπή σε συνεργασία με τον υποψήφιο καθορίζει το θέμα της διατριβής, μέσα σε διάστημα 60 ημερών από του ορισμού της, το οποίο και καταθέτει με δήλωσή της στη Γ.Σ.Ε.Σ. του Τμήματος. Με την παρέλευση άπρακτης της προθεσμίας αυτής των 60 ημερών, αρχίζουν να μετρούν οι προθεσμίες της παρ. 1 του άρθρου 18. Η Γ.Σ.Ε.Σ. εξετάζει το προτεινόμενο θέμα και αποφαινεται αν εμπίπτει στο περιεχόμενο του απονεμομένου από το Τμήμα Διδακτορικού Διπλώματος, σύμφωνα με τον κατά το νόμο προανατολισμό της, εγκρίνοντας η απορριπτοντας αυτό. Μετά την έγκριση του θέματος από τη Γ.Σ.Ε.Σ., αυτό εγγράφεται σε ειδικό κατάλογο θεμάτων διδακτορικών διατριβών, που τηρείται στη Γραμματεία του Τμήματος. Στον κατάλογο αυτό περιλαμβάνονται απαραίτητως το όνομα του υποψηφίου, η Τριμελής Συμβουλευτική Επιτροπή της προηγουμένης παραγράφου, η ημερομηνία εγκρίσεως της Γ.Σ.Ε.Σ. και η ημερομηνία συμπληρώσεως του ελάχιστου χρόνου για την υποβολή της διδακτορικής διατριβής, καθώς και της λήξεως του μεγίστου χρόνου που επιτρέπεται γι' αυτήν, μετά την οποία ολοκληρώνεται η διαδικασία είτε με αποδοχή είτε με απόρριψη.

3. Σ' όλο το στάδιο έρευνας ο υποψήφιος εργάζεται υπό την παρακολούθηση της Τριμελούς Συμβουλευτικής Επιτροπής. Ο επιβλέπων καθηγητής έχει την ευθύνη για την παρακολούθηση και καθοδήγηση του υποψηφίου. Στο τέλος κάθε χρόνου κατατίθεται στη Συντονιστική Επιτροπή έκθεση της Συμβουλευτικής Επιτροπής και του υποψηφίου, που περιγράφει την πρόοδό του. Με την ετήσια έκθεση η Συμβουλευτική Επιτροπή μπορεί να προτείνει την τροποποίηση του τίτλου του θέματος ανάλογα με το υλικό που έχει

συγκεντρώσει ο υποψήφιος ή την αλλαγή του θέματος της διδακτορικής διατριβής, εάν διαπιστωθούν αντικειμενικές αδυναμίες ολοκλήρωσής της ερεύνης. Μπορεί ακόμη να προτείνει τη διαγραφή του θέματος από τον καταλογο των διδακτορικών διατριβών, αν διαπιστώσει αμέλεια, αδιαφορία ή αδυναμία από τον υποψήφιο. Τροποποίηση του τίτλου του θέματος δεν επηρεάζει τις προθεσμίες της παρ. 1 του άρθρου 18. Τυχόν αλλαγή θέματος αποτελεί λόγο παρατάσεως της μεγίστης προθεσμίας, κατά την κρίση της Γ.Σ.Ε.Σ.

4. Μόλις ο υποψήφιος θεωρήσει ότι έχει περατώσει το ερευνητικό του έργο, το παρουσιάζει στη Συμβουλευτική Επιτροπή, η οποία εντός δύο μηνών αποφασίζει αν αυτό είναι επαρκές ή χρειάζεται συμπλήρωση. Στην περίπτωση της ελάττωκας, επιτρέπει τη συγγραφή της διατριβής. Εάν το ερευνητικό έργο έχει ανάγκη συμπλήρωσης, ο υποψήφιος το παρουσιάζει εκ νέου, ακολουθώντας την ίδια διαδικασία.

5. Μετά τη συγγραφή της διατριβής, ο υποψήφιος την υποβάλλει με αίτησή του στη Γραμματεία του Τμήματος, σε αριθμό αντιτύπων όσα είναι τα μέλη Δ.Ε.Π. του Τμήματος συν ένα, με σύμφωνη γνώμη της Συμβουλευτικής Επιτροπής περί της επαρκείας του. Ο Πρόεδρος του Τμήματος διαβιβάζει το συντομότερο τη διατριβή στη Συμβουλευτική Επιτροπή, η οποία εντός 60 ημερών υποβάλλει σχετική εισηγητική έκθεση, η οποία διανέμεται σε όλα τα μέλη Δ.Ε.Π. του Τμήματος. Με την εισηγητική έκθεση, ύστερα από ανάλυση και αξιολόγηση του περιεχομένου της διατριβής, πρέπει να προτείνεται η συνέχιση ή όχι της διαδικασίας με την παρατομή προς τελική κρίση στην Επταμελή Εξεταστική Επιτροπή της παρ. 5β του άρθρου 12 του Ν. 2083/92. Σε περίπτωση αρνητικής εισηγήσεως, η Γ.Σ.Ε.Σ. με πρόταση της Τριμελούς Επιτροπής μπορεί να αποφασίσει την επιστροφή της διατριβής στον υποψήφιο για συνέχιση ή συμπλήρωση της ερεύνης του, εφ' όσον όμως δεν έχουν εξαντληθεί οι προβλεπόμενες προθεσμίες. Αλλά σε καμία περίπτωση δεν μπορεί στη φάση αυτή να τροποποιηθεί ή να αλλάξει το θέμα της διατριβής.

Άρθρο 20

1. Μέσα σε είκοσι ημέρες από την υποβολή της εισηγήσεως ή μετά την παρέλευση της ανωτέρω προθεσμίας των 60 ημερών άπρακτης, η Γ.Σ.Ε.Σ. αποφασίζει τη συγκρότηση Επταμελούς Εξεταστικής Επιτροπής, σύμφωνα με την παρ. 5β του άρθρου 12 του Ν. 2083/92, η οποία απαρτίζεται από επτά (7) μέλη Δ.Ε.Π. Στην

Εξεταστική Επιτροπή συμμετέχουν τα τρία (3) μέλη της Συμβουλευτικής Επιτροπής, εφ' όσον έχουν την ιδιότητα του μέλους Δ.Ε.Π., και τα υπόλοιπα τέσσερα (4) ή περισσότερα κατά περίπτωση ορίζονται από τη Γ.Σ.Ε.Σ. Τα τρία (3) τουλάχιστον από τα μέλη της Εξεταστικής Επιτροπής ανήκουν στη βαθμίδα του καθηγητή. Τα μέλη της Εξεταστικής Επιτροπής ανήκουν στην ίδια ή συγγενή επιστημονική ειδικότητα με αυτήν στην οποία εκπονεί ο υποψήφιος τη διατριβή του και μπορούν ορισμένα από αυτά να προέρχονται από άλλο Τμήμα του ίδιου ή άλλου Α.Ε.Ι.

2. Μετά τη συγκρότηση της Επταμελούς Εξεταστικής Επιτροπής αποστέλλονται τα υποβληθέντα αντίτυπα της διατριβής στα υπόλοιπα μέλη της Εξεταστικής Επιτροπής.

3. Η Εξεταστική Επιτροπή συνέρχεται με πρόσκληση του επιβλέποντος καθηγητή και συζητά επί του περιεχομένου της διατριβής, λαμβάνοντας υπ' όψη και την εισηγητική έκθεση, και αποφασίζει

- α) την κατ' αρχήν έγκριση της διατριβής
- β) τη διατύπωση συγκεκριμένων παρατηρήσεων των μελών της, τις οποίες πρέπει να λάβει υπ' όψη ο υποψήφιος για ουσιαστική βελτίωση της διατριβής του, και αναβολή λήψης απόφασης. (Τέτοιες παρατηρήσεις πρέπει να γίνουν δεκτές κατά πλειοψηφία από τα μέλη της Επιτροπής και να διατυπωθούν με σαφήνεια στο Πρακτικό).
- γ) την απόρριψη της διατριβής.

4. Σε περίπτωση αναβολής, για να ληφθούν υπ' όψη οι παρατηρήσεις, αυτή δεν μπορεί να διαρκέσει πέραν του έτους. Εάν παρέλθει άπρακτη αυτή η προθεσμία, υπαιτιότητα του υποψηφίου, θεωρείται λήξασα η διαδικασία ανεπιτυχώς, και ο υποψήφιος διαγράφεται. Για τις διατυπούμενες παρατηρήσεις, ο υποψήφιος ενημερώνεται από τον επιβλέποντα καθηγητή και το Πρακτικό της συνεδρίας και αφού προβεί στις απαραίτητες διορθώσεις, την καταθέτει εκ νέου στην Εξεταστική Επιτροπή, η οποία αποφασίζει πλέον την κατ' αρχήν έγκριση ή απόρριψη αυτής.

5. Όταν αποφασισθεί η κατ' αρχήν έγκριση, ο επιβλέπων καθηγητής ενημερώνει τον Πρόεδρο, ο οποίος καλεί την Εξεταστική Επιτροπή σε δημόσια συνεδρίαση, κατά την οποία ο υποψήφιος υποστηρίζει ενώπιον αυτής τη διατριβή του, αναπτύσσοντας το περιεχόμενό της με έμφαση στα σημεία πρωτοτυπίας και

απαντώντας σε ερωτήσεις των μελών της Επιτροπής και των παρόντων.

6. Μετά το πέρας της δημοσίας εξετάσεως η Επιτροπή διασκέπτεται κατ' ιδίαν και αποφασίζει την τελική έγκριση της διατριβής και τη βαθμολόγηση του υποψηφίου με το βαθμό άριστα, λίαν καλώς, καλώς, τον οποίο ανακοινώνει δημοσίως στον υποψήφιο.

7. Μετά την τελική έγκριση, ο υποψήφιος λαμβάνει τον τίτλο του διδάκτορα.

Άρθρο 21

Προϋποθέσεις που απαιτούνται για να εγκριθεί η διδακτορική διατριβή.

1. Η πραγμάτευση να έχει οπωσδήποτε νέα στοιχεία, να γίνεται με επιστημονικό τρόπο προσεγγίσεως των πηγών και της βιβλιογραφίας, στον οποίο να απεικονίζεται η ερευνητική δυνατότητα και η πρωτότυπη συμβολή του υποψηφίου στην έρευνα.

2. Πλήρης ενημέρωση επί των πηγών και της βιβλιογραφίας, ειδικά ως προς το περιεχόμενο της διατριβής. Εδώ συνεκτιμάται η υπομνηματισμένη δημοσίευση ανεκδότων πηγών, όπου αυτό απαιτείται.

Άρθρο 22

1. Εάν παρέλθει ο μέγιστος χρόνος προθεσμίας εκπονήσεως της διδακτορικής διατριβής χωρίς να έχει κατατεθεί η διατριβή στη Γραμματεία με τη σύμφωνη γνώμη της Τριμελούς Επιτροπής, ή εάν απορρίφθηκε οριστικά, το θέμα διαγράφεται από τον κατάλογο των θεμάτων διδακτορικών διατριβών και ο υποψήφιος θεωρείται ότι περάτωσε τον Β' κύκλο σπουδών ανεπιτυχώς. Με την επιφύλαξη του τελευταίου εδαφίου της παρ. 3 του άρθρου 19 δεν επιτρέπεται καμία παράταση της προβλεπόμενης από την παρ. 1 του άρθρου 18 προθεσμίας.

2. Μέλη όλων των επιτροπών (συμβουλευτικών ή εξεταστικών) δεν αντικαθίστανται παρά μόνο για αναλόγιστο λόγο, που κρίνεται από τη Γ.Σ.Ε.Σ. Σε περίπτωση αποχωρήσεως από την υπηρεσία τους, τα μέλη μπορούν να παραμείνουν στις συμβουλευτικές επιτροπές με δήλωσή τους. Άλλως αντικαθίστανται.

Άρθρο 23

Η αναγόρευση του υποψηφίου σε διδάκτορα γίνεται από τη Γ.Σ.Ε.Σ., ενώπιον της οποίας γίνεται και η καθομολόγηση σε δημόσια συνεδρίασή της επί παρουσία του Πρυτάνεως.

Ο τύπος της καθομολόγησης διδάκτορα είναι:

.....

Ο τύπος του Διδακτορικού Διπλώματος είναι:

.....

Άρθρο 24

Μεταβατικές διατάξεις

Οι διδακτορικές διατριβές, που ήδη εκπονούνται στο Τμήμα Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας, συνεχίζονται με τη διαδικασία που προβλέπεται στο άρθρο 14 του Ν. 2083/92.

Όσοι κατέχουν ήδη Δίπλωμα Ειδικεύσεως και δεν έχουν αρχίσει τη διαδικασία εκπόνησης διδακτορικής διατριβής, μπορούν να εγγραφούν στο Β' κύκλο του Π.Μ.Σ., κατά τα προβλεπόμενα στο άρθρο 18 του παρόντος Κανονισμού.

Μεταπτυχιακοί του παλαιού προγράμματος εντάσσονται στις διαδικασίες του παρόντος Κανονισμού.-

Β. ΠΡΟΣΩΡΙΝΟΣ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΤΗΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ

Άρθρο 1

Διοίκηση της Βιβλιοθήκης

α) Η Βιβλιοθήκη λειτουργεί με την εποπτεία πενταμελούς επιτροπής, που συγκροτείται από τον Κοσμήτορα, ένα μέλος του ΔΕΠ από κάθε Τμήμα, τον Διευθυντή της Βιβλιοθήκης και ένα φοιτητή.

β) Ο Διευθυντής προΐσταται του προσωπικού, που εργάζεται στη Βιβλιοθήκη, και κατευθύνει αυτό για την υλοποίηση των αποφάσεων της επιτροπής.

Άρθρο 2

Λειτουργία Αναγνωστήριου και Βιβλιοστασίου

α) Το Αναγνωστήριο λειτουργεί όλες τις εργάσιμες ημέρες, πρωί και απόγευμα, για όλο το διδακτικό προσωπικό και τους φοιτητές της Σχολής.

β) Η είσοδος στο Αναγνωστήριο και στο Βιβλιοστάσιο ελέγχεται για όλους τους εξερχομένους, χωρίς εξαίρεση.

γ) Μέσα στο Αναγνωστήριο δεν επιτρέπονται οι θόρυβοι και το κάπνισμα.

Άρθρο 3

α) Όλοι έχουν το δικαίωμα να εισέρχονται στους χώρους των βιβλιοστασίων και να παραμένουν σ' αυτούς τις εργάσιμες ώρες.

β) Όσοι εισέρχονται στους χώρους αυτούς υποχρεούνται να μην δημιουργούν προβλήματα στη λειτουργία τους.

Άρθρο 4

Δανεισμός βιβλίων

α) Με την επιφύλαξη του άρθρου 5 τα βιβλία δανείζονται μέχρι δύο εβδομάδες. Με τη λήξη της προθεσμίας αυτής κάθε δανεισμένο βιβλίο επιστρέφεται υποχρεωτικός.

β) Για το δανεισμό αυτό συντάσσεται κανονικό δελτίο δανεισμού εις διπλούν.

γ) Κάθε δυο εβδομάδες, ο βιβλιοθηκάριος υποβάλλει στην επιτροπή διοίκησης της βιβλιοθήκης κατάσταση των καθηκόντων όσον την επιστροφή των βιβλίων.

δ) Ο δανεισμός μπορεί να παρατείνεται για άλλες δύο εβδομάδες, σ' τις προϋποθέσεις:

1. Ότι το βιβλίο δεν έχει ζητηθεί εν τω μεταξύ από άλλον και
2. Ότι με τη λήξη της πρώτης προθεσμίας το ίδιο το βιβλίο προσκομίζεται στο βιβλιοθηκάριο.

Προφορική ανανέωση του δανεισμού δεν επιτρέπεται σε καμιά περίπτωση. Παράταση της προθεσμίας δανεισμού σημειώνεται πάνω στο ίδιο δελτίο.

Άρθρο 5

α) Δεν δανείζονται:

1. Όλα τα βιβλία που βρίσκονται στο χώρο του Αναγνωστήριου.
2. Τόμοι σειρών, εγκυκλοπαιδειών, λεξικών και περιοδικών που βρίσκονται στο Βιβλιοστάσιο.
3. Βιβλία που έχουν εκδοθεί προ του 1990.
4. Τα πολύ φθαρμένα βιβλία.

β) Εξαιρέση της προηγούμενης παραγράφου επιτρέπεται:

1. Για να βγουν φωτοτυπίες. Στην περίπτωση αυτή δίδεται η ταυτότητα του δανειζομένου και η διάρκεια του δανεισμού δεν επιτρέπεται να υπερβαίνει τις δύο ώρες, και εν πάση περιπτώσει το βιβλίο πρέπει να έχει επιστραφεί την ώρα που κλείνει η Βιβλιοθήκη.

2. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις επιτρέπεται ο δανεισμός των βιβλίων της προηγούμενης παραγράφου μόνο στο διδακτικό προσωπικό της Σχολής, μισή ώρα πριν από το βραδινό κλείσιμο της Βιβλιοθήκης μέχρι την 9η π.μ. της επόμενης ή της πρώτης εργάσιμης ημέρας από την ημέρα δανεισμού. Στην περίπτωση αυτή συντάσσεται πρόχειρο δελτίο δανεισμού που καταστρέφεται με την επιστροφή.

3. Το χρονικό όριο που τίθεται για την επιστροφή στις δύο προηγούμενες περιπτώσεις είναι απασφάλατο.

γ) Σε περιπτώσεις που αναφέρονται από τα μέλη ΔΕΠ εργασίες σε φοιτητές, που απαιτούν τη χρήση μιας ορισμένης βιβλιογραφίας από πολλούς φοιτητές συγχρόνως μπορούν τα μέλη του ΔΕΠ να γνωστοποιούν εγκαίρως στη Βιβλιοθήκη την κατάσταση των βιβλίων που είναι απαραίτητα γνωρίζοντας συγχρόνως και τη χρονική διάρκεια που θα απαιτηθεί. Στις περιπτώσεις αυτές τα βιβλία που περιλαμβάνονται στις καταστάσεις εντάσσονται για το θέμα του δανεισμού, και μόνο για το προβλεπόμενο χρονικό όριο, στην περίπτωση των παραγράφων α' και β' του άρθρου αυτού.

Άρθρο 6

α) Ο υπάλληλος της Βιβλιοθήκης έχει δικαίωμα και ποχρεώνεται να ζητά από το δανειζόμενο όσα στοιχεία θεωρεί απαραίτητα ως εγγύηση και για την εξασφάλιση της έγκαιρης επιστροφής (τηλέφωνο, διεύθυνση, ταυτότητα κλπ.).

β) Ο υπεύθυνος για την απώλεια βιβλίου υποχρεώνεται να το αντικαταστήσει αμέσως.

Άρθρο 7

Εφαρμογή του Κανονισμού

Η Κοσμητεία και η επιτροπή διοίκησης της Βιβλιοθήκης έχουν δικαίωμα να καθορίζουν όλα τα πρόσφορα μέσα για την εφαρμογή του κανονισμού αυτού.

Άρθρο 8

α) Η παράβαση του Κανονισμού επισύρει κυρώσεις, μέχρι και την απαγόρευση εισόδου στη Βιβλιοθήκη για μικρό ή μεγάλο χρονικό διάστημα, που επιβάλλονται από τον Κοσμήτορα ή την Κοσμητεία.

β) Τα στοιχεία για την επιβολή κυρώσεων ανακοινώνονται στα μέλη και τη διεύθυνση της Βιβλιοθήκης και φυλάσσονται στο αρχείο της Κοσμητείας.

Γ. ΙΣΧΥΟΥΣΑ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΓΙΑ ΤΙΣ ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ

1. Άρθρο 24 Ν. 1268/1982

Πρόγραμμα σπουδών

1. Το πρόγραμμα σπουδών περιέχει τους τίτλους των υποχρεωτικών και των κατ' επιλογή υποχρεωτικών μαθημάτων, το περιεχόμενό τους, τις εβδομαδιαίες ώρες διδασκαλίας τους, στις οποίες περιλαμβάνεται το κάθε μορφής επιτελούμενο διδακτικό έργο και τη χρονική αλληλουχία ή αλληλεξάρτηση των μαθημάτων.

2. Το πρόγραμμα σπουδών προσαρμόζεται στον ελάχιστο δυνατό αριθμό εξαμήνων που απαιτούνται για τη λήψη πτυχίου, ο οποίος καθορίζεται για κάθε πτυχίο με Π.Δ. που εκδίδεται μετά από γνώμη του Ε.Σ.ΑΠ. και των σχολών και δεν μπορεί να είναι μικρότερος από οκτώ.

3. Κάθε εξαμηνιαίο μάθημα περιλαμβάνει έναν αριθμό «διδασκτικών μονάδων» (Δ.Μ.). Η Δ.Μ. αντιστοιχεί σε μια εβδομαδιαία ώρα διδασκαλίας επί ένα εξάμηνο, προκειμένου περί αυτοτελών διδασκαλιών μαθήματος και σε μία μέχρι τρεις εβδομαδιαίες ώρες διδασκαλίας ή εξάσκησης επί ένα εξάμηνο για το υπόλοιπο εκπαιδευτικό έργο, σύμφωνα με σχετική απόφαση της Γ.Σ. Τμήματος. Στο πρόγραμμα σπουδών περιέχεται και ο ελάχιστος αριθμός Δ.Μ., που απαιτείται για τη λήψη του πτυχίου.

4. Η κατανομή των εξαμηνιαίων μαθημάτων σε εξάμηνα είναι ενδεικτική και όχι υποχρεωτική για τους φοιτητές. Ανταποκρίνεται πάντως σε συνθήκες κανονικής φοίτησης, προσαρμοσμένης στον ελάχιστο δυνατό αριθμό εξαμήνων που απαιτούνται για τη λήψη του πτυχίου και στην αλληλουχία των προαπαιτούμενων και των εξαρτημένων από προαπαιτούμενα μαθήματα.

5. Τα κατ' επιλογήν υποχρεωτικά μαθήματα καλύπτουν τουλάχιστον το 1/4 του προγράμματος σπουδών.

6. Αρμόδια για την κατάρτιση του προγράμματος σπουδών είναι η Γ.Σ. του Τμήματος. Το πρόγραμμα σπουδών αναθεωρείται κάθε Απρίλιο. Ο πρόεδρος του Τμήματος συγκροτεί επιτροπή προγράμματος από τα μέλη της Γενικής Συνέλευσης του Τμήματος με ετήσια θητεία, η οποία υποβάλλει σχετική εισήγηση στη Γ.Σ. του Τμήματος, αφού προηγουμένως κωδικοποιήσει τις προτάσεις των Τομέων.

7. Η απόφαση της Γ.Σ. Τμήματος για το πρόγραμμα σπουδών κοινοποιείται στον Κοσμήτορα και στην Ε.Α.Γ.Ε. και δημοσιεύεται στον Οδηγό Σπουδών της Σχολής και του Τμήματος.

8. Στα προγράμματα σπουδών ενός Τμήματος μπορούν να υιοθετούνται και μαθήματα που ανήκουν στο γνωστικό πεδίο ορέα άλλων Τμημάτων της ίδιας ή άλλης Σχολής. Στην περίπτωση αυτή η ανάθεση διδακτικού έργου σε μέλη Δ.Ε.Π. του Τομέα αυτού γίνεται με απόφαση της Κοσμητείας ή του Πρυτανικού Συμβουλίου αντίστοιχα μετά από πρόταση των αντίστοιχων Τμημάτων ή σχολών.

9. Η Γ.Σ. Τμήματος μπορεί να αντικαταστήσει μέρος των κτ' επιλογή υποχρεωτικών μαθημάτων των τελευταίων δύο ετών πριν από το πτυχίο με ισότιμα προγράμματα εφαρμογών στο γνωστικό πεδίο του Τμήματος σε σύνδεση με την παραγωγική διαδικασία, τα οποία μπορούν να επιλέγουν οι φοιτητές στη θέση των μαθημάτων αυτών.

Με την απόφαση του Υπουργού Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων δημοσιευόμενη στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, ύστερα από γνώμη του Ε.Σ.Α.Π. και των Τμημάτων καθορίζονται οι επομέρειες της οργάνωσης των προγραμμάτων αυτών, οι όροι της πασχόλησης των φοιτητών και της ενδεχόμενης αμοιβής τους, καθώς και οι μορφές συνεργασίας στα πλαίσια των προγραμμάτων αυτών με τους φορείς που μετέχουν στο Ε.Σ.Α.Π.

10. Για όλα τα μαθήματα του προγράμματος σπουδών αθροίζεται ο Τομέας που έχει αρμοδιότητα για τη διδασκαλία του. Τα μαθήματα αυτά μπορούν να διδάσκονται από όλα τα μέλη του Δ.Ε.Π. του Τμήματος.

11. Σε περίπτωση μαθήματος που διδάσκεται σε μεγάλη χρονική επιδιώκεται η διαίρεση της αντίστοιχης τάξης σε μαθήματα με μικρό αριθμό φοιτητών και η ανάθεση διδασκαλίας του μαθήματος για κάθε τμήμα σε ένα μέλος του Δ.Ε.Π. του αντίστοιχου Τομέα. Τα μέλη του Δ.Ε.Π. που παίρνουν τέτοια ανάθεση, υφιστάμενοι την επιτροπή του μαθήματος με συντονιστή μέλος του Δ.Ε.Π. που κατέχει την ανώτατη βαθμίδα. Η επιτροπή του μαθήματος συντονίζει την ομοιομορφία της διδασκαλίας ως προς το περιεχόμενο και την εκπαίδευση της διδακτικής ύλης, των ασκήσεων και των εξετάσεων.

12. α) Με απόφαση της Συγκλήτου είναι δυνατή η οργάνωση ασχολικών προγραμμάτων που οδηγούν σε ξεχωριστό πτυχίο. Η διδασκαλία κάθε ασχολικού προγράμματος ανατίθεται με μερική πασχόληση σε μέλη του Δ.Ε.Π., δύο ή περισσότερων Τμημάτων του Δ.Ε.Π. ύστερα από πρόταση των Δ.Σ. των Τμημάτων αυτών.

β) Με απόφαση της Συγκλήτου ορίζεται πενταμελής διοικούσα επιτροπή στο μέλη του Δ.Ε.Π. που συμμετέχουν στο ασχολικό πρόγραμμα, στην οποία ανήκει το Τμήμα που έχει τη μεγαλύτερη συμμετοχή στο πρόγραμμα.

γ) Η διοικούσα επιτροπή έχει τις αρμοδιότητες του Δ.Σ. Τμήματος, ενώ η Σύγκλητος έχει τις αρμοδιότητες της Γ.Σ. Τμήματος σε ό,τι αφορά το πρόγραμμα σπουδών, τη διανομή του διδακτικού έργου και την τοποθέτηση και καθορισμό καθηκόντων Ε.Μ.Υ.

**2. Άρθρο 25 Ν. 1268/1982
Κανονισμός σπουδών**

1. Το ακαδημαϊκό έτος αρχίζει την 1η Σεπτεμβρίου κάθε χρόνο και λήγει την 31η Αυγούστου του επομένου.

2. Το εκπαιδευτικό έργο κάθε ακαδημαϊκού έτους διαρθρώνεται χρονικά σε δύο εξάμηνα.

3. Κάθε εξάμηνο περιλαμβάνει τουλάχιστο 13 πλήρεις εβδομάδες για διδασκαλία και 2 για εξετάσεις.

4. Διακοπή του εκπαιδευτικού έργου, αλλά και της εν γένει λειτουργίας ενός Α.Ε.Ι., πέρα από τα προβλεπόμενα στο νόμο αυτό, είναι δυνατή μόνο με απόφαση της συγκλήτου και μόνο για εξαιρετικές περιπτώσεις.

5. Αν για οποιοδήποτε λόγο ο αριθμός των ωρών διδασκαλίας που πραγματοποιήθηκαν είναι μικρότερος από τα 2/3 του προβλεπόμενου στο πρόγραμμα για τις εργάσιμες μέρες του αντίστοιχου εξαμήνου, το αντίστοιχο μάθημα θεωρείται ότι δεν διδάχθηκε.

6. Το πρώτο εξάμηνο αρχίζει το δεύτερο δεκαπενθήμερο του Σεπτεμβρίου και το δεύτερο εξάμηνο λήγει το πρώτο δεκαπενθήμερο του Ιουνίου. Οι ακριβείς ημερομηνίες καθορίζονται από τη Σύγκλητο. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις ο Υπουργός Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων με πρόταση της Συγκλήτου ρυθμίζει την έναρξη και λήξη των δύο εξαμήνων εκτός των ημερομηνιών αυτών, ώστε να συμπληρωθεί ο αριθμός των εβδομάδων της παραγράφου 3.

7. Με τους εσωτερικούς κανονισμούς των Α.Ε.Ι. ορίζονται τα σχετικά με τη δυνατότητα οργάνωσης και λειτουργίας εξαμήνων για ταχύρρυθμη διδασκαλία ή συμπλήρωση ύλης εξαμήνου.

8. Η βαθμολογία του φοιτητή σε κάθε μάθημα καθορίζεται από το διδάσκοντα, ο οποίος υποχρεώνεται να οργανώσει κατά την κρίση του γραπτές ή προφορικές εξετάσεις ή και να στηριχθεί σε θέματα ή εργαστηριακές ασκήσεις.

9. Σε περίπτωση αποτυχίας σε υποχρεωτικό μάθημα, ο φοιτητής υποχρεώνεται να το επαναλάβει κατά το επόμενο εξάμηνο.

10. Σε περίπτωση αποτυχίας σε κτ' επιλογή υποχρεωτικό μάθημα, ο φοιτητής υποχρεώνεται να το επαναλάβει σε επόμενο εξάμηνο ή να το αντικαταστήσει με άλλο κτ' επιλογή μάθημα.

11. Τα μαθήματα που χαρακτηρίζονται ως προαπαιτούμενα διδάσκονται και κατά τα δύο εξάμηνα του έτους.

12. Ο φοιτητής ολοκληρώνει τις σπουδές του και παίρνει πτυχίο, όταν επιτύχει στα προβλεπόμενα μαθήματα και συγκεντρώσει τον απαιτούμενο αριθμό διδακτικών μονάδων.

13. Τα σχετικά με τον τύπο των χορηγούμενων πτυχίων και με την καθομολόγηση των πτυχιούχων καθορίζονται στους εσωτερικούς κανονισμούς των Α.Ε.Ι.

Με τον Ν. 1566/85 (άρθρ. 76 παρ.) κυρώθηκε η Υπουργική Απόφαση Φ 141.2/Β3/3781/84, που όριζε (άρθρ. 6) ότι:

2. Σε περίπτωση αποτυχίας σε υποχρεωτικό μάθημα, που δεν είναι προαπαιτούμενο άλλου, ο φοιτητής επαναλαμβάνει την παρακολούθηση του μαθήματος στο επόμενο εξάμηνο, εφόσον το μάθημα διδάσκεται και στο επόμενο εξάμηνο, διαφορετικά το επαναλαμβάνει στο μεθεπόμενο. Μετά την επανάληψη του μαθήματος ο φοιτητής επαναλαμβάνει την εξέταση. Η ρύθμιση αυτή ισχύει και σε περιπτώσεις επανειλημμένων αποτυχιών.

3. Σε περίπτωση αποτυχίας σε μάθημα επιλογής, ο φοιτητής έχει την ευχέρεια είτε να αλλάξει μάθημα επιλογής, είτε να επαναλάβει την παρακολούθηση και εξέταση του μαθήματος, σύμφωνα με την προηγούμενη παράγραφο.

4. Σε περίπτωση που το μάθημα δεν επαναλαμβάνεται στο επόμενο εξάμηνο και ο φοιτητής αποτύχει στις εξετάσεις, η αποτυχία του δεν οριστικοποιείται πριν του δοθεί η ευκαιρία να επαναλάβει την εξέταση στην περίοδο Σεπτεμβρίου.

Α. ΔΩΡΕΑΝ ΠΑΡΟΧΗ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ ΚΑΙ ΒΟΗΘΗΜΑΤΩΝ

Υπουργική απόφαση περί διανομής διδακτικών βιβλίων και βοηθημάτων

Άρθρο 8

Διανομή στους φοιτητές

1. Όλοι οι φοιτητές που εγγράφονται σε Α.Ε.Ι., είτε με εισαγωγικές είτε με μετεγγραφή, έχουν δικαίωμα να πάρουν δωρεάν τα διδακτικά βιβλία, τα βοηθήματα και τις πανεπιστημιακές παραδόσεις για τα μαθήματα που προβλέπονται από το ενδεικτικό πρόγραμμα σπουδών για το εξάμηνο εγγραφής, εφόσον πληρούν τις προϋποθέσεις του άρθρου 22 του Ν. 2083/92. Δεν δικαιούνται δωρεάν διδακτικά βιβλία όσοι εγγράφονται για δεύτερο πτυχίο. Ξεαιρούνται όσοι εγγράφονται με εξετάσεις από τα Τ.Ε.Ι.

Το δικαίωμα της δωρεάν χορήγησης βιβλίων ακολουθεί το όριο εισοδήματος όπως εκάστοτε ισχύει για τις διάφορες κατηγορίες (Ν. 2083/92 άρθρο 22) και αποδεικνύεται από υπεύθυνη δήλωση του Ν. 1599 του φοιτητή και το εκκαθαριστικό σημείωμα της εφορίας του υπόχρεου υποβολής φορολογικής δήλωσης. Το σημείωμα αυτό ή νόμιμα επικυρωμένο αντίγραφο του επιδεικνύεται στη Γραμματεία της Σχολής κατά την υποβολή της δήλωσης προτίμησης μαθημάτων, η οποία πρέπει να υποβάλλεται στη γραμματεία του Τμήματος στην αρχή κάθε εξαμήνου (Ν. 2083/92, άρθρο 9, παρ. 4). Η δήλωση αυτή υποβάλλεται εις διπλούν και τα στοιχεία του εκκαθαριστικού σημειώματος (ΑΦΜ, αρμόδια ΔΟΥ και συνολικό δηλωθέν εισόδημα) σημειώνονται σε ειδικό τμήμα της που είτε υπάρχει στο έντυπο είτε τοποθετείται με σφραγίδα. Η ένδειξη «Δικαιούται δωρεάν χορήγηση συγγραμμάτων με την προϋπόθεση ότι δεν έχει ξαναπάρει» καταχωρείται στα δύο αντίτυπα, το ένα εκ των οποίων, νομίμως υπογεγραμμένο, παίρνει ο φοιτητής. Σε περίπτωση που δεν υπάρχει εκκαθαριστικό σημείωμα, επειδή το εισόδημα είναι κάτω από το αφορολόγητο όριο, αυτό πρέπει να αποδεικνύεται με σχετική βεβαίωση της οικείας Δ.Ο.Υ. ότι δεν έχει υποβληθεί δήλωση εισοδήματος από τον υπόχρεο.

Με το αντίγραφο αυτό ο φοιτητής μπορεί να παραλαμβάνει αμέσως τα δωρεάν βιβλία των μαθημάτων που είχε δηλώσει. Ο διανεμώμενος είναι υποχρεωμένος να ακυρώνει τα αντίτυπα αυτά με την ένδειξη «ΔΙΑΝΕΜΕΤΑΙ ΔΩΡΕΑΝ ΕΚΤΟΣ ΕΜΠΟΡΙΟΥ» και να κρατά κατάσταση με τα στοιχεία των φοιτητών αυτών και ιδίως δεδομένου ότι οι υπόλοιποι φοιτητές δε δημιουργούν καμιά χρηματική απαίτηση. Συνιστάται όμως η μονογραφή των δηλώσεων για αποφυγή διπλής χορήγησης. Η απόδοση των χρημάτων που προκύπτουν από την πώληση βιβλίων που εξεδόθησαν από το ΑΕΙ θα γίνεται από το διανεμέα στο ΑΕΙ εντός 30 ημερών από την ημερομηνία εξέτασης του αντιστοιχού μαθήματος με βάση τον εναπομείναντα αριθμό αντιτύπων. Για τις δόσοληψίες που αφορούν την περίπτωση αυτή εκδίδονται τα προβλεπόμενα από τον ΚΒΣ παρατατικά, τόσο από το ΑΕΙ όσο και από τον διανεμέα. Τα χρήματα αυτά θα κατατίθενται στο φορέα 120 ΚΑΕ 1123 του ΑΕΙ και θα χρησιμοποιούνται ΑΕΙ για τις ανάγκες έκδοσης και διακίνησης των συγγραμμάτων.

Οι προαναφερθέντες φοιτητές έχουν δικαίωμα να συνεχίσουν να παίρνουν δωρεάν το αντίστοιχο διδακτικό υλικό σε καθένα από τα επόμενα εξάμηνα, για τα μαθήματα που δηλώνουν για κάθε εξάμηνο, εφόσον εξακολουθούν να πληρούν τις προϋποθέσεις του άρθρου 22 του Ν. 2083/92. Επίσης μπορούν να παραλάβουν δωρεάν βιβλία με την ίδια διαδικασία και δικαιούμενοι δωρεάν βιβλία φοιτητές άλλων Τμημάτων του ίδιου ΑΕΙ τα οποία δεν περιλαμβάνονται το

αντίστοιχο μάθημα στο ενδεικτικό πρόγραμμα σπουδών (μάθημα «ελεύθερης επιλογής»), εφόσον το αντίστοιχο μάθημα υπάρχει στην τροναφερθείσα δήλωση.

Στην περίπτωση αυτή πρέπει να προσκομίζεται εφάπαξ και διαίτερη βεβαίωση της γραμματείας του κάθε Τμήματος προς το διανεμόντα το βιβλίο, ως δικαιολογητικό της διανομής.

2. Ο φοιτητής που παραλείπει να παραλάβει τα δωρεάν βιβλία και τα βοηθήματα στις προθεσμίες που ορίζονται από τον αρμόδιο φορέα χάνει το δικαίωμα αυτό.

3. Φοιτητής που πήρε δωρεάν μία φορά τα βιβλία, βοηθήματα ή πανεπιστημιακές παραδόσεις για συγκεκριμένο μάθημα, δεν έχει δικαίωμα να ξαναπάρει, εκτός από την περίπτωση που εγκρίθηκε νέα έκδοση.

4. Η τιμή πώλησης των βιβλίων στους μη δικαιουμένους δωρεάν χορήγησης φοιτητές δεν μπορεί να υπερβαίνει:

α) Την τιμή που κοστίζει στο ΥΠΕΠΘ, στην περίπτωση αγοράς από το εμπόριο, προσαυξημένη κατά δεκαπέντε στα εκατό (15%).

β) Στην περίπτωση που το βιβλίο εκδίδεται από το ΑΕΙ την τιμή κόστους προσαυξημένη κατά πενήντα στα εκατό (50%).

Ε. ΔΑΝΕΙΑ - ΥΠΟΤΡΟΦΙΕΣ

Άρθρο 23 Ν. 2083/1992

Σύστημα υποτροφιών και δανείων

1. Για τους προπτυχιούχους φοιτητές εισάγεται το σύστημα κρατικής μέριμνας, που περιλαμβάνει δύο κατηγορίες: υποτροφίες επίδοσης και υποτροφίες και δάνεια ενίσχυσης.

α) Οι υποτροφίες επίδοσης χορηγούνται με αποζημιωτικό κριτήριο την πανεπιστημιακή επίδοση του φοιτητή, ως ακολούθως. Στον πρώτο κατά σειρά βαθμολογίας φοιτητή κάθε έτους σπουδών και κάθε Τμήματος Α.Ε.Ι., το οποίο δεν έχει περισσότερους από εκατό (100) φοιτητές παρέχεται υποτροφία ποσού διακοσίων χιλιάδων (200.000) δραχμών και στον αμέσως επόμενο ποσό εκατον πενήντα χιλιάδων (150.000) δραχμών. Για Τμήμα με περισσότερους από εκατό (100) φοιτητές το αντίστοιχο ακαδημαϊκό έτος παρέχεται ανά μία (1) υποτροφία ποσού εκατόν τριάντα χιλιάδων (130.000) δραχμών για κάθε πρόσθετη εκατοντάδα φοιτητών στον αμέσως επόμενο κατά σειρά βαθμολογίας φοιτητή. Σε περίπτωση ισοβαθμίας δύο φοιτητών η υποτροφία χορηγείται σε εκείνον που έχει χαμηλότερο οικογενειακό εισόδημα.

β) Οι υποτροφίες και τα δάνεια ενίσχυσης χορηγούνται με πρώτο κριτήριο την οικονομική κατάσταση του φοιτητή και δεύτερο κριτήριο την επίδοσή του. Δικαιούχους της υποτροφίας

αυτής είναι οι φοιτητές, που δεν στεγάζονται στις Φοιτητικές Εστίες του Εθνικού Ιδρύματος Νεότητας ή των πανεπιστημίων, εφόσον:

1) Οι γονείς τους διαμένουν μόνιμως σε τόπο, ο οποίος δεν συνδέεται με αστική συγκοινωνιακή γραμμή με την πόλη, όπου η έδρα του Τμήματος στο οποίο φοιτούν και 2) το δηλούμενο εισόδημά τους δεν υπερβαίνει το όριο που τους παρέχει δικαίωμα να αιτιζονται δωρεάν, επιλέγονται δε ανάμεσα στους φοιτητές, οι οποίοι στη σειρά βαθμολογίας είναι αμέσως επόμενοι εκείνων που δικαιούνται υποτροφία επίδοσης. Σε περίπτωση ισοβαθμίας προηγείται το κριτήριο της οικονομικής κατάστασης.

Ο αριθμός των δικαιούχων ορίζεται σε έξι (6) για κάθε Τμήμα, το οποίο εκατό (100) ή λιγότερους φοιτητές έχει το αντίστοιχο έτος σπουδών και αυξάνεται κατά έναν (1) για κάθε πρόσθετη εκατοντάδα φοιτητών προκειμένου για Τμήματα με περισσότερους φοιτητές. Το ποσό της ενίσχυσης ορίζεται για κάθε φοιτητή σε εκατόν πενήντα χιλιάδες (150.000) δραχμές, οι οποίες κατά το ήμισυ αποτελούν υποτροφία και το άλλο ήμισυ άτοκο χρηματικό δάνειο, που υποχρεώνεται ο φοιτητής να επιστρέψει σε μηνιαίες δόσεις ίσες με τον αριθμό των ετών δανειοδότησης επί δώδεκα (12). Η πρώτη δόση καταβάλλεται τον πρώτο μήνα μετά την παρέλευση δύο ετών από την ημέρα λήψης του πτυχίου ή, αν ο φοιτητής στρατευθεί αφού λάβει το πτυχίο του, ένα έτος μετά την εκπλήρωση των στρατιωτικών του υποχρεώσεων. Αν ο φοιτητής λάβει το πτυχίο του με το βαθμό άριστα, αποσβέννεται η υποχρέωσή του για επιστροφή του δανείου.

Με απόφαση του Υπουργού Οικονομικών και Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων μπορεί να αυξάνονται τόσο ο αριθμός των δικαιούχων φοιτητών και των δύο τούτων κατηγοριών της κρατικής μέριμνας, όσο και τα ποσά της υποτροφίας επίδοσης και της υποτροφίας και δανείου ενίσχυσης.

2. Η διάταξη αυτή ισχύει από την 1η Ιανουαρίου 1993, οπότε και καταργείται η διάταξη του άρθρου 29 παρ. 4 του ν. 1268/1982.

ΣΤ. ΥΓΕΙΟΝΟΜΙΚΗ ΠΕΡΙΘΑΛΨΗ ΤΩΝ ΦΟΙΤΗΤΩΝ

Για την υγειονομική περίθαλψη των φοιτητών προβλέπεται το Π.Δ. 327/83 (ΦΕΚ 117/7-9-83, τ. α')

Προεδρικό Διάταγμα επ' αριθμ. 327

Παροχή υγειονομικής περίθαλψης στους φοιτητές των Ανωτάτων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων

Άρθρο 1

Ποιοί δικαιούνται υγειονομική περίθαλψη

α) Υγειονομική περίθαλψη, ιατροφαρμακευτική και νοσοκομειακή δικαιούνται οι προπτυχιακοί και μεταπτυχιακοί φοιτητές των Ανωτάτων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων, ημεδαποί ομογενείς και αλλοδαποί για διάστημα ίσο προς τα έτη φοίτησης που προβλέπεται ως ελάχιστη διάρκεια των προπτυχιακών σπουδών ενός Τμήματος προσαυξανόμενο κατά το ήμισυ. Για τους μεταπτυχιακούς φοιτητές των Α.Ε.Ι. για διάστημα ίσο προς τα έτη φοίτησης προσαυξανόμενο κατά το ήμισυ.

β) Προκειμένου για το τελευταίο έτος σπουδών η περίθαλψη παταίνεται και μετά τη λήξη του ακαδημαϊκού έτους μέχρι 31 Δεκεμβρίου για όσους δεν έχουν λάβει τον τίτλο σπουδών τους μέχρι τότε.

γ) Σε περίπτωση αναστολής της φοίτησης σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 10 του άρθρου 29 του Ν. 1268/82, η περίθαλψη παρατείνεται ανάλογα.

Άρθρο 2

Κάλυψη δαπανών

α) Η υγειονομική περίθαλψη που δικαιούνται οι φοιτητές που αναφέρονται στο άρθρο 1 παρέχεται δωρεάν με τις προϋποθέσεις και τους περιορισμούς των διατάξεων του παρόντος.

β) Η νοσηλεία των φοιτητών παρέχεται στη Ββ θέση που υπολογίζεται με βάση το τιμολόγιο που ισχύει κάθε φορά για τους δημόσιους υπαλλήλους.

γ) Οι δαπάνες της υγειονομικής περίθαλψης καλύπτονται από τον προϋπολογισμό των οικείων Α.Ε.Ι. ή της Φοιτητικής Λέσχης των Α.Ε.Ι. ανάλογα.

Άρθρο 3

Εκλογή ασφαλιστικού φορέα

α) Σε περίπτωση που ο φοιτητής δικαιούται άμεσα ή έμμεσα περίθαλψη από άλλο ασφαλιστικό φορέα μπορεί να επιλέξει τον ασφαλιστικό φορέα που προτιμάει κάθε φορά με υπεύθυνη δήλωση που υποβάλλει στο οικείο Α.Ε.Ι.

β) Η δαπάνη θα βαρύνει τον ασφαλιστικό φορέα που έχει επιλέξει ο φοιτητής.

γ) Σε περίπτωση που ο ασφαλιστικός φορέας που έχει επιλέξει ο φοιτητής καλύπτει μόνο τη νοσοκομειακή και ιατροφαρμακευτική περίθαλψη ή μέρος της δαπάνης νοσηλείας το οικείο Α.Ε.Ι. ή η Φοιτητική Λέσχη του Α.Ε.Ι. καλύπτει την υπόλοιπη δαπάνη σύμφωνα με το άρθρο 2.

Άρθρο 4

Δεν καλύπτονται οι δαπάνες για:

1. Ακουστικά βαρηκοΐας
2. Στοιχειώδη φάρμακα
3. Ιατρικά εργαλεία και όργανα
4. Διορθωτικούς φακούς πάνω από το ποσό των 1.000 δρχ. και φακούς επαφής πάνω από το ποσό των 5.000 δρχ.
5. Σκελετό πάνω από το ποσό των 2.000 δρχ.
6. Καλλυντικά
7. Λουτροθεραπείες
8. Αμοιβή αποκλειστικής νοσοκόμου
9. Πλαστικές χειρουργίες

Άρθρο 5

Τρόπος παροχής υγειονομικής περίθαλψης

Η περίθαλψη παρέχεται μέσα στην Ελληνική Επικράτεια και ειδικότερα:

α) Στους φοιτητές που βρίσκονται στην έδρα του οικείου Α.Ε.Ι. Σχολής ή Τμήματος.

β) Στους φοιτητές που μετέχουν σε πανεπιστημιακές εκδρομές ή κάνουν πρακτική εξάσκηση ή εκπονούν πτυχιακή διατριβή εκτός της έδρας του οικείου Α.Ε.Ι., Σχολής ή Τμήματος στον τόπο που ασκείται ή εκπονεί διατριβή ή στον τόπο που έλαβε χώρα το περιστατικό.

γ) Στους φοιτητές που έχουν ανάγκη ειδικής θεραπείας και δεν μπορεί να τους παρασχεθεί στην πόλη που είναι η έδρα του οικείου Α.Ε.Ι., Σχολής ή Τμήματος ή στον τόπο της περιπτώσεως β εκτός έδρας Α.Ε.Ι. Στην περίπτωση αυτή απαιτείται γνωμάτευση του αρμόδιου γιατρού της Φοιτητικής Λέσχης του οικείου Α.Ε.Ι. ή του γιατρού της Υγειονομικής Υπηρεσίας του Α.Ε.Ι. ή του συμβεβλημένου με αυτό γιατρού και έγκριση του αρμόδιου Διοικητικού Συμβουλίου του Τμήματος.

δ) Στους φοιτητές που βρίσκονται εκτός έδρας του οικείου Α.Ε.Ι., Σχολής ή Τμήματος και εφόσον το περιστατικό κρίνεται επείγον εκτός της έδρας του Α.Ε.Ι.

Στην περίπτωση αυτή ο φοιτητής είναι υποχρεωμένος να γνωρίσει στην Υγειονομική Υπηρεσία της Φοιτητικής Λέσχης ή στο αρμόδιο Δ.Σ. Τμήματος την κατάσταση μέσα στις δύο επόμενες εργάσιμες ημέρες.

Για την έγκριση της δαπάνης εκτός των άλλων δικαιολογητικών απαιτείται βεβαίωση γιατρού του Δημοσίου (Νοσοκομείου, αγροτικού Ιατρείου κτλ.), καθώς και έγκριση του

Διοικητικού Συμβουλίου της Φοιτητικής Λέσχης ή του αρμόδιου Δ.Σ. Τμήματος.

Άρθρο 6

Η υγειονομική περίθαλψη των φοιτητών περιλαμβάνει:

1. Ιατρική εξέταση
2. Νοσοκομειακή εξέταση
3. Φαρμακευτική περίθαλψη
4. Εξέταση στο σπίτι
5. Τοκετούς
6. Φυσιοθεραπεία
7. Οδοντιατρική περίθαλψη
8. Ορθοπαιδικά είδη

Άρθρο 7

Ο φοιτητής που έχει ανάγκη ιατρικής περίθαλψης μπορεί να προσέρχεται καθημερινά τις εργάσιμες ημέρες και καθορισμένες εργάσιμες ώρες στα Ιατρεία της Φοιτητικής Λέσχης ή στο γιατρό της Υγειονομικής Υπηρεσίας του Α.Ε.Ι. ή στο συμβεβλημένο με αυτό γιατρό για να εξετασθεί, προσκομίζοντας το φοιτητικό βιβλιάριο περίθαλψης (Φ.Β.Π.).

Το Φοιτητικό Βιβλιάριο Περίθαλψης δίνεται στο σπουδαστή κατά την εγγραφή του στο Τμήμα με την επιφύλαξη του άρθρου 3, παρ. α.

Περιέχει το ονοματεπώνυμο, φωτογραφία του σπουδαστή, τον αριθμό Μητρώου, τον αριθμό ταυτότητας, τη θέση νοσηλείας και ολόκληρο τον κανονισμό νοσηλείας. Το Φ.Β.Π. ανανεώνεται κάθε χρόνο από τη Γραμματεία του Τμήματος.

Άρθρο 8

Νοσοκομειακή περίθαλψη

1. Η νοσοκομειακή περίθαλψη παρέχεται στα νοσηλευτικά Ιδρύματα Ν.Π.Δ.Α. και κατά προτίμηση στις παν/κές κλινικές.

Η περίθαλψη αυτή μπορεί να παρoσχεθεί και σε νοσηλευτικά Ιδρύματα Ν.Π.Δ.Α. ή σε ιδιωτικές κλινικές, σε περίπτωση που στα Ιδρύματα του Δημοσίου δεν λειτουργούν τμήματα ανάλογα προς την περίπτωση της ασθένειας ή από έλλειψη κλίνης, όταν το περιστατικό κρίνεται επείγον. Στην περίπτωση αυτή καταβάλλονται τα αντίστοιχα νοσήλια της θέσης Ββ σε νοσηλευτικά ιδρύματα.

2. Η εισαγωγή στα ανωτέρω ιδρύματα γίνεται αφού προηγουμένα ο φοιτητής εφοδιαστεί με το ανάλογο εισιτήριο από το αρμόδιο γραφείο της Υγειονομικής Επιτροπής της Φοιτητικής Λέσχης ή του οικείου Α.Ε.Ι.

Η διαδικασία αυτή μπορεί να παρακαμφθεί σε δύο περιπτώσεις:

- α) Όταν η Υπηρεσία αργεί
- β) Όταν το περιστατικό θεωρείται επείγον.

3. Στις περιπτώσεις αυτές πρέπει μέσα σε δύο κατ' ανώτατο όριο εργάσιμες ημέρες από την εισαγωγή να ειδοποιηθεί η Υγειονομική Υπηρεσία της Φοιτητικής Λέσχης ή του οικείου Α.Ε.Ι. από τον ασθενή ή από κάποιον οικείο του ή από το Νοσηλευτικό Ίδρυμα προκειμένου ο αρμόδιος της Λέσχης ή του Α.Ε.Ι. να αποφανθεί για το επείγον της περίπτωσης.

Σε περίπτωση μη αναγγελίας και μη πιστοποίησης της αναγκαιότητας εισαγωγής του γιατρού της Φοιτητικής Λέσχης ή του γιατρού του οικείου Α.Ε.Ι., η δαπάνη θα βαρύνει εξ ολοκλήρου το φοιτητή.

Τα αποτελέσματα των ιατρικών εξετάσεων του φοιτητή ανακοινώνονται μόνο στον ίδιο ή και στους γονείς του φοιτητή μόνο σε περίπτωση κατά την οποία συναινεί και αυτός.

Άρθρο 9

Φαρμακευτική περίθαλψη

1. Οι συνταγές που αναγράφονται στο Φ.Β.Π. χορηγούνται από τους γιατρούς της Λέσχης ή τους γιατρούς του οικείου Α.Ε.Ι.

2. Από γιατρούς νοσηλευτικών ιδρυμάτων.

3. Από ιδιώτες γιατρούς.

Για τις περιπτώσεις 2 και 3 πρέπει μέσα σε δύο κατ' ανώτατο όριο εργάσιμες ημέρες από την έκδοση της συνταγής να θεωρηθεί αυτή από τον αρμόδιο γιατρό ή ελεγκτή γιατρό της Φοιτητικής Λέσχης ή του οικείου Α.Ε.Ι., αλλιώς δεν είναι εκτελέσιμη.

Η συνταγή πρέπει να αναγράφει με σαφήνεια το ονοματεπώνυμο, το Τμήμα, τον αριθμό ειδικού μητρώου του φοιτητή, τη γνωριμότητα της πάθησης, την ημερομηνία, την υπογραφή και τη σφραγίδα του γιατρού.

Οι συνταγές εκτελούνται στα συμβεβλημένα με τα Α.Ε.Ι. φαρμακεία. Με την παραλαβή των φαρμάκων ο ενδιαφερόμενος υπογράφει τη συνταγή.

Άρθρο 10

Παρακλινικές εξετάσεις

Γίνονται προκειμένου για φοιτητές Πανεπιστημίου Αθηνών και Θεσσαλονίκης στα παν/κα εργαστήρια, όπου υπάρχουν, στα εργαστήρια της Φοιτητικής Λέσχης, όπου υπάρχουν, ή στα εργαστήρια των νοσηλευτικών ιδρυμάτων του Δημοσίου ή στα εργαστήρια των

νοσηλευτικών ιδρυμάτων ιδιωτικού δικαίου μετά από παραπομπή τους από την Υγειονομική Υπηρεσία του Α.Ε.Ι.

Σε περίπτωση έλλειψης μέσων ή φόρτου εργασίας ή βλάβης κ.τ.λ. μπορούν οι εξετάσεις να γίνουν και σε ιδιωτικές κλινικές ή ιδιωτικά εργαστήρια μετά από παραπομπή από την Υγειονομική Υπηρεσία του Α.Ε.Ι.

Στις περιπτώσεις αυτές πρέπει να αναφέρεται στο παραπεμπτικό και ο λόγος της άρνησης. Το επιστρεφόμενο παραπεμπτικό αντικαθίσταται με νέο από την Υγειονομική Υπηρεσία της Φοιτητικής Λέσχης ή του οικείου Α.Ε.Ι. Η πληρωμή γίνεται με βάση το τιμολόγιο Δημ. Υπαλλήλων.

Οι φοιτητές των άλλων Α.Ε.Ι. παραπέμπονται στα νοσηλευτικά ιδρύματα Δημοσίου από την Υγειονομική Υπηρεσία του οικείου Α.Ε.Ι.

Άρθρο 11
Εξέταση στο σπίτι

Όταν η κατάσταση του ασθενή καθιστά δυσχερή τη μετάβασή του στο ιατρείο, μπορεί να καλέσει κατά τις εργάσιμες ημέρες και ώρες γιατρό της Φοιτητικής Λέσχης, ή του οικείου Α.Ε.Ι. στο σπίτι του. Ο γιατρός είναι υποχρεωμένος να επισκεφθεί την ίδια μέρα τον ασθενή. Σε επείγουσα περίπτωση τον επισκέπτεται αμέσως. Αν ο γιατρός αδυνατεί να μεταβεί στον ασθενή ή η Υπηρεσία αργεί και κρυσώσει η κατάσταση του ασθενή δεν επιδέχεται αναβολή, ο ασθενής μπορεί να εισαχθεί στο εφημερεύον Νοσοκομείο ή ιδιωτική κλινική.

Στην περίπτωση αυτή ακολουθείται η διαδικασία που προβλέπεται στην παρ. 2 του άρθρου 8 του ίδιου Διατάγματος.

Άρθρο 12
Τοκετοί

Σε περίπτωση φυσιολογικού τοκετού ή καισαρικής τομής, εκτός από την κάλυψη των δαπανών των προβλεπομένων από το άρθρο 2 του Δ/τος αυτού, παρέχεται στις φοιτήτριες και επίδομα τοκετού ίσο με το επίδομα που παρέχεται στους δημόσιους υπαλλήλους και με την προϋπόθεση ότι δεν παίρνει επίδομα ή βοήθεια από άλλη πηγή ή ίδια ή ο σύζυγός της.

Σε περίπτωση καισαρικής τομής ακολουθείται η διαδικασία της νοσοκομειακής περίθαλψης.

Άρθρο 13
Φυσιοθεραπείες

Οι φυσιοθεραπείες εκτελούνται σε φυσιοθεραπευτήρια των νοσηλευτικών ιδρυμάτων του Δημοσίου ή των Ν.Π.Ι.Δ. ύστερα από

παραπομπή του ασθενή από την Υγειονομική Υπηρεσία της Φοιτητικής Λέσχης ή του οικείου Α.Ε.Ι. Σε περίπτωση που αδυνατούν να εξυπηρετήσουν τους φοιτητές τα ιδρύματα του Δημοσίου, τότε οι φυσιοθεραπείες μπορούν να εκτελούνται και σε ιδιωτικές κλινικές ή ιδιωτικά φυσιοθεραπευτήρια. Στην περίπτωση αυτή αναγράφεται στο παραπεμπτικό ο λόγος της άρνησης για εκτέλεση της φυσιοθεραπείας.

Ο φοιτητής που έχει ανάγκη φυσιοθεραπείας από ατύχημα ή άλλη ασθένεια υποβάλλει στην Υγειονομική Υπηρεσία της Λέσχης ή του οικείου Α.Ε.Ι. αίτηση με σχετική γνωμάτευση του θεράποντα γιατρού.

Οι αιτήσεις των ενδιαφερομένων εξετάζονται από την Υγειονομική Υπηρεσία η οποία αποφαινεται σχετικά.

Άρθρο 14
Οδοντιατρική περίθαλψη

Η οδοντιατρική περίθαλψη παρέχεται: α) για τους μεν φοιτητές του Παν/μίου Θεσ/νίκης στα εργαστήρια του Οδοντιατρικού Τμήματος του Παν/μίου Θεσ/νίκης, β) για τους φοιτητές του Παν/μίου Αθηνών στο Οδοντιατρείο της Υγειονομικής Υπηρεσίας της Λέσχης.

Η περίθαλψη αφορά θεραπευτικές εργασίες και είναι ανάλογη με εκείνη των δημόσιων υπαλλήλων.

Οι Υγειονομικές Υπηρεσίες των ανωτέρω Ιδρυμάτων μπορούν να παραπέμπουν τους φοιτητές σε ιδιώτη οδοντίατρο για περιπτώσεις εξαγωγής ή θεραπείας μολυσματικών παθήσεων του στόματος και όχι για προσθετικές εργασίες.

Για τους φοιτητές των άλλων Α.Ε.Ι. η οδοντιατρική περίθαλψη, όπως ανωτέρω, παρέχεται από ιδιώτη γιατρό κατά τις διατάξεις που ισχύουν για τους δημόσιους υπαλλήλους.

Άρθρο 15
Ορθοπεδικά είδη

Η δαπάνη για ορθοπεδικά είδη καλύπτεται σύμφωνα με τις διατάξεις που ισχύουν για τους δημόσιους υπαλλήλους και μόνο στην περίπτωση που η ανάγκη προέρχεται από ασθένεια ή ατύχημα.

Στην περίπτωση αυτή ο φοιτητής υποβάλλει αίτηση με σχετική γνωμάτευση ορθοπεδικού γιατρού, η οποία εξετάζεται από την Υγειονομική Υπηρεσία που αποφαινεται σχετικά.

Άρθρο 16

Υποχρεωτική υγειονομική εξέταση

Οι πρωτοεγγραφόμενοι και οι μετεγγραφόμενοι από το εξωτερικό φοιτητές υποχρεώνονται στις εξής ιατρικές εξετάσεις που παρέχονται δωρεάν από την Υγειονομική Υπηρεσία του οικείου Α.Ε.Ι.

1. Ακτινολογική
2. Παθολογική
3. Δερματολογική

Οι υπόλοιποι φοιτητές που ανανεώνουν με οποιοδήποτε τρόπο την εγγραφή τους, καθώς και οι μεταγραφόμενοι από άλλα Α.Ε.Ι. και οι κατατασσόμενοι πτυχιούχοι Ανωτέρων και Ανωτάτων Σχολών, υποβάλλονται κάθε χρόνο σε ακτινολογική μόνο εξέταση για την παρακολούθηση της υγείας τους.

Η εξέταση γίνεται για μεν τους φοιτητές του Πανεπιστημίου Αθηνών και Θεσσαλονίκης από την Υγειονομική Υπηρεσία της Λέσχης των Ιδρυμάτων, για τους φοιτητές των άλλων Α.Ε.Ι. με παραπεμπτικό της Υγειονομικής Υπηρεσίας του οικείου Α.Ε.Ι. στα εξωτερικά ιατρεία των πανεπιστημιακών κλινικών ιδρυμάτων του Δημοσίου ή Ν.Π.Ι.Δ.

Άρθρο 17

Σε εξαιρετικές περιπτώσεις των φοιτητών που πάσχουν από σοβαρότερο νόσημα, η διάγνωση και η θεραπεία του οποίου δεν μπορεί να γίνει στην Ελλάδα, ύστερα από γνωμάτευση καθηγητή ή Διευθυντή κλινικής παν/κών νοσηλευτικών ιδρυμάτων Δημοσίου και Ν.Π.Ι.Δ. και ύστερα από σχετική εισήγηση της Υγειονομικής Υπηρεσίας και σύμφωνη γνώμη του Διοικητικού Συμβουλίου του Τμήματος του οικείου Α.Ε.Ι. παραπέμπονται στην αρμόδια Επιτροπή του Υπουργείου Υγείας και Πρόνοιας για την τελική έγκριση μετάβασης στο εξωτερικό.

Η σχετική δαπάνη νοσηλείας, έξοδα μετάβασης κτλ. του ασθενή και του συνοδού θα βαρύνει τον προϋπολογισμό του Υπουργείου Υγείας και Πρόνοιας.

Στον Υπουργό Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων αναθέτουμε τη δημοσίευση και εκτέλεση του παρόντος Προεδρικού Διατάγματος.

Ζ. ΔΕΛΤΙΟ ΕΙΔΙΚΟΥ ΕΙΣΙΤΗΡΙΟΥ

Σύμφωνα με τις διατάξεις του Π.Δ. 265/85 (ΦΕΚ 99 τ. Α') στους προπτυχιακούς και μεταπτυχιακούς φοιτητές παρέχεται

έκπτωση στην τιμή εισιτηρίου των οδικών, σιδηροδρομικών και αεροπορικών μέσων μαζικής μεταφοράς όταν μετακινούνται με αυτά στο εσωτερικό σύμφωνα με τις προϋποθέσεις και τους περιορισμούς του Διατάγματος αυτού.

Στους δικαιούχους φοιτητές χορηγείται μετά την εγγραφή τους από την Γραμματεία του Τμήματος μέχρι να οργανωθούν οι φοιτητικές και σπουδαστικές λέσχες (των άρθρ. 20 παρ. 5 Ν. 1268/82 και παρ. 1 του Ν. 1404/83) δελτίο ειδικού εισιτηρίου (Δ.Ε.Ε.), το οποίο ισχύει για ένα ακαδημαϊκό έτος και είναι αυστηρά προσωπικό για το δικαιούχο. Η έκδοση νέου Δ.Ε.Ε. σε περίπτωση απώλειας, κλοπής ή καταστροφής του για οποιοδήποτε λόγο, γίνεται μετά δύο μήνες από την ημέρα δήλωσης στη Γραμματεία της απώλειας, κλοπής ή καταστροφής για τη διενέργεια της σχετικής έρευνας.

Η έκπτωση παρέχεται στο δικαιούχο για όλο το ακαδημαϊκό έτος και για όσα έτη απαιτούνται για την κανονική διάρκεια σπουδών του προσαυξημένα κατά το ήμισυ.

Η έκπτωση που παρέχεται καθορίζεται στην τιμή που ισχύει κάθε φορά για το οικείο μεταφορικό μέσο ως εξής:

α) Στις αστικές συγκοινωνίες της πόλης που εδρεύει η Σχολή που φοιτά καθώς και στις αστικές συγκοινωνίες της υπόλοιπης χώρας 25%.

β) Στις οδικές υπεραστικές συγκοινωνίες που συνδέουν την έδρα της Σχολής που φοιτά ο δικαιούχος με τον τόπο μόνιμης κατοικίας του 50% και για τις υπόλοιπες υπεραστικές συγκοινωνίες της χώρας 25%.

γ) Στις σιδηροδρομικές συγκοινωνίες όλης της χώρας 50%.

δ) Στις ομαδικές μετακινήσεις (τουλάχιστο 15 ατόμων) με την Ολυμπιακή Αεροπορία στο εσωτερικό 25% του εκδρομικού ναύλου της Ολυμπιακής Αεροπορίας.

Δεν δικαιούνται της παροχής έκπτωσης εισιτηρίου οι φοιτητές Α.Ε.Ι. που έχουν καταταγεί σαν πτυχιούχοι ανωτάτης σχολής ή σαν φοιτητές Α.Ε.Ι. σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 7, 8, 9 και 10 του Ν. 1268/82.

Η. ΜΑΘΗΜΑΤΑ - ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ

α'. Απόφαση Συγκλήτου 2497/21 - 5- 1986

Με απόφαση της Συγκλήτου αριθμ. 2487/ 21-5-1986 καθωρίστηκαν τα εξής:

α) Η διδασκαλία των μαθημάτων αρχίζει στις 25 Σεπτεμβρίου για το χειμερινό εξάμηνο και 1η Φεβρουαρίου για το θερινό.

β) Οι εξετάσεις του χειμερινού εξαμήνου πραγματοποιούνται τον Ιανουάριο και του θερινού τον Ιούνιο. Επαναληπτικές εξετάσεις πραγματοποιούνται από 1 μέχρι 24 Σεπτεμβρίου.

γ) Σε ειδικές περιπτώσεις που δεν συμπληρώνεται ο ελάχιστος αριθμός διδακτικών εβδομάδων είναι δυνατό με απόφαση του Τμήματος να συνεχισθούν τα μαθήματα για μια εβδομάδα τον Ιανουάριο ή τον Ιούνιο.

β'. Απόφαση Συγκλήτου 2562/7 - 6 - 1989

Η Σύγκλητος έχοντας υπόψη την Υπουργική Απόφαση αριθμ. ΣΤ. 5/27/20 - 10 - 1982, με την οποία ορίστηκε ότι οι αρμοδιότητες των Πειθαρχικών Συμβουλίων των φοιτητών περιέχονται στις Συγκλήτους των Α.Ε.Ι. αποφάσισε, για ενιαία ρύθμιση του θέματος αυτού από όλα τα Τμήματα του Πανεπιστημίου, τα εξής:

Εξουσιοδοτεί τα Τμήματα του Πανεπιστημίου, σε περίπτωση που συλλαμβάνεται φοιτητής να αντιγράφει, να επιβάλλουν ποινή αποκλεισμού από όλα τα μαθήματα της επόμενης εξεταστικής περιόδου.

Η σχετική απόφαση θα πρέπει να κοινοποιείται στη Σύγκλητο.

Σε περίπτωση αμφισβήτησης του γεγονότος της αντιγραφής από τον φοιτητή ή ακόμη σε περίπτωση ύπαρξης μαρτύρων ότι δεν διεπράχθη το αδίκημα το θέμα θα παραπέμπεται στη Σύγκλητο, αφού προηγηθεί η σχετική διαδικασία απολογίας του φοιτητή και εξέταση μαρτύρων που τυχόν υπάρχουν.

Ιδιαίτερες περιπτώσεις αντιγραφών, όπως πλαστοπροσωπίες ή υποτροπές ίδιων φοιτητών σε αντιγραφές, θα εξετάζονται από τη Σύγκλητο, ύστερα από πρόταση του Τμήματος για επιβολή πιθανών μεγαλύτερης ποινής.

Για τις ρυθμίσεις αυτές πρέπει να ενημερωθούν όλα τα μέλη Α.Ε.Π., τα οποία και θα πρέπει να τις ανακοινώσουν στους φοιτητές πριν την έναρξη διεξαγωγής των εξεταστών.

Οι φοιτητές θα πρέπει να προσέρχονται στις εξετάσεις με τις φοιτητικές τους ταυτότητες ή το βιβλιάριο σπουδών τους ή σε περίπτωση έλλειψης αυτών, με οποιοδήποτε αποδεικτικό στοιχείο της ταυτότητάς τους.

Επειδή διατυπώθηκε η άποψη ότι αρκετές φορές προβλήματα αντιγραφών δημιουργούνται σ' εξετάσεις ορισμένων μαθημάτων, η Σύγκλητος θεωρεί σκόπιμο τα Τμήματα να ενεργοποιήσουν τις Επιτροπές Προγυμνασίων Σπουδών τους, οι οποίες ν' αντιμετωπίσουν γενολογικά μόνο τη σύνθεση του Προγράμματος Σπουδών τους, τον αριθμό των διδασκόμενων μαθημάτων και τον τρόπο

διδασκαλίας τους, αλλά και τον τρόπο διεξαγωγής των εξετάσεων, ώστε να παραχθεί το πνεύμα της ακαδημαϊκής ατμόσφαιρας, μέσα στο οποίο είναι απαράδεκτες ενέργειες τύπου αντιγραφών.

γ'. Κανονισμός γραπτών εξετάσεων Τμήματος Ποιμαντικής (Συνεδρία Τμήματος 64/6 - 9 - 85).

1. Οι φοιτητές υποχρεούνται να έχουν μαζί τους την φοιτητική τους ταυτότητα ή το πάσο, για να γίνεται ο αναγκαίος έλεγχος από τους επιτηρητές. Ο φοιτητής παραδίδει το γραπτό του με την επίδειξη της φοιτητικής του ταυτότητας.

2. Η κόλλα αναφοράς για το γραπτό δοκίμιο των εξετάσεων δίδεται από τον εξεταστή και φέρει την σφραγίδα του αντίστοιχου Τομέα ή και τη μονογραφή του καθηγητή. Δεύτερη κόλλα αναφοράς δίδεται μόνο από τον υπεύθυνο επιτηρητή.

3. Κατά την διάρκεια της εξέτασης απομακρύνονται τα βιβλία και οι σημειώσεις από τα έδρανα των φοιτητών, και μπροστά τους υπάρχει μόνο η κόλλα του γραπτού δοκιμίου τους. Ως πρόχειρο χρησιμοποιείται η τέταρτη σελίδα του δοκιμίου.

4. Η επιτήρηση είναι από όλους τους επιτηρητές όχι σκληρή και καταπιεστική, αλλά πάντως αυστηρή και δίκαιη, για να αποφεύγονται οι περιπτώσεις απειθαρχίας ή αντιγραφών και να περισώζονται το κύρος και η αντικειμενικότητα των εξετάσεων.

5. Η επιτήρηση γίνεται από τους καθηγητές όλων των βαθμίδων, τους βοηθούς-επιστημονικούς συνεργάτες, τα μέλη του Ε.Δ.Τ.Π. και τους ειδικούς μεταπτυχιακούς υποτρόφους του Τμήματος.

6. Ο φοιτητής δεν μπορεί να αποχωρήσει από την αίθουσα των εξετάσεων, χωρίς να παραδώσει το γραπτό του, έστω και αν δεν έχει ασχοληθεί καθόλου με την απάντηση των ερωτήσεων.

7. Σε περιπτώσεις απειθαρχίας, απρεπούς συμπεριφοράς ή αντιδικίας επιλαμβάνεται του θέματος, ανάλογα με τη σοβαρότητα, το Τμήμα και αποφασίζει για τη λύση παρομοίων προβλημάτων.

8. Στους φοιτητές που καπνίζουν γίνεται σύσταση να αποφεύγουν το κάπνισμα, κατά την διάρκεια των εξετάσεων.

Θ' ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΟ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ - ΑΡΓΙΕΣ

1. Το ακαδημαϊκό έτος αρχίζει την 1η Σεπτεμβρίου και τελειώνει την 31η Αυγούστου του επομένου έτους.

2. Το εκπαιδευτικό έργο κάθε ακαδημαϊκού έτους διαρθρώνεται σε δύο εξάμηνα. Κάθε εξάμηνο περιλαμβάνει τουλάχιστο 13 λήψεις εβδομάδες για διδασκαλία και 2 για εξετάσεις.

3. Το πρώτο εξάμηνο αρχίζει το δεύτερο δεκαπενθήμερο του Σεπτεμβρίου και το δεύτερο λήγει το πρώτο δεκαπενθήμερο του Ουνίου.

4. Τα μαθήματα, πέρα από τις δύο χειμερινές εξεταστικές εβδομάδες, διακόπτονται από την παραμονή των Χριστουγέννων ως την επομένη των Θεοφανείων, από την Πέμπτη της Τυροφάγου ως την επομένη της Καθαράς Δευτέρας και από τη Μεγάλη Δευτέρα ως αι την Κυριακή του Θωμά.

5. Δεν γίνονται μαθήματα και εξετάσεις τα Σαββατοκύριακα και τις παρακάτω γιορτές - επετείου:

Του Αγίου Δημητρίου (26 Οκτωβρίου)

Την εθνική εορτή της 28ης Οκτωβρίου

Την 17η Νοεμβρίου

Των Τριών Ιεραρχών (30 Ιανουαρίου)

Του Ευαγγελισμού (25 Μαρτίου)

Την πρώτη Μαΐου

Της Αναλήψεως

Του Αγίου Πνεύματος

6. Ειδικά στο Τμήμα Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας, λόγω της ιδιαιτερότητάς του, δεν γίνονται μαθήματα και το πόγευμα της παραμονής των παραπάνω εορτών καθώς και το πόγευμα της παραμονής και μέχρι 11 π.μ. της ημέρας των παρακάτω εορτών:

Αγίου Γρηγορίου Παλαμά (14 Νοεμβρίου)

Εισοδίων της Θεοτόκου (21 Νοεμβρίου)

Αγίου Νικολάου (6 Δεκεμβρίου)

Υπαπαντής (2 Φεβρουαρίου)

Αγίου Γεωργίου (23 Απριλίου)

Αγίων Κωνσταντίνου και Ελένης (21 Μαΐου)

Ι. ΤΗΛΕΦΩΝΙΚΟΣ ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ

Πρύτανης Α.Π.Θ.	99 - 6701
Αντιπρυτάνεις	99 - 6711, 99 - 6712
Κοσμήτορας Θεολ. Σχολής	99 - 6699
Γραμματεία Κοσμητείας	996698
Πρόεδρος Τμ. Ποιμαντικής και Κοινων. Θεολογίας	99 - 6667
Γραμματεία Τμ. Ποιμαντικής	99 - 6681, 99 - 6682
Θυρωρείο Θεολογικής Σχολής	99 - 6999
Πανεπιστημιακός Ιερέας	99 - 1521
Πανελ. Φοιτ. Λέσχη	205 - 016, 99 - 2671
Κεντρική Βιβλιοθήκη	99 - 1618
Υγειον. Υπηρε. Παν/μίου	99 - 2677
Εφημερεύοντα Νοσοκομεία	106
Πρώτες Βοήθειες (ΙΚΑ)	522 - 585
Κυλικείο Θεολ. Σχολής	99 - 6995

ΤΗΛΕΦΩΝΙΚΟΣ ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ

	Γραφείου	Οικίας
Αγγελόπουλος Αθανάσιος (καθηγητής)	996661	216 - 512
	FAX 996683	
Αλιπράντης Θεολόγος (αν. καθηγητής)	996672	—
Βάντσος Χρήστος (καθηγητής)	996665	454 - 130
Βαρναλίδης Σωτήριος (καθηγητής)	996666 (FAX),	216-623
Γιάγκου Θεόδωρος (επ. καθηγητής)	996675,	0392/32235
Γκίκας Αθανάσιος (λέκτορας)	996676	440 - 653
Γραμματεία Τομέα Ιστορίας - Δόγμ.	996685	
Ζήσης Θεόδωρος (καθηγητής)	996660, 0392/24-	865
	(FAX) 996663	
Θεοδωρούδης Γεώργιος (καθηγητής)	996669	838 - 225
Καλαντζάκης Σταύρος (καθηγητής)	996668	307 - 980
Καραθανάσης Αθανάσιος (καθηγητής)	996667	950738
	FAX 996687	
Καραμανίδου Άννα (υπάλ. Π.Ε. Τομ.)	996663 (FAX)	
Κουτλεμάνης Πανουσανίας (επ. καθηγητής)	996674	237865
	FAX 996658	
Κρικώνης Χρήστος (καθηγητής)	996664	261 - 611
	FAX 996993	

Κυρατζή Έφη (υπάλ. Γραμμ.)	996682—
Λαζάρου- Καραταιβίδου Φωτ. (υπαλ.Τομ.)	996677, 538- 671
Λάμπρου Σουλτάνα (υπάλ. Π.Ε. Τομ.)	996663 (FAX)
Λιάλιου Δέσπω (αν. καθηγήτρια)	996673(FAX), 939-416
Λουπεγίδου Όλγα (υπάλ. Τομ.)	996693—
Μακραντωνάκη Μαρία (διδασκάλισσα)	996937 ----
Νικολακάκης Ηλίας (καθηγητής)	996671 270 - 186 (FAX) 996671
Παπαδημητρίου Κυριακούλα (Ε.Δ.Τ.Π)	996679
Πλακιά Λίτσα (υπάλ. Γραμ.)	996681—
Σαμουηλίδου Δέσποινα (κλητήρας)	996681 - 82
Σκαλτσής Παναγιώτης (λέκτορας)	996657, 0321/23848
Σκρέττας - Πλεξίδας Νικόδημος (επ. σ.)	996677, 0352/83505
Τσιγαρίδας Ευθύμιος (καθηγητής)	996670 833493 (FAX) 996677
Φανουργάκης Βασίλειος (καθηγητής)	996678 911979
Χρήστου Κωνσταντίνος (επ. καθηγητής)	996656 425853

ΚΟΣΜΗΤΕΙΑ

Κοσμήτορας	996699
Fax Κοσμητείας	996692
Γραμματέας: Ολυμπία Καρακολτζίδου	997930
Γραμματέας: Ουζονόμου Μαρία	996698 300574

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

Μπρανιώτου Αικατερίνη	996691
Παλλίδου Βιολέττα	996690
Πάτκου Κυριακή	996691
Τσαρουχίδου Αλεξάνδρα	996691

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΧΡ. ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗΣ	996965
-----------------------------	--------

Πίνακας Περιεχομένων

Προλόγισμα του Προέδρου του Τμήματος	3
A. Η Θεσσαλονίκη και το Πανεπιστήμιο	5
1. Η Θεσσαλονίκη	5
2. Το Πανεπιστήμιο	8
α. Δομή του Πανεπιστημίου	10
β. Διοίκηση του Πανεπιστημίου	11
B. Η Θεολογική Σχολή	12
Διοίκηση της Θεολογικής Σχολής	12
Επόπτης κτηρίου	13
Γ. Το Τμήμα Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας	13
Διοίκηση του Τμήματος	13
Δ. Οι Τομείς του Τμήματος	14
E. Το προσωπικό των Τομέων	15
ΣΤ. Ομότιμοι - συνταξιοδοτηθέντες καθηγητές	17
Z. Η Γραμματεία	17
H. Ε.Ε.Π. - Διδασκάλισσες Ξένων Γλωσσών	18
Θ. Οι φοιτητές του Τμήματος Ποιμαντικής	18
I. Αναλυτικό πρόγραμμα σπουδών	19
1. Πρόγραμμα υποχρεωτικών μαθημάτων	21
2. Πρόγραμμα επιλεγόμενων μαθημάτων	24
3. Οδηγίες για την εφαρμογή του προγράμματος σπουδών	27
ΙΑ. Αναλυτικό πρόγραμμα μαθημάτων	29
ΙΒ. Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών	45
ΙΓ. Η Βιβλιοθήκη	56
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ	57
A. Κανονισμός Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών	59
B. Προσωρινός Κανονισμός λειτουργίας Βιβλιοθήκης	82
Γ. Ισχύουσα νομοθεσία για τις προπτυχιακές σπουδές	85
1. Άρθρο 24, Ν. 1268/1982	85
2. Άρθρο 25, Ν. 1268/1982	87
Δ. Δωρεάν παροχή διδακτικών βιβλίων και βοηθημάτων	88
E. Δάνεια - υποτροφίες	90
ΣΤ. Υγειονομική περίθαλψη των φοιτητών	91
Z. Δελτίο ειδικού εισιτηρίου	98
H. Μαθήματα - εξετάσεις	99
Θ. Πανεπιστημιακό ημερολόγιο	101
I. Τηλεφωνικός κατάλογος	103